

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ**

Διπλωματική Εργασία

***Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΤΟ ΠΛΕΓΜΑ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ***

**Παναγιώτης Α. Νικόπουλος
ΜΘ/06022**

Πειραιάς, 2008

*Αφιερώνεται στους γονείς μου και τη
Λίτσα*

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΣΤΟ ΠΛΕΓΜΑ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Παναγιώτης Α. Νικόπουλος

Σημαντικοί όροι: Ευρωπαϊκή Ένωση, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, Οικονομική Παγκοσμιοποίηση, Πολυεθνικές Επιχειρήσεις

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι πολυεθνικές επιχειρήσεις μέσω των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ενδοκοινοτικών και εξωκοινοτικών) αποτελούν τον πλέον δυναμικό παράγοντα της οικονομικής παγκοσμιοποίησης. Η διεθνοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας, με την εγκατάσταση θυγατρικών της ίδιας μητρικής επιχείρησης σε διαφορετικές χώρες σε όλο τον κόσμο, καθώς και η διασυνοριακή μεταφορά αγαθών και εισροών εμβαθύνουν την ολοκλήρωση της παγκόσμιας αγοράς. Ταυτόχρονα, αυτές οι μεταφορές αγαθών και εισροών πραγματοποιούνται εντός του παγκόσμιου δικτύου της μητρικής επιχείρησης. Έτσι, υποκαθιστούν τις αγορές και τον κατανομητικό τους ρόλο με το εσωτερικό σύστημα διοίκησης, λήψης αποφάσεων και κατανομής πόρων των πολυεθνικών.

Κύριοι στόχοι αυτής της εργασίας είναι α) η ανάλυση του ρόλου των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων καθώς και η ερμηνεία των διασυνοριακών ροών των επενδύσεων, αγαθών και εισροών, β) ο προσδιορισμός των αιτιών και των κινήτρων αυτών των διεθνών ροών σε συνάρτηση με την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω της οικονομικής θεωρίας, γ) η αξιολόγηση του κόστους και του οφέλους αυτής της διαδικασίας για την ανάπτυξη των χωρών και δ) η παρουσίαση της κατανομής των ΑΞΕ ανά περιοχή και ανά τομέα.

Τα συμπεράσματα που εξάγονται από αυτή τη διπλωματική εργασία είναι ότι το ποσοστό των ενδοκοινοτικών ροών από τις συνολικές εισροές ΑΞΕ παραμένει υψηλό και έχει αυξηθεί ακόμη τα τελευταία χρόνια. Ταυτόχρονα, το αντίστοιχο ποσοστό από τις συνολικές εκροές κυμαίνεται σε ικανοποιητικά επίπεδα. Ακόμη, παρατηρούμε ότι οι ενδοκοινοτικές ροές ΑΞΕ βρίσκονται σε υψηλότερα επίπεδα επενδύσεων σε σύγκριση με τις αντίστοιχες ροές από και προς τις χώρες εκτός Ε.Ε., κατά την περίοδο 2002-2006. Επίσης, η γεωγραφική κατανομή των παγκόσμιων εκροών ΑΞΕ από την χώρα-επενδυτή συνέχισε να παρουσιάζει την κυριαρχία των αναπτυγμένων χωρών.

Ευχαριστίες

Αισθάνομαι την υπέρμετρη ανάγκη να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Άγγελο Κότιο, για την πολύτιμη βοήθεια και την ανεκτίμητη στήριξη του, καθώς επίσης και στα αξιότιμα μέλη της τριμελούς επιτροπής και καθηγητές μου κα Μαριλένα Σημίτη και κ. Αριστοτέλη Τζιαμπίρη για τη συμμετοχή τους στην παρουσίαση της διπλωματικής μου εργασίας. Κλείνοντας, θέλω να ευχαριστήσω θερμά τη Λιάνα και του Αντώνη για ό,τι μου έχουν προσφέρει και έχουν κάνει για μένα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	4
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ...7	
1.1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	7
1.2. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΞΕ.....	8
1.2.1. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	8
1.2.2. ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΞΕ.....	10
1.3. ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΑΞΕ.....	18
1.4. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΩΝ ΑΞΕ.....	20
1.4.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	20
1.4.2. ΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΩΝ ΑΞΕ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ.....	23
1.5. Ο ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΑΞΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.....	36
1.5.1. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΙΣ ΑΞΕ.....	37
1.5.2. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΑΞΕ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ.....	39
2. Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ : ΕΞΕΛΙΞΗ, ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ.....	43
2.1. ΑΥΞΗΤΙΚΗ ΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΞΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ.....	43
2.2. ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΞΑΓΟΡΩΝ (M&A).....	44
2.3. ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	47
2.4. ΤΟΜΕΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΑΞΕ.....	48
2.5. ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΑΞΕ ΑΠΟ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ.....	49
2.6. ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΤΟΠΙΟ ΤΩΝ ΑΞΕ.....	52
2.7. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΩΝ ΑΞΕ.....	54
2.8. ΟΙ ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ.....	57
2.9. ΟΙ ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ.....	59
2.10. ΟΙ ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ.....	62
2.11. ΟΙ ΡΟΕΣ ΑΞΕ ΣΤΗ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ.....	64
2.12. ΟΙ ΑΞΕ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ.....	65
2.13. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ.....	66
3. ΟΙ ΑΞΕ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε. ΠΡΟΣ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ.....	69
3.1. ΑΥΞΗΤΙΚΗ ΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΚΡΟΩΝ ΑΞΕ ΤΗΣ ΕΕ.....	69
3.2. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΚΡΟΩΝ ΑΞΕ ΤΗΣ ΕΕ.....	72
3.3. Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΞΩΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΞΕ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΕ.....	78

3.4. ΟΙ ΑΞΕ ΡΟΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΑΕΠ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ.....	79
3.5. ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΞΟΙΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΑΞΕ ΤΗΣ ΕΕ.....	81
4. ΟΙ ΑΞΕ ΤΗΣ ΕΕ ΑΠΟ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ.....	86
4.1. ΑΥΞΗΤΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΙΣΡΟΩΝ ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΕΕ.....	86
4.2. Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΞΟΙΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΕΙΣΡΟΩΝ ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΕΕ...	87
4.3. ΟΙ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ ΑΞΕ ΑΠΟ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ.....	94
4.4. ΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΕΕ ΑΠΟ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ.....	97
5. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΙΣΡΟΩΝ ΚΑΙ ΕΚΡΟΩΝ ΑΞΕ ΤΗΣ ΕΕ: ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΑΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ.....	101
6. ΤΟΜΕΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΚΡΟΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΡΟΩΝ ΤΩΝ ΑΞΕ ΤΗΣ ΕΕ.....	104
6.1. ΕΚΡΟΕΣ ΑΞΕ ΤΗΣ Ε.Ε. ΑΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.....	104
6.2. ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ ΑΞΕ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΑΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ.....	106
6.3. ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΕΕ ΑΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ.....	113
6.4. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΕΕ ΑΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ.....	116
7. ΠΟΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΞΕ.....	121
7.1. ΤΟΜΕΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΞΕ.....	121
7.2. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΞΕ.....	124
8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	132
<i>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....</i>	148

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

1.1 Η έννοια των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ)¹ ορίζονται οι επενδύσεις οι οποίες συνεπάγονται τη μεταφορά κεφαλαίων, τεχνολογίας και ανθρώπινου δυναμικού σε ξένες χώρες. Αναλυτικότερα, ορίζονται ως το κεφάλαιο με το οποίο μια επιχείρηση χρηματοδοτεί την αγορά, τη δημιουργία ή την ανάπτυξη θυγατρικών στην αλλοδαπή, ή αποκτά μετοχές ξένων επιχειρήσεων. Η μορφή αυτή της επένδυσης απαιτεί τη διαχείριση του νέου περιουσιακού στοιχείου από τον επενδυτή και αυτό ακριβώς το στοιχείο διαχωρίζει τις ΑΞΕ από το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ξένα αποθέματα, τα ομόλογα και άλλα χρηματοοικονομικά μέσα. Η στρατηγική αυτή, αν και συμπεριλαμβάνει υψηλό κίνδυνο (ρίσκο), αποτελεί μία από τις πιο διαδεδομένες επενδυτικές δραστηριότητες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 1994, Χατζηδημητρίου Γ. 1997, WTO 1996).

Οι ΑΞΕ πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις ακόλουθες μορφές:

1. *Θυγατρική αποκλειστικής ιδιοκτησίας (wholly-owned subsidiary)*. Σύμφωνα με την επενδυτική αυτή μορφή, ιδρύεται μια νέα επιχείρηση σε μια ξένη χώρα από μια άλλη η οποία και αποτελεί τον μοναδικό μέτοχο. Η θυγατρική επιχείρηση μπορεί να αποτελεί μια εντελώς νέα επιχείρηση (greenfield strategy) ή μια τοπική επιχείρηση η οποία εξαγοράστηκε (acquisition strategy).

2. *Κοινοπραξία (joint venture)*. Αυτό το επενδυτικό σχήμα αποτελεί αποτέλεσμα της συνεργασίας μιας ή περισσότερων ξένων επιχειρήσεων με μία ή περισσότερες τοπικές επιχειρήσεις για τη δημιουργία μιας νέας ή για την εξαγορά μιας τοπικής επιχείρησης. Οι εταίροι συνεισφέρουν στις νέες επιχειρήσεις αλλά και γενικά στην ευρύτερη περιοχή κεφάλαια, στελεχιακό δυναμικό, τεχνολογία και τεχνογνωσία, ενώ επίσης συνεισφέρουν

---

¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1994) «Ανταγωνιστικότητα και συνοχή: οι τάσεις στις περιφέρειες». Πέμπτη περιοδική έκθεση για την κοινωνική και οικονομική κατάσταση, και την ανάπτυξη των περιφερειών της Κοινότητας.

συνήθως τον παραγωγικό συντελεστή στον οποίο υπερτερούν σε σχέση με τους υπόλοιπους εταίρους.

3. *Μερική Εξαγορά (partial acquisition)*. Η επενδυτική αυτή μορφή συνεπάγεται την απόκτηση μιας επιχείρησης μέρους μετοχών μιας τοπικής επιχείρησης. Αυτή η μερική εξαγορά είναι δυνατόν να έχει και αμοιβαίο χαρακτήρα δηλαδή να αφορά την ανταλλαγή πακέτων μετοχών μεταξύ των δύο επιχειρήσεων. Η συνεργασία τους μπορεί να εκλάβει διάφορες μορφές όπως ανταλλαγή τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, κοινή έρευνα για την ανάπτυξη νέας τεχνολογίας ή νέων προϊόντων, συμφωνίες αμοιβαίας διανομής των προϊόντων τους, μακροχρόνιες συμφωνίες αμοιβαίας αγοράς προϊόντων κ.α. (Χατζηδημητρίου Γ. 1997).

Μια άλλη κατηγοριοποίηση των μορφών των ΑΞΕ η οποία προτείνεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) είναι η εξής: α) μετοχικό κεφάλαιο (equity capital), το οποίο συμπίπτει με την επενδυτική μορφή της πρώτης προηγούμενα αναφερθείσας κατηγορίας, β) επανα-επενδυμένα κέρδη, τα οποία αποτελούν το 60% των εξερχόμενων ΑΞΕ σε χώρες όπως τις ΗΠΑ και την Αγγλία, και γ) άλλα κεφάλαια (π.χ. βραχυπρόθεσμοι ή μακροπρόθεσμοι δανεισμοί πόρων μεταξύ των πολυεθνικών και των κρατικών) (WTO 1996).

1.2 Αναπτυξιακές επιδράσεις των ΑΞΕ

1.2.1 Ο ρόλος των πολυεθνικών εταιριών και των ξένων επενδύσεων

Οι βασικοί φορείς προώθησης της διεθνούς παραγωγής αποτελούν πλέον οι πολυεθνικές επιχειρήσεις, των οποίων η δράση τους είναι σημαντικότερη καθώς μεταφέρουν, «διασπών» και οργανώνουν παραγωγικές διαδικασίες στη βάση όλου του παγκόσμιου χώρου². Η σειρά των επιτυχημένων και κερδοφόρων δραστηριοτήτων τους βασίζεται κύρια στη διάθεση ειδικών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων τους, όπως η προσφορά διαφοροποιημένων προϊόντων, η τεχνολογική υπεροχή, η ικανότητα μετατροπής

---

² Λιάργκοβας Γ. Παναγιώτης, Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και Ανταγωνιστικότητα, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2007

επιστημονικών γνώσεων σε νέα κερδοφόρα αγαθά, οι οικονομίες κλίμακας και η ύπαρξη εξειδικευμένων στελεχών (Γεωργόπουλος 1995)³.

Στα πλαίσια της πολιτικής, τα πολυεθνικά συγκροτήματα με σκοπό τη μεγιστοποίηση των κερδών τους αναπτύσσουν διεθνώς ενδοεταιρικά συστήματα ανταλλαγής προϊόντων και τεχνογνωσίας, τα οποία υποκαθιστούν τους παραδοσιακούς μηχανισμούς της αγοράς. Η προώθηση ιεραρχικών δομών και συστημάτων σε ατελείς αγορές εξασφαλίζει επιπλέον καλύτερο έλεγχο των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων και προσφέρει οικονομικά πλεονεκτήματα έναντι των συναλλαγών που πραγματοποιούνται με βάση το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης. Έτσι, η εξάπλωση της διεθνούς παραγωγής μέσω των διαδικασιών εσωτερίκευσης είχε σαν αποτέλεσμα τη ραγδαία ανάπτυξη του ενδο-επιχειρησιακού εμπορίου, δηλαδή την ανταλλαγή μιας σειράς εισροών με διαφορετικό επίπεδο τεχνολογικής έντασης και προστιθέμενης αξίας ανάμεσα στις συγγενικές εταιρίες ενός πολυεθνικού συγκροτήματος (ibid).

Η αναγκαιότητα επένδυσης από τις εγχώριες εταιρίες όχι μόνο στο εσωτερικό μιας χώρας αλλά και προς ξένες μέσω των πολυεθνικών επεξηγείται με βάση τριών αλληλεπιδρώντων παραγόντων που χαρακτηρίζουν τις πολυεθνικές: α) η εταιρία κατέχει κεφάλαια τα οποία μπορούν επικερδώς να εκμεταλλευτούν σε συγκριτικά μεγάλη κλίμακα περιλαμβάνοντας την πνευματική ιδιοκτησία, τις δεξιότητες οργάνωσης και διαχείρισης, και τα δίκτυα αγοράς, β) είναι περισσότερο επικερδές η χρησιμοποίηση αυτών των κεφαλαίων στην παραγωγική διαδικασία σε ξένες χώρες παρά η εκμετάλλευσή τους αποκλειστικά στην εγχώρια αγορά και η εξαγωγή των προϊόντων στο εξωτερικό, γ) τα πιθανά οφέλη της «εσωτερικευμένης» εκμετάλλευσης των κεφαλαίων είναι πολύ μεγαλύτερα από την έγκριση και εκμετάλλευση αυτών από ξένες εταιρίες και επιπλέον το επιπρόσθετο κόστος διαχείρισης ενός μεγάλου και γεωγραφικά διασπαρμένου οργανισμού είναι πολύ σημαντικό (WTO 1996).

Ένα άλλο χαρακτηριστικό των πολυεθνικών αποτελεί το γεγονός ότι ο προσανατολισμός και η δραστηριοποίησή τους δεν εστιάζεται σε μία μόνο ξένη χώρα, αλλά σε πολύ περισσότερες. Η διεθνοποίηση του χαρακτήρα τους οφείλεται στο ότι απαιτείται η

---

³ Ρουμेलιώτης Π., Πολυεθνικές Επιχειρήσεις και Τιμές Μεταβίβασης στην Ελλάδα, Αθήνα, 1999

φυσική παρουσία των προμηθευτών των μητρικών επιχειρήσεων στη ξένη αγορά με σκοπό να εντείνουν την ανταγωνιστικότητά τους εκεί. Πράγματι, παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο μέρος του διασυνοριακού εμπορίου στον τομέα των υπηρεσιών έχει προωθηθεί μέσω των ΑΞΕ. Συγκεκριμένα, στα προϊόντα μεταποίησης οι ΑΞΕ ακολουθούν συχνά το εμπόριο, ενώ στις υπηρεσίες συμβαίνει το αντίστροφο (ibid).

Όσον αφορά τον ρόλο των πολυεθνικών είναι σε κάθε περίπτωση διαφορετικός: ορισμένες πολυεθνικές τείνουν να δίνουν έμφαση στις κάθετες ΑΞΕ, δηλαδή σε επενδύσεις στις οποίες η εταιρία χωροθετεί διαφορετικά στάδια της παραγωγής σε διαφορετικές χώρες με σκοπό να εκμεταλλευτεί τις υπάρχουσες διαφορές μεταξύ των χωρών του κόστους των συντελεστών παραγωγής. Διαφορετικού χαρακτήρα πολυεθνικές αποτελούν εκείνες που αναπτύσσουν οριζόντιες ΑΞΕ δηλαδή παρόμοιους τύπους παραγωγικών δραστηριοτήτων σε διαφορετικές χώρες (ibid).

Τέλος, ένα ακόμη χαρακτηριστικό των πολυεθνικών αποτελεί το ότι αναλαμβάνουν την παραγωγική διαδικασία εξ' ολοκλήρου μόνες τους αν και πολλά άυλα (intangible) κεφάλαιά τους (όπως η τεχνολογία) θα μπορούσαν να δοθούν προς εκμετάλλευση σε ξένες εταιρίες (license)⁴. Η «εσωτερίκευση» αυτή (internalization) χρήσης των κεφαλαίων οφείλεται στην αποφυγή οικονομικών επιβαρύνσεων όπως το κόστος συμβολαίων και εγγύησης της ποιότητας (που προϋποθέτει μια συμφωνία με προμηθευτές κατά τη διαδικασία της έγκρισης) ή στην αποφυγή υποτίμησης των τεχνολογιών από την εξωτερική αγορά (WTO 1996).

1.2.2 Οι επιδράσεις των ΑΞΕ

Οι ΑΞΕ συσχετίζονται εκ των πλείστων με μια σειρά πλεονεκτημάτων και αναπτυξιακών επιδράσεων τόσο για τις χώρες υποδοχής όσο και προέλευσης αυτών. Στην ενότητα αυτή γίνεται αναφορά στη συνολική δράση και επιρροή των ΑΞΕ περιλαμβάνοντας έτσι τα βασικότερα θετικά και αρνητικά σημεία που τις χαρακτηρίζουν.

---

⁴ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, extractive industries and developments, New York, 2007

Αναλυτικότερα, οι ΑΞΕ συμβάλλουν στην περιφερειακή ανάπτυξη μέσω *αύξησης του κεφαλαιουχικού αποθέματος*, η οποία είναι περισσότερο έντονη στην περίπτωση που πραγματοποιείται νέα επένδυση ή επέκταση ενός υπάρχοντος σχεδίου, ενώ λιγότερο έντονη όταν οι ΑΞΕ συνιστούν μέρος μιας χρηματοοικονομικής συναλλαγής για απόκτηση μεριδίου σε μια εγχώρια εταιρία ή αγοράς ενός υπάρχοντος κεφαλαίου. Αν και το μεγαλύτερο μέρος των ΑΞΕ αφορά τη δεύτερη επενδυτική μορφή, οι ξένες επενδύσεις μπορούν να συντελέσουν σε αύξηση του κεφαλαιουχικού αποθέματος στην πρώτη περίπτωση (απόκτησης μεριδίου) καθώς οι αποδέκτες των επενδύσεων δαπανούν τα επιπρόσθετα κεφάλαια που έλαβαν και στη δεύτερη περίπτωση (αγοράς κεφαλαίου) καθώς μακροπρόθεσμα οι νέοι ιδιοκτήτες επενδύουν στην επιχείρηση που αγόρασαν (Mouqui D. 1999, WTO 1996).

Η δεύτερη θετική καταλυτική επίδραση των ΑΞΕ (με ευνοϊκές συνέπειες επίσης στην περιφερειακή ανάπτυξη) αποτελεί η *βελτίωση της παραγωγικής ικανότητας*. Ο παράγοντας αυτός περιλαμβάνει μια σειρά συνιστωσών οι οποίες σε συνδυασμό συντελούν στην αύξηση της παραγωγικότητας των τοπικά ιδιόκτητων εταιριών (μελέτες έχουν αποδείξει ότι συντελούν ιδιαίτερα θετικά στον μεταποιητικό τομέα) και γενικότερα της ευρύτερης περιοχής. Επιπλέον, ο παράγοντας έντασης της παραγωγικότητας είναι στενά συνδεδεμένος με την *επέκταση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων*, καθώς οι επιχειρήσεις γίνονται μέρος ενός μεγαλύτερου διεθνούς ενδιαφέροντος, όπως και την αύξηση του ανταγωνισμού του οικονομικού περιβάλλοντος, μέσω παρακίνησης των τοπικών επιχειρήσεων προς αύξηση της αποδοτικότητας και της ποιότητας της παραγωγής⁵.

Οι συνιστώσες, οι οποίες προσδιορίζουν τον παράγοντα αποδοτικότητα και ανταγωνιστικότητα, αποτελούν η βελτίωση της πρόσβασης των επιχειρήσεων προς ξένες αγορές μέσω υπερεθνικών επιχειρηματικών δικτύων, η μείωση των εισαγωγών μέσω της τοπικής παραγωγής, η παρακίνηση των εγχώριων επιχειρήσεων προς την παροχή αγαθών/υπηρεσιών αναγκαίων για τους ξένους επενδυτές, η εφαρμογή μεθόδων διαχείρισης και οργάνωσης, και η πρόσβαση σε νέες τεχνολογίες (know-how) και

---

⁵ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, extractive industries and developments, New York, 1998

εισαγωγή νέων δεξιοτεχνιών. Η εισαγωγή, πρόσβαση και εκμάθηση νέων τεχνολογικών μεθόδων και συστημάτων αποτελεί έναν ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα για τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές, οι οποίες ως προς τον τομέα αυτόν υστερούν με αποτέλεσμα να έχουν χαμηλότερα επίπεδα παραγωγικότητας (EC 1999b, Muqui D. 1999)⁶.

Μία άλλη συνιστώσα, η οποία αφορά την ανταγωνιστικότητα των χωρών υποδοχών, αποτελούν τα κίνητρα που υιοθετούν με σκοπό την προσέλκυση ΑΞΕ (τα οποία είναι πολύ υψηλά σε ορισμένες από τις πλέον βιομηχανικές χώρες) και είναι τριών ειδών: α) χρηματοοικονομικά, β) φορολογικά και γ) έμμεσα. Τα επενδυτικά κίνητρα κάτω από πολύ περιορισμένες συνθήκες έχουν διορθωτικό χαρακτήρα όσον αφορά τις ατέλειες της αγοράς. Ωστόσο, υψηλά κίνητρα παρέχονται εκ των πλείστων από χώρες που έχουν την οικονομική δυνατότητα και ευχέρεια να προσφέρουν, με αποτέλεσμα οι ΑΞΕ να κινούνται προς τις ήδη ανεπτυγμένες περιοχές.

Επιπρόσθετα, ο ανταγωνισμός μεταξύ των πιθανών χωρών υποδοχέων ΑΞΕ όσον αφορά την παροχή κινήτρων μπορούν να οδηγήσουν σε αύξηση του κόστους προσέλκυσης αυτών και συνεπώς σε μείωση ή περιορισμό του καθαρού κέρδους. Τα επενδυτικά προγράμματα επίσης καθιστώνται πολύ ευάλωτα εξαιτίας κάποιων ισχυρών «ενδιαφερομένων ομάδων», ενώ χαρακτηρίζονται συχνά από έλλειψη αναγκαίας τεχνογνωσίας, ζήτημα ιδιαίτερα μείζον για τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Από αυτή την παροχή οικονομικών επιδοτήσεων για τις επενδύσεις έχει θεωρηθεί ότι ωφελούνται ιδιαίτερα οι εταιρίες που εκμεταλλευόμενες το γεγονός αυτό αναδιανέμουν τις επιχειρηματικές δραστηριότητές τους σε διάφορες περιοχές εις βάρος της τοπικής ανάπτυξης. Ένα πρώτο σημείο που εντοπίζεται είναι ότι δεν έχει αποδειχθεί ότι αυτή είναι και η επικρατέστερη ενέργεια των επιχειρήσεων. Δεύτερον, ακόμη και εάν οι επιχειρήσεις ενεργούσαν με αυτόν τον τρόπο, το κεφαλαιουχικό απόθεμα που θα αναπτύσσονταν σε μια περιοχή θα ήταν εκσυγχρονισμένο και περισσότερο παραγωγικό σαν αποτέλεσμα. Τέλος, εάν εφαρμοστεί κάποια εναλλακτική πρόταση αναδιανομής σε

---

⁶ Muqui Daniel (1999) *Sixth Periodic Report on the Social and Economic Situation and Development of Regions in the European Union*. European Commission, http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/radi/toc_en.htm.

τρίτες χώρες, τότε η οποιαδήποτε ρεαλιστική επιβολή εισφοράς θα συνέβαλλε προς την αύξηση καθαρού κέρδους στην παραγωγική δυνατότητα της ΕΕ⁷. Συνολικά, σε γενικό πλαίσιο θεωρείται αναγκαία η θέσπιση μιας πολυμερούς συμφωνίας, η οποία θα θέτει περιορισμούς στην υιοθέτηση των επενδυτικών κινήτρων (Mouqui D. 1999).

Ένας άλλος παράγοντας ο οποίος επηρεάζεται ποικιλοτρόπως από τις ΑΞΕ αποτελεί η απασχόληση. Αρχικά, υποστηρίζεται ότι οι ΑΞΕ συντελούν κύρια στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης ή νέων εργασιών στη χώρα υποδοχής, άμεσα, εάν λειτουργήσουν ως προσθετική αξία στην παραγωγική ικανότητα των επιχειρήσεων και έμμεσα μακροπρόθεσμα εάν συντελέσουν στην επέκταση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Ωστόσο, οι επιπτώσεις των ΑΞΕ στην απασχόληση αποτελεί ένα πιο σύνθετο φαινόμενο. Ειδικότερα, εάν η νέα επένδυση είναι εντάσεως εργασίας τότε συμβάλλει στην τόνωση της απασχόλησης, ενώ εάν πρόκειται για εντάσεως κεφαλαίου τότε είναι πιθανή η εισαγωγή εξειδικευμένου προσωπικού και η απομάκρυνση του τοπικού. Μία άλλη συνιστώσα αποτελεί το είδος της επενδυτικής δραστηριότητας που λαμβάνει χώρα, δηλαδή εάν πραγματοποιείται εξαγορά μιας επιχείρησης τότε ακολουθούνται πολιτικές ορθολιγοποίησης και μείωσης της απασχόλησης, ενώ η ολοκλήρωση μιας νέας επιχείρησης θα συμβάλλει στην αύξηση αυτής.

Τέλος, οι δεσμοί (linkages) της νέας επένδυσης επηρεάζουν έμμεσα τη δομή της τοπικής απασχόλησης. Συγκεκριμένα, εάν η νέα επιχείρηση χαρακτηρίζεται από backward δεσμούς, δηλαδή την ανάγκη παροχής προϊόντων από προμηθευτές με σκοπό την εξυπηρέτησή της, τότε οι επιδράσεις της στην τοπική αγορά είναι ιδιαίτερα ευοίωνες σε σχέση με αυτές που χαρακτηρίζονται από forward δεσμούς, δηλαδή επενδύσεις που προμηθεύουν άλλες επιχειρήσεις. Η περίπτωση δημιουργίας θύλακα (enclash), δηλαδή το γεγονός της εγκατάστασης μιας επιχείρησης που δεν ακολουθείται από περαιτέρω δεσμούς με την τοπική κοινωνία, αποτελεί και την πιο αρνητική επίπτωση.

Πράγματι, τα οφέλη που προσδίδουν οι ΑΞΕ στις χώρες υποδοχής όταν πραγματοποιείται ένταξη μέσα στην τοπική οικονομία τόσο της πολυεθνικής εταιρίας, η

---

⁷ European Community (1997) Submission by Working Group on the Relationship between trade and investment. 30 May. <http://europa.eu.in/search>.

οποία είναι υπεύθυνη για τις επενδύσεις, όσο και των νέων κτιριακών εγκαταστάσεων που θα δημιουργηθούν, δεν περιορίζονται μόνο στη δομή της απασχόλησης αλλά συνολικά στην περιφερειακή ανάπτυξη. Η εγχώρια βιομηχανία ενισχύεται από τις θετικές δευτερεύουσες επιπτώσεις της συνεργασίας πολυεθνικών με τις εγχώριες επιχειρήσεις. Αυτό περιλαμβάνει (στο ελάχιστο) την προσφορά τεχνολογίας στην τοπική κλίμακα ή καλύτερα τη διάχυση αυτής σε άλλες επιχειρήσεις της περιοχής. Επίσης συνεπάγεται απόκτηση προμηθειών από τις τοπικές επιχειρήσεις και πώληση παραγόμενων αγαθών ή υπηρεσιών σε τοπικούς συνεταιρικούς πελάτες. Συνολικά, όσο υψηλότερος είναι ο βαθμός ολοκλήρωσης της επενδύμενης εταιρίας στην τοπική οικονομία, τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες μονιμότητας της παρουσίας της και μακροπρόθεσμης ύπαρξης της επένδυσης.

Αντίθετα, στην περίπτωση που η επενδύμενη εταιρία έχει περιορισμένη επαφή ή δεν έχει αναπτύξει τους απαραίτητους δεσμούς με την περιοχή και την τοπική οικονομία, υπάρχει ο κίνδυνος της μείωσης (περικοπής) της παραγωγής και της απασχόλησης ως μέρος της συνολικής στρατηγικής της. Αυτή η αντίληψη, ωστόσο, θεωρεί ότι μια εγχώρια εταιρία θα δρούσε διαφορετικά εάν αποτελούσε τον κάτοχο της επιχείρησης ή των εγκαταστάσεων και παραμελεί το γεγονός ότι θα ήταν υπό τις ίδιες πιέσεις του διεθνούς ανταγωνισμού (Muqui D. 1999)⁸.

Επίσης εντονότερες αρνητικές επιδράσεις στην αναπτυξιακή πορεία μιας περιοχής παρουσιάζονται όταν οι πολυεθνικές δεν αποτελούν απλά θύλακες αλλά εκμεταλλευόμενες το πλεονέκτημα της ανταγωνιστικότητάς τους στρέφονται προς την παρεμπόδιση περαιτέρω ανάπτυξης άλλων τοπικών επιχειρήσεων στον συγκεκριμένο παραγωγικό τομέα. Συνολικά, εάν οι εισροές των ΑΞΕ σε μία χώρα είναι αμελητέες σχετικά με το μέγεθος του εργατικού δυναμικού τότε και οι επιδράσεις τους στην παραγωγικότητα και τους μισθούς για το μέσο εργάτη να είναι επίσης αμελητέες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 1994, Μουκί D. 1999).

---

⁸ Muqui Daniel (1999) *Sixth Periodic Report on the Social and Economic Situation and Development of Regions in the European Union*. European Commission, http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/radi/toc_en.htm.

Άλλη επίδραση των ΑΞΕ στις χώρες υποδοχής αφορά την *αναδιανομή του εισοδήματος*, καθώς οι ξένες επιχειρήσεις προσφέρουν υψηλότερους μισθούς στο στελεχιακό δυναμικό τους απ' ό,τι οι τοπικές. Από την άλλη, υπάρχει η ανησυχητική αντίληψη παραγκωνισμού μεταξύ πολυεθνικών και τοπικών επιχειρήσεων, αφού οι πρώτες προχωρούν προς την προσέλκυση (δελεασμό) των πιο ικανών και ήδη καταρτισμένων απασχολουμένων από τις τοπικές εταιρίες προσφέροντας υψηλά επίπεδα μισθών παρά προς την αύξηση του αριθμού των απασχολουμένων και την εκπαίδευσή τους. Ωστόσο, δεν είναι σαφές ότι οι πολυεθνικές θα κινηθούν απαραίτητα με αυτόν τον τρόπο: στην πραγματικότητα, όταν στην τοπική αγορά ισχύει η πολιτική των χαμηλών μισθών, η οποία λειτουργεί ως παράγοντας προσέλκυσης των ΑΞΕ, οι πολυεθνικές με την εγκατάστασή τους έχουν λίγα κίνητρα να αναστρέψουν την κατάσταση αυτή. Επιπλέον, έχει αποδειχθεί ότι οι πολυεθνικές γενικά παρέχουν ένα σχετικά υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και κυρίως σε καθυστερημένες περιοχές όπου το απόθεμα του υψηλά ικανού εργασιακού δυναμικού είναι περιορισμένο (Mouqui D. 1999, WTO 1996).

Αντίθετα, οι επιδράσεις των ΑΞΕ στην απασχόληση της χώρας προέλευσης είναι σε γενικές γραμμές αμυδρές και στην πραγματικότητα δεν υπάρχει σαφής απάντηση στο είδος αυτών. Ιδιαίτερα όταν υπάρχει κίνδυνος διακοπής της λειτουργίας μιας επιχείρησης αυτό μπορεί να οδηγήσει προς πίεση των μισθών προς τα κάτω. Μελέτες υποστηρίζουν ότι η ανάπτυξη του εμπορίου και των επενδύσεων των ΗΠΑ με το Μεξικό (μέσω NAFTA) καθώς και της Δυτικής Ευρώπης με την Ανατολική Ευρώπη και την Ασία επέφερε μείωση των επιπέδων των μισθών ειδικά στους ανειδίκευτους.⁹ Η βασική υπόθεση στηρίζεται στο ότι οι εξαγωγές δημιουργούν απασχόληση ενώ οι εισαγωγές την καταστρέφουν, όπως και η παραγωγή από ξένες θυγατρικές αντικαθιστά την παραγωγή της χώρας υποδοχής και την εγχώρια κατανάλωση. Από την άλλη, το ζήτημα που τίθεται θα πρέπει να είναι εάν το συνολικό άθροισμα των ΑΞΕ (εξερχόμενων και εισερχόμενων) αυξάνει ή μειώνει την εγχώρια απασχόληση. Άλλες μελέτες, οι οποίες εστιάζονται στα κίνητρα των ΑΞΕ, υποστηρίζουν ότι τέτοιες επενδύσεις παρακινούνται από την επιθυμία να εξυπηρετήσουν περιφερειακές αγορές παρά από την επιθυμία να άρουν την παραγωγή μεταξύ περιφερειών (Mouqui D. 1999, WTO 1996).

---

⁹ CERES (1996) Trade, Labour & Capital Flows: The Less Developed Regions, The Single Market Review Series, Subseries VI-Aggregate and Regional Impact. September. <http://europa.eu.int/search97cgi>

Το ισοζύγιο πληρωμών αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα ο οποίος δέχεται επιδράσεις από τις ΑΞΕ. Όταν συνολικά μια περιοχή/χώρα έχει εξαγωγικό προσανατολισμό και εγχώρια προστιθέμενη αξία, τότε το ισοζύγιο πληρωμών της είναι θετικό. Αντίθετα, όταν οι επιχειρήσεις εξυπηρετούν κατά κόρον την εγχώρια αγορά τότε το πρόσημο του ισοζυγίου είναι αρνητικό. Ωστόσο, έχει παρατηρηθεί ότι ενώ η αρχική επίδραση εισροών ΑΞΕ στο ισοζύγιο πληρωμών της χώρας υποδοχής μπορεί να είναι θετική, μεσοπρόθεσμα μετατρέπεται σε αρνητική καθώς οι πολυεθνικές αυξάνουν τις εισαγωγές των ενδιάμεσων αγαθών και προϊόντων, και προσανατολίζονται προς την είσοδο κερδών στις χώρες καταγωγής τους (WTO 1996)¹⁰.

Η δομή της εγχώριας αγοράς αποτελεί έναν σημαντικό προσδιοριστικό παράγοντα εξέλιξης των ΑΞΕ μέσα σε αυτήν. Μία πρώτη πιθανή συνέπεια της εγκατάστασης ξένων επενδύσεων είναι οι πολυεθνικές να ακολουθήσουν, λόγω του ότι ασκούν μεγαλύτερη ανταγωνιστική δύναμη απ' ότι οι εγχώριες, μια ευρεία σειρά αυστηρών μέτρων η οποία θα οδηγήσει σε υψηλότερη κέρδη και χαμηλότερη αποδοτικότητα. Επιπλέον, εάν οι ΑΞΕ προσελκυσθούν από τις χώρες υποδοχής βασιζόμενες σε πολιτικές δασμών τότε θα επέλθει μαζική άφιξη ξένων εταιριών του τύπου «ακολουθή τον αρχηγό» με αποτέλεσμα να υπάρξει υπερβολική παραγωγική διαφοροποίηση και εφαρμογή μη αποδοτικών και μικρής κλίμακας σχεδίων. Αντίθετα, μία δεύτερη πιθανή συνέπεια μπορεί να αποτελέσει η είσοδος των πολυεθνικών με παράλληλη κατάργηση της εγχώριας ολιγοπωλιακής δομής της αγοράς επιτείνοντας τον ανταγωνισμό και την υψηλή αποδοτικότητα. Η προσέλκυση ΑΞΕ σε μια περιοχή/χώρα γενικά οδηγεί προς τη συγκέντρωση παραγωγικών δραστηριοτήτων και τη δημιουργία εξωτερικών οικονομιών κλίμακας. Συμπερασματικά, η επίδραση των ΑΞΕ στη δομή και τη συμπεριφορά της αγοράς στις χώρες υποδοχής δεν είναι εύκολα προβλέψιμη. Η εμπειρία ωστόσο δείχνει να επικρατούν έντονες προ-ανταγωνιστικές (pro-competitive) επιδράσεις.

Τέλος, ιδιαίτερη προσοχή έχει δοθεί στη σχέση των ΑΞΕ με την εθνική οικονομική πολιτική και αυτονομία. Συγκεκριμένα, διερευνούνται οι επιδράσεις των ΑΞΕ στη δημόσια πολιτική, και το μέγεθος της επιρροής που ασκούν ξένες κυβερνητικές πιέσεις

---

¹⁰ WTO (1996) Trade and Foreign Direct Investment, 9 October.

σε σχέση με τα εθνικά ενδιαφέροντα των χωρών υποδοχέων. Ένα πρώτο σημείο είναι ότι λόγω του διεθνοποιημένου οικονομικού περιβάλλοντος και της ευρείας σειράς επιλογών των ξένων εταιριών, οι θυγατρικές επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα εναλλακτικών επιλογών και συνεπώς υποχωρητικότητας σε τυχόν δυσμενείς δημόσιες πολιτικές. Παράδειγμα αποτελεί η ευκολία άρσης των δραστηριοτήτων μιας πολυεθνικής προς άλλη περιοχή εξαιτίας κάποιας νέας κοινωνικής ή περιβαλλοντικής νομοθεσίας η οποία οδηγεί σε αύξηση του κόστους παραγωγής. Επιπρόσθετα, η ευκολία διεθνούς δανεισμού των επιχειρήσεων έχει ως συνέπεια την πιθανή κρατική αποθάρρυνση άσκησης άμεσων μακροοικονομικών ρυθμίσεων με σκοπό την εσωτερική ή εξωτερική ισορροπία.

Όσον αφορά τον κίνδυνο τρωτότητας του κράτους και της αγοράς από ξένες κυβερνητικές πιέσεις και η επίδρασή του στα εθνικά ενδιαφέροντα των χωρών υποδοχέων, είναι συνάρτηση του γεγονότος ότι η θυγατρική μιας πολυεθνικής είναι υπό την επιρροή δύο αρχών, της κυβέρνησης της χώρας υποδοχής και της κυβέρνησης της χώρας προέλευσης. Η θέσπιση μιας πολυμερούς συμφωνίας συμβάλλει στη διευθέτηση διαφωνιών όσον αφορά τη συμπεριφορά των πολυεθνικών ανάμεσα στις κυβερνήσεις προέλευσης και άφιξης. Μεταξύ διμερών, περιφερειακών και πολυμερών συμφωνιών, οι τελευταίες επιτρέπουν τη δήλωση από τους συνυπογράφοντες ορισμένων εξαιρέσεων όσον αφορά «ευαίσθητους» τομείς¹¹.

Συνολικά, η παραπάνω παρουσίαση της δράσης των ΑΞΕ στην αναπτυξιακή πορεία των χωρών έδειξε ότι είναι σαφώς θετική και συνεπώς ιδιαίτερης σημασίας αποτελεί για τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες καθώς οι ξένες επενδύσεις αποτελούν σημαντική πηγή κεφαλαίων. Οι περιοχές αυτές αποκομίζουν κύρια δύο ειδών οφέλη:

- εισφορά κεφαλαίου, η οποία συντελεί στην αύξηση της παραγωγικής ικανότητας των επενδύσεων και συνεπώς το ρυθμό ανάπτυξής τους, και
- πρόσβαση στα πλεονεκτήματα που μπορούν να παράσχουν οι πολυεθνικές επιχειρήσεις και κυρίως της τεχνογνωσίας και της δυνατότητας του εγχώριου εργατικού δυναμικού να αποκτήσει νέες ειδικότητες και τεχνικές διαχείρισης.

---

¹¹ CEPII (2002) Trade Patterns inside the Single Market, The Single Market Review Series, Subseries IV-Impact on Trade and Investment. July. <http://europa.eu.int/search97cgi>

Συγκεκριμένα, η πορεία των ΑΞΕ και η οικονομική βοήθεια που δίδεται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ προς τις τέσσερις χώρες συνοχής (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία και Ιρλανδία) φαίνεται να συσχετίζεται. Η οικονομική αυτή αρωγή λειτουργεί ως κίνητρο εγχώριων και ξένων επενδύσεων σε καθυστερημένες περιοχές άμεσα μέσω επιχορηγήσεων και έμμεσα μέσω βελτίωσης των υποδομών και εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 1994, Muqui D. 1999).

Συμπερασματικά, η παρουσία των ξένων εταιριών μέσω των ΑΞΕ στις χώρες υποδοχής δημιουργεί ευεργετικές επιδράσεις στην παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα των εγχώριων επιχειρήσεων. Δηλαδή, δίνεται η δυνατότητα σε αυτές να επεκταθούν παρά τον επιχειρηματικό κίνδυνο στις παγκόσμιες αγορές και να παραμείνουν ανταγωνιστικές στο πεδίο των δραστηριοτήτων τους. Για τις χώρες προέλευσης των ΑΞΕ δημιουργούνται νέες ευκαιρίες, ειδικά στον τομέα των υπηρεσιών, καθώς με την εγκατάστασή τους σε μία συγκεκριμένη χώρα έχουν τη δυνατότητα (και μόνο με αυτόν τον τρόπο) να αποκτήσουν ένα ικανοποιητικό μερίδιο κεφαλαίων. Επιπρόσθετα, πραγματοποιούνται επενδύσεις στον τομέα των υποδομών και υπό της διαδικασίας της ιδιωτικοποίησης, οι οποίες απαιτούν ουσιαστικές κεφαλαιουχικές και τεχνολογικές επενδύσεις και είναι ιδιαίτερα ευεργετικές για τις αναπτυσσόμενες χώρες (EC 1999b).

1.3 Πλαίσιο λειτουργίας των ΑΞΕ

Οι χώρες με σκοπό την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους, την εκμετάλλευση των οικονομικών παραγόντων και την προώθηση των συμφερόντων τους προχωρούν προς τη σύναψη διάφορων συμφωνιών και συνθηκών. Οι Διμερείς Επενδυτικές Συμφωνίες (ΔΕΣ) αποτελούν το βασικό πλαίσιο μέσα στο οποίο οι ΑΞΕ λαμβάνουν χώρα και αφορούν τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ δύο χωρών. Ως ανταπόκριση της ανάπτυξης των ΑΞΕ, όλο και περισσότερες χώρες αναζητούν να συμπεριληφθούν σε διμερείς συμφωνίες προστασίας επενδύσεων¹².

---

¹² Econocmists Advisory Group Ltd (1996) Foreign Direct Investment. Summary. Subseries IV-Impact on trade and investment. The Single Market Review Series. October. <http://europa.eu.in/search>.

Ο μεγαλύτερος αριθμός ΔΕΣ πραγματοποιήθηκε μεταξύ αναπτυσσόμενων και ανεπτυγμένων χωρών, ενώ ο συνολικός αριθμός τους εκτιμάται ότι φτάνει τις 1300 από τις οποίες οι 600 πραγματοποιήθηκαν κατά τις αρχές της δεκαετίας του '90. Ο αρχικός σκοπός των συμφωνιών αυτών αποτελούσε η προσέλκυση ΑΞΕ μέσω παροχής πιστωτικών εγγυήσεων. Ωστόσο, παρά την αναβάθμισή τους χαρακτηρίζονται από έλλειψη σταθερότητας (uniformity) και από μονόπλευρη αντιμετώπιση αντικειμένων, αφού δεν περιλαμβάνουν ευρύτερα θέματα όπως η περιβαλλοντική προστασία ή η αειφόρος ανάπτυξη (EC 1997).

Συμπληρωματικά, οι συμφωνίες επενδύσεων οι οποίες θεσπίζονται δεν αφορούν μόνο διμερείς σχέσεις αλλά και πολυμερείς (multilateral, plurilateral) δηλαδή μεταξύ ενός αριθμού χωρών. Πρέπει να διευκρινιστεί ότι οι plurilateral συμφωνίες αποτελούν μέρος των multilateral συμφωνιών καθώς περιλαμβάνουν ένα μέρος συνυπογραφόντων σε σχέση με τις πρώτες.

Μερικές παγκόσμιες πολυμερείς συμφωνίες που ασχολούνται με ειδικά θέματα των ΑΞΕ αποτελούν το Πολυμερές Επενδυτικής Εγγύησης Πρακτορείο (MIGA) και το Διεθνές Κέντρο για τη Ρύθμιση Επενδυτικών Διαφορών (ICSID) έχοντας και οι δύο περίπου 130 συνυπογράφοι. Σε περιφερειακό και πολυμερές (plurilateral) επίπεδο περιλαμβάνονται συμφωνίες που καλύπτουν μόνο τις ξένες επενδύσεις και αφορούν την ενοποίηση κανόνων για τις ξένες επενδύσεις μέσα από ένα ευρύτερο πλαίσιο κανόνων που ρυθμίζουν την οικονομική συνεργασία και ολοκλήρωση (EC 1997)¹³.

Ωστόσο, διαπιστώνεται γενικά ότι οι πολυμερείς όπως και οι διμερείς συμφωνίες απευθύνονται επίσης προς την επίλυση ορισμένων μόνο θεμάτων. Η έλλειψη συνολικότερων κανόνων και πολιτικής συνοχής θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια και την προβλεψιμότητα, σημεία τα οποία αποτελούν βασικούς στόχους των εμπορικών και επενδυτικών συμφωνιών.

---

¹³ European Community (1997) Submission by Working Group on the Relationship between trade and investment. 30 May. <http://europa.eu.in/search>

1.4 Προσδιοριστικοί παράγοντες των ΑΞΕ

1.4.1 Εισαγωγή

Ο καθορισμός του βαθμού προσέλκυσης των ΑΞΕ από τις χώρες υποδοχής πραγματοποιείται μέσω διάθεσης αυτών μιας σειράς προσδιοριστικών παραγόντων οι οποίοι λειτουργούν θετικά για την υποδοχή διαφόρων μορφών επενδύσεων. Οι βασικοί προσδιοριστικοί παράγοντες αποτελούν το πλαίσιο των πολιτικών των υποδοχέων χωρών, η θετική προσέγγιση (διευκόλυνση) των επιχειρηματικών τους μέτρων και οι οικονομικοί παράγοντες (United Nations 1999).

Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '80 η πλειοψηφία των χωρών προσανατολίζονταν προς την υιοθέτηση μέτρων φιλελευθεροποίησης του πλαισίου των ΑΞΕ με σκοπό την προσέλκυση επενδύσεων. Ωστόσο, αργότερα, το παγκόσμιο οικονομικο-κοινωνικό status άλλαξε μορφή υπό την επίδραση της παγκοσμιοποίησης με αποτέλεσμα να προκληθούν εντεινόμενες πιέσεις και ο χαρακτήρας των Υπερεθνικών Επιχειρήσεων (ΥΕΕ ή Transnational Corporations TNCs) να γίνει περισσότερο επιλεκτικός και απαιτητικός προς άλλους παράγοντες χωροθέτησης (ibid).¹⁴

Συνέπεια των παραπάνω αποτελεί το γεγονός ότι οι χώρες δίνουν πλέον περισσότερη βαρύτητα στα «εσωτερικά» και «εξωτερικά» πεδία των πολιτικών των ΑΞΕ. Καταλυτικός παράγοντας στις πολιτικές εσωτερικού πεδίου αποτελεί η συνοχή των πολιτικών ΑΞΕ και εμπορίου, η οποία πραγματοποιείται μέσω ολοκλήρωσης των ξένων σχέσεων των εταιριών από τα διεθνή συνεταιρικά δίκτυα. Έτσι, η διαχωριστική γραμμή των πολιτικών εσωτερικού και εξωτερικού πεδίου είναι πολύ δύσκολο να προσδιοριστεί, καθώς οι απαιτήσεις της διεθνούς παραγωγής συνδέονται με επίσης υψηλότερες απαιτήσεις πολιτικών στο χώρο που δρουν οι ΑΞΕ. Συνεπώς, και οι μακροοικονομικές πολιτικές (που περιλαμβάνουν νομισματικές, δημοσιονομικές και συναλλαγματικές πολιτικές) αποδέχονται επίσης μεγαλύτερη βαρύτητα (United Nations 1999).

Ο επιλεκτικός χαρακτήρας των ΑΞΕ προσδιορίζεται μέσω τριών μορφών αναζήτησης: πόρων, αγοράς και αποδοτικότητας. Η διάθεση φυσικών πόρων στο παρελθόν

¹⁴ UNCTAD, World investment report, New York, 2005

αποτελούσε τον πιο σημαντικό παράγοντα προσέλκυσης ΑΞΕ για τις χώρες που χαρακτηρίζονταν από απουσία κεφαλαίου, εμπειρίας, τεχνογνωσίας και υποδομών. Ωστόσο, στην πραγματικότητα, δεν έχει μειωθεί η σπουδαιότητα του παράγοντα αυτού, αλλά η συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα στην παγκόσμια παραγωγή. Έτσι, μεγάλες εγχώριες επιχειρήσεις, συχνά κρατικές, έχουν εμφανιστεί στις αναπτυσσόμενες χώρες εξάγοντας κεφάλαιο και εμπειρία, και εμπορεύοντας φυσικούς πόρους. Αυτό σημαίνει ότι η συμμετοχή των ΥΕΕ στην εξαγωγή φυσικών πόρων πραγματοποιείται περισσότερο μέσω μη ισότιμων διακανονισμών και λιγότερο μέσω ΑΞΕ, παρά ότι οι ροές των ΑΞΕ κάθε άλλο παρά έχουν μειωθεί (ibid).

Ο δεύτερος παράγοντας της μεγάλης εθνικής αγοράς, (σε απόλυτο ή σχετικό μέγεθος σε σχέση με τον πληθυσμό), αποτελούσε παραδοσιακά έναν άλλον επίσης σημαντικό προσδιοριστικό συντελεστή για την προσέλκυση των ΑΞΕ. Αναλυτικότερα, σε μεγάλες αγορές μπορούν να φιλοξενηθούν περισσότερες εταιρίες οι οποίες θα εκμεταλλευτούν τα οφέλη των οικονομιών κλίμακας και εύρους. Έτσι, το μέγεθος της αγοράς επιδρά θετικά στους εγχώριους και ξένους επενδυτές (ibid).

Στις δεκαετίες του '60 και '70, πολλές από τις εισερχόμενες επενδύσεις έλκονταν από τις μεγάλες εθνικές αγορές βιομηχανικών προϊόντων των χωρών οι οποίες όμως προστατεύονταν από το διεθνή ανταγωνισμό μέσω δασμών και ποσοστώσεων. Επίσης, οι μεγάλες εθνικές αγορές ήταν σημαντικές για εκείνες τις υπηρεσίες όπου η μη-εμπορευσιμότητά τους συνετέλεσε στην υιοθέτηση των ΑΞΕ ως τη μόνη δυνατή μέθοδο διανομής αυτών στους καταναλωτές. Ωστόσο, αυτή η μορφή της επένδυσης ήταν αρχικά περιορισμένη εξαιτίας του αυστηρού πλαισίου των ΑΞΕ που υπήρχε για τον τομέα των υπηρεσιών αποκλείοντας έτσι την δραστηριοποίηση ξένων επενδυτών σε πολλούς τομείς όπως τον τραπεζικό, τον ασφαλιστικό και τις περισσότερες υπηρεσίες υποδομών. Τέλος, σε μεγάλο βαθμό το σταθερό χαμηλού κόστους εργατικό δυναμικό ήταν άλλος ένας παραδοσιακός προσδιοριστικός παράγοντας χωροθέτησης των ΑΞΕ, ιδιαίτερα σημαντικός για επενδύσεις αναζήτησης *αποδοτικότητας* (United Nations 1999)¹⁵.

---

¹⁵ UNCTAD, World investment report, New York, 2005

Από την άλλη πλευρά, το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης συνέβαλλε στον μετασχηματισμό των κριτηρίων από τα οποία προσδιορίζεται η χωροθετική δράση των ΥΕΕ. Ο βαθμός «εξωτερίκευσης/ανοιχτότητας» (openness) στο εμπόριο, τις ΑΞΕ και την τεχνολογική ανάπτυξη σε συνδυασμό με τη φιλελευθεροποίηση και την ιδιωτικοποίηση έχουν βελτιώσει την πρόσβαση των εταιριών σε αγορές αγαθών και υπηρεσιών, και σε σταθερούς συντελεστές παραγωγής (immobile factors of production), και έχουν αυξήσει τις πιέσεις ανταγωνισμού σε προηγούμενες προστατευτικές αγορές πιέζοντας τις εταιρίες να αναζητούν νέες αγορές και πόρους παγκοσμίως. Η τεχνολογική πρόοδο παράλληλα έχει προάγει την ικανότητα των εταιριών προς αύξηση του ανταγωνιστικού πλαισίου των διεθνών παραγωγικών δικτύων τους (ibid).

Η νέα οικονομική πραγματικότητα δε συνεπάγεται ότι οι παραδοσιακοί προσδιοριστικοί παράγοντες των ΑΞΕ έχουν απαλειφθεί, αλλά έχουν μετατραπεί σε λιγότερο σημαντικοί στη χωροθετική συμπεριφορά των ΑΞΕ. Ομοίως, τα παραδοσιακά κίνητρα για τις ΑΞΕ συνεχίζουν να υπάρχουν έχοντας ενσωματωθεί στις διάφορες στρατηγικές που ακολουθούν οι εταιρίες προς την «υπερ-εθνική» πορεία τους. Ουσιαστικά, ενώ αποτελούσαν ξεχωριστές στρατηγικές στηριζόμενες σε αυτόνομες ξένες θυγατρικές, έχουν ενσωματωθεί σε ολοκληρωμένες στρατηγικές χαρακτηριζόμενες από δυνατούς δεσμούς μεταξύ ξένων θυγατρικών και μητρικών εταιριών. Ενώ ολόένα και περισσότερα ενδιάμεσα προϊόντα και λειτουργίες των ΥΕΕ υπάγονται στις ΑΞΕ, οι στρατηγικές των ΥΕΕ μετασχηματίζονται από απλή σε σύνθετη ολοκλήρωση. Περισσότερο από κάθε άλλη φορά στο παρελθόν, οι σύνθετες ολοκληρωμένες στρατηγικές επιτρέπουν τις ΥΕΕ να επιδιώκουν να μεγιστοποιήσουν την ανταγωνιστικότητα των συνεταιρικών συστημάτων ως μια ολότητα στο διεθνή χαρτοφυλάκιο του χωροθετικού ενεργητικού (ibid)¹⁶.

Έτσι, η χωροθετική συμπεριφορά των ΑΞΕ δεν βασίζεται πλέον σε κάποιους απλούς προσδιοριστικούς παράγοντες αλλά σε ένα σύνθετο πλαίσιο αυτών. Όσον αφορά τους οικονομικούς παράγοντες, οι εταιρίες που επιζητούν αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της εισαγωγής των ΑΞΕ, δεν στρέφονται μόνο προς τη μείωση του κόστους και την απόκτηση μεγαλύτερων μεριδίων αγοράς, αλλά θεωρείται αναγκαία η επίτευξη

¹⁶ Κυρκιλής Δημήτριος, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, 2007

τεχνολογικής και καινοτόμου δυναμικότητας. Οι πόροι αυτοί διαφέρουν από τους φυσικούς πόρους αφού αποτελούν ανθρώπινο «δημιουργημένο ενεργητικό». Επίσης, καταλυτικοί παράγοντες προσέλκυσης οικονομικών δραστηριοτήτων αποτελούν οι οικονομίες συγκέντρωσης, η πρόσβαση σε περιφερειακές αγορές και η ανταγωνιστικότητα όσον αφορά τους πόρους και τις υποδομές υπηρεσιών (United Nations 1999).

Συμπερασματικά, η νέα πρόκληση, που έχει οριστεί από το νέο οικονομικο-κοινωνικό διεθνοποιημένο περιβάλλον, αφορά την ανάπτυξη ενός ρυθμισμένου και κατά προτίμηση μοναδικού συνδυασμού προσδιοριστικών παραγόντων χωροθέτησης ΑΞΕ σε συνδυασμό με την επέκταση του κεφαλαιουχικού ενεργητικού (ibid).

1.4.2 Οι προσδιοριστικοί παράγοντες των ΑΞΕ στις χώρες υποδοχής

Με βάση την προηγούμενη τοποθέτηση και παρουσίαση των σημερινών οικονομικών τάσεων αναπτύσσεται σε αυτήν την ενότητα το πλαίσιο παραγόντων που συνθέτουν την κινητικότητα και εγκατάσταση των ΑΞΕ στις χώρες υποδοχής.

Η χωροθέτηση των ΑΞΕ σε μια περιοχή είναι συνυφασμένη με την ύπαρξη συγχρόνως τριών παραγόντων¹⁷:

- Ύπαρξη πλεονεκτημάτων των συγκεκριμένων εταιριών (π.χ. κατάλληλη τεχνολογία), τα οποία με τη ορθή εκμετάλλευση μπορούν να αντισταθμίσουν τα πρόσθετα κόστη των ιδρυόμενων παραγωγικών υποδομών σε ένα ξένο περιβάλλον και να ξεπεραστούν τα μειονεκτήματα σχετικά με τις τοπικές εταιρίες.
- Ύπαρξη τοπικών πλεονεκτημάτων στην χώρα υποδοχής (μεγάλες αγορές, χαμηλό κόστος πόρων ή ανώτερη υποδομή).
- Οφέλη από τη διερεύνηση των πλεονεκτημάτων της κάθε ιδιοκτησίας αλλά και της τοπικής περιοχής από τη διεθνοποίηση, π.χ. μέσω συναλλαγών ΑΞΕ παρά μέσω μονομερούς διαδικασίας του εμπορίου (arm's length).

---

¹⁷ United Nations (1998) *World Investment Report. 1998, Trends and Determinants*.

Το πρώτο και το τρίτο χαρακτηριστικό αποτελούν προσδιοριστικοί παράγοντες με κύριο προσανατολισμό τη μορφή των εταιριών, ενώ το δεύτερο της περιοχής. Εάν ισχύει μόνο ο πρώτος παράγοντας τότε οι εταιρίες θα βασιστούν στις εξαγωγές μέσω έγκρισης ή πώλησης πατέντων με σκοπό την εξυπηρέτηση της ξένης αγοράς, ενώ εάν ισχύει και ο τρίτος παράγοντας τότε οι ΑΞΕ αποτελούν την προτιμώμενη μορφή εξυπηρέτησης ξένων αγορών αλλά με την προϋπόθεση ύπαρξης χωροθετικών πλεονεκτημάτων (United Nations 1999).

Στην ενότητα αυτή πρόκειται να παρουσιαστούν και να αναλυθούν οι προσδιοριστικοί παράγοντες χωροθέτησης των ροών και των αποθεμάτων ΑΞΕ σε μια περιοχή και οι μεταβολές που έχουν υποστεί από τη φιλελευθεροποίηση και παγκοσμιοποίηση της διεθνούς οικονομίας. Οι παράγοντες προσδιορισμού προσέλκυσης ΑΞΕ και το πλαίσιο ανάλυσης αυτών το οποίο ακολουθεί είναι: πρώτον αναλύεται ο ρόλος των εθνικών πολιτικών και ιδιαίτερα η διαδικασία φιλελευθεροποίησης των πολιτικών. Στη συνέχεια παραθέτεται η επίσης καταλυτική σημασία των οικονομικών παραγόντων για την αναπτυξιακή διαδικασία μέσω μιας σειράς συνιστωσών. Τέλος, ακολουθεί η παράθεση των μέτρων διευκόλυνσης της επιχειρηματικότητας.¹⁸ Ο παράγοντας αυτός βασίζεται στο γεγονός ότι, καθώς η παγκόσμια οικονομία γίνεται περισσότερο ανοιχτή στις διεθνείς επιχειρηματικές αλληλεπιδράσεις, οι χώρες ανταγωνίζονται όλο και περισσότερο για μεγαλύτερη προσέλκυση ΑΞΕ όχι μόνο μέσω βελτίωσης των πολιτικών και οικονομικών προσδιοριστικών παραγόντων αυτών, αλλά και μέσω λειτουργίας μέτρων διευκόλυνσης κατά την περίοδο προ-δράσης (pro-active) των επενδύσεων. Αν και αυτός ο παράγοντας δεν είναι τόσο σημαντικός όσο οι δύο πρώτοι, λαμβάνει όλο και μεγαλύτερη προσοχή (ibid).

---

¹⁸ Χατζηδημητρίου Γιάννης (2003) «Λόγοι και Στρατηγικές Διεθνοποίησης και οι Ελληνικές Επιχειρήσεις». *Αγορά Χωρίς Σύνορα*. 3 Φεβρουαρίου. Αθήνα.

Η πολιτική των ΑΞΕ ως προσδιοριστικός παράγοντας

Οι κεντρικές πολιτικές των ΑΞΕ αποτελούνται από μια σειρά κανόνων και ρυθμίσεων που σκοπό έχουν να επηρεάσουν την τομεακή σύνθεση ή τη γεωγραφική προέλευση αυτών, ενθαρρύνοντας συγκεκριμένες οικονομικές δραστηριότητες.

Αναλυτικότερα, οι πολιτικές εμπορίου παίζουν τον πιο σημαντικό ρόλο καθώς υπάρχει έντονη συσχέτιση μεταξύ των ροών ΑΞΕ και των εμπορικών συναλλαγών. Παράδειγμα οι ασιατικές χώρες υιοθέτησαν πολιτικές προσέλκυσης ΑΞΕ και εμπορικές πολιτικές με σκοπό την έμμεση οικονομική συνεισφορά των υπερεθνικών επιχειρήσεων στις εξαγωγές (π.χ. Χονγκ-Κονγκ και Κίνα υιοθέτησαν πολιτικές μη κρατικής παρέμβασης στο εμπόριο και τις ΑΞΕ). Άλλες μορφές πολιτικών που έχουν άμεση επίδραση στις ΑΞΕ αποτελούν οι ιδιωτικοποιήσεις και οι διεθνείς συμφωνίες. Οι ιδιωτικοποιήσεις αποτελούν ειδική περίπτωση εξαγοράς αφού εάν η επιχείρηση αποτελεί φυσικό ή σχεδόν φυσικό μονοπώλιο η πώλησή της σε ξένους επενδυτές σημαίνει προσφορά ενός μονοπωλίου από κρατικό σε ιδιωτικό μέσο (United Nations 1999)¹⁹.

Οι πολιτικές των ΑΞΕ διαφέρουν διακρατικά ανάλογα με την οικονομική και κοινωνική διάρθρωση της κάθε χώρας αλλά και διαχρονικά αφού μετά τα μέσα της δεκαετίας του '80 οι οικονομικές πολιτικές είναι βασισμένες περισσότερο στην αγορά. Αποτέλεσμα το καθεστώς πολιτικών των ΑΞΕ σε συνδυασμό με των εμπορικών πολιτικών είναι περισσότερο φιλελεύθερο συνθέτοντας ένα περισσότερο συνεκτικό πλαίσιο πολιτικών. Από την άλλη, το φιλελεύθερο οικονομικό περιβάλλον αποτελεί ένα καταλυτικό παράγοντα προσέλκυσης ΑΞΕ (επιτρέποντας και ενθαρρύνοντας την είσοδο αυτών) αλλά δεν είναι και ο μοναδικός (εξάιρεση στην Αφρική και ΧΚΑΕ) (ibid).

Σε γενικές γραμμές, η φιλελευθεροποίηση των ΑΞΕ αποτελεί μία δυναμική διαδικασία η οποία περιλαμβάνει τις εξής φάσεις: α) αντιστάθμιση ή απομάκρυνση των διαστρεβλώσεων της αγοράς, οι οποίες αποτελούσαν παραδοσιακά περιορισμοί προς τους ξένους ιδιαίτερα επενδυτές, και των κινήτρων και χορηγήσεων οι οποίοι μεροληπτούν υπέρ τους ή κατά τους, β) επέκταση θετικών προτύπων μεταχείρισης ξένων

¹⁹ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, extractive industries and developments, New York, 2007

επενδυτών (μέσω νόμων και διεθνών συμφωνιών), γ) επέκταση επίβλεψης της αγοράς για τη διαβεβαίωση της κατάλληλης λειτουργίας της (οι περισσότερες χώρες έχουν θεσπίσει μηχανισμούς για την επίβλεψη διεθνών συγχωνεύσεων και εξαγορών, συναλλάγματος αποθέματος και χρηματοοικονομικών αγορών). Οι δύο πρώτοι παράγοντες είναι πολύ βασικοί για τη φιλελευθεροποίηση των ΑΞΕ αλλά εξαρτώνται σημαντικά από τον τρίτο παράγοντα (ibid).

Η επίδραση της παγκοσμιοποίησης

Η σχέση των πολιτικών των ΑΞΕ με την παγκοσμιοποίηση είναι αλληλοεξαρτώμενη. Η φιλελευθεροποίηση των εθνικών πολιτικών συνέβαλλε στην αύξηση της διεθνούς παραγωγής μέσω των πολυεθνικών επιχειρήσεων. Συγχρόνως η πρόοδος φιλελευθεροποίησης του εμπορίου όπως και η τεχνολογική πρόοδος στις τηλεπικοινωνίες και τις μεταφορές επέτρεψαν στην υιοθέτηση από τις πολυεθνικές περιφερειακών και παγκόσμιων στρατηγικών, και στην ολοκλήρωση των παραγωγικών δομών σε περιφερειακό ή παγκόσμιο επίπεδο η οποία δημιουργεί κίνητρα για φιλελευθεροποίηση των πολιτικών ΑΞΕ. Αυτή η δίπολη ενδυναμωμένη διαδικασία έχει στην πραγματικότητα διαμορφώσει τη διεθνή παραγωγή την τελευταία περίοδο και την έχει οδηγήσει προς ένα πιο ολοκληρωμένο επίπεδο από εκείνο που βασιζόνταν στο μονομερές κλαδικό (arm's length) εμπόριο και τις ροές χρηματοοικονομικού κεφαλαίου (United Nations 1999)²⁰.

Αυτή η επιταχυνόμενη διαδικασία φιλελευθεροποίησης των ΑΞΕ έχει επίσης οδηγήσει τις χώρες προς την υιοθέτηση περισσότερο φιλελεύθερων πολιτικών σε βιομηχανίες όπου επί μακρά περίοδο θεωρούνταν ευαίσθητες (π.χ. τηλεπικοινωνίες, αερομεταφορές) και προς την είσοδο μορφών ΑΞΕ που θεωρούνταν λιγότερο επιθυμητές όπως η θέσπιση εξ' ολοκλήρου ιδιόκτητων επιδοτήσεων, συγχωνεύσεων και εξαγορών, και η συμμετοχή σε προγράμματα ιδιωτικοποίησης. Έτσι, οι πολυεθνικές λόγω της ευρύτερης περιοχής

---

²⁰ CERES (1996) Trade, Labour & Capital Flows: The Less Developed Regions, The Single Market Review Series, Subseries VI-Aggregate and Regional Impact. September. <http://europa.eu.int/search97cgi>

χωροθέτησής τους έχουν γίνει περισσότερο επιλεκτικές και απαιτητικές (United Nations 1999)²¹.

Ωστόσο, ενώ η φιλελευθεροποίηση των ΑΞΕ έχει συμβάλλει στην επιτάχυνση των ροών τους, παράλληλα λαμβάνει χώρα η διαδικασία μείωσης των κερδών με αποτέλεσμα την απώλεια της αποδοτικότητας της φιλελεύθερης πολιτικής των ΑΞΕ ως ένας καθοριστικός παράγοντας χωροθετικής προσέγκυσης. Έτσι, η επιτάχυνση της φιλελευθεροποίησης των ΑΞΕ αλλά και η ταυτόχρονη εξασθένηση της αποδοτικότητάς του ως ο προσδιοριστικός παράγοντας των ΑΞΕ έχουν επεκτείνει το πεδίο πολιτικών αυτών. Συγκεκριμένα, έχει δοθεί προσοχή σε άλλες πολιτικές που μπορεί να επηρεάσουν τις ΑΞΕ. Αυτές συνιστούν τον εξωτερικό κύκλο (πεδίο) των πολιτικών και διαίρουνται σε μακρο-οικονομικές και μακρο-οργανωτικές πολιτικές.

- Οι μακρο-οικονομικές πολιτικές αφορούν νομισματικές και δημοσιονομικές πολιτικές περιλαμβάνοντας εκείνες που επηρεάζουν τους φόρους και τις τιμές συναλλάγματος (πληθωρισμό, επιτόκια άρα κόστος κεφαλαίου, φόρους άρα βαθμό προσέγκυσης ΑΞΕ, τιμές συναλλάγματος όπου επηρεάζουν τις τιμές των περιουσιακών στοιχείων και την ανταγωνιστικότητα εξαγωγών μέσα από τις ξένες συσχετίσεις).
- Οι μακρο-οργανωτικές πολιτικές επηρεάζουν τα μοντέλα κατανομής των πόρων όπως και τη δομή και οργάνωση των οικονομικών δραστηριοτήτων και περιλαμβάνουν τις:
- Διαρθρωτικές πολιτικές, οι οποίες επηρεάζουν τη βιομηχανική σύνθεση της μεταποίησης (π.χ. πολιτικές για ανατέλλοντες ή δύόμενες βιομηχανίες), τη χωρική σύνθεση οικονομικών δραστηριοτήτων (π.χ. πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης), τη λειτουργική σύνθεση δραστηριοτήτων (π.χ. πολιτικές E&TA), και τη σύνθεση δραστηριοτήτων ανά είδος ιδιοκτησίας και έντασης της σύνθεσης (π.χ. απορύθμιση των βιομηχανιών υπηρεσιών). Μερικές από αυτές έχουν χρησιμοποιηθεί στο περιβάλλον των ΑΞΕ. Παλιότερα, οι αναπτυσσόμενες χώρες ενθάρρυναν την προσφορά τεχνολογίας μέσω των ΑΞΕ. Πρόσφατα οι πολιτικές αυτές είναι περισσότερο προσανατολισμένες προς το περιβάλλον υποδοχής είτε

²¹ United Nations (1998) *World Investment Report. 1998, Trends and Determinants*

έχει σχέση με την τεχνολογία (μέσω δεσμών ξένων επενδυτών με εγχώριων βιομηχανιών) είτε με μικρές και μεσαίου επιπέδου επιχειρήσεις (μέσω π.χ. προμηθευτών ανταγωνιστικών ενδιάμεσων προϊόντων σε ξένες θυγατρικές).

- Πολιτικές που ελέγχουν τη λειτουργία αγορών-παραγόντων όπως πολιτικές αγορών εργασίας που μπορεί να έχουν ενθαρρυντική ή αποθαρρυντική επίδραση στις εισερχόμενες ΑΞΕ.
- Πολιτικές που επηρεάζουν την προμήθεια και ποιότητα των παραγωγικών πόρων στην υποδεχόμενη χώρα (π.χ. οι πολιτικές εκπαίδευσης και υγείας αυξάνουν την ποιότητα του ανθρώπινου κεφαλαίου) (United Nations 1999).

Συνοπτικά: α) το νέο οικονομικό περιβάλλον απαιτεί κατάλληλο επενδυτικό περιβάλλον, β) η αποδοτικότητα των, σχετικά με τις ΑΞΕ, πολιτικών πρέπει να συνδέεται με μία ευρύτερη ομάδα πολιτικών, γ) η ανάγκη για εμφάνιση νέων πεδίων πολιτικών που δεν θα κινούνται σε παραδοσιακά πλαίσια, όπως π.χ. παραγωγής και εκμετάλλευσης υπαρχόντων κεφαλαίων, αλλά μέσω των πολυεθνικών σε νέους τύπους μέσων, και δ) η αντίληψη ότι η αποδοτική εθνική πολιτική ΑΞΕ απαιτεί πλήρη κατανόηση των παραγόντων που προσδιορίζουν τις πολυεθνικές (ibid).

Επιχειρηματικό περιβάλλον

Τα μέτρα του επιχειρηματικού περιβάλλοντος αφορούν προσπάθειες προώθησης/ διαφήμισης, την παροχή κινήτρων προς ξένους επενδυτές, τη μείωση «κόστους προσπάθειών» για την ίδρυση επιχειρήσεων (βελτίωση διοικητικής αποδοτικότητας) και την παροχή ανέσεων που αναβαθμίζουν την ποιότητα ζωής του νέου περιβάλλοντος διαμονής τους. Οι πολιτικές αυτές υιοθετήθηκαν κύρια από μη προσελκύσιμες χώρες ΑΞΕ εξαιτίας της συνεχιζόμενης αρνητικής γνώμης των ξένων επενδυτών γι' αυτές ακόμα και μετά από μία διαδικασία μετασχηματισμού των πολιτικών των ΑΞΕ σε ένα πιο ευνοϊκό πλαίσιο.²² Γενικά, τα μέτρα αυτά εφαρμόστηκαν από χώρες που «ήθελαν να κάνουν και κάτι ακόμη». Ωστόσο, πρέπει να καταστεί σαφές ότι το μέτρο αυτό ad hoc δεν επαρκεί για την προσέλκυση ΑΞΕ, απλά αποτελεί ένα μέσο συνεισφοράς στο

---

²² United Nations (1998) *World Investment Report. 1998, Trends and Determinants*.

ευρύτερο πλαίσιο πολιτικών σε περιοχές ή χώρες που δεν υπάρχει επαρκή πληροφόρηση για την αναδιάρθρωση και βελτίωση των πολιτικών ΑΞΕ ή για συγκεκριμένα επενδυτικά σχέδια (ibid).

Οικονομικοί προσδιοριστικοί παράγοντες

Οι οικονομικοί παραδοσιακά παράγοντες προσδιορισμού προσέλκυσης ΑΞΕ²³ αποτελούν οι φυσικοί παράγοντες, το μέγεθος των αγορών και άλλοι παράγοντες. Αναλυτικότερα:

α) Φυσικοί παράγοντες. Ιστορικά ο πιο σημαντικός παράγοντας προσδιορισμού των ΑΞΕ στις χώρες υποδοχής αποτελούσε η διαθεσιμότητα των φυσικών πόρων. Ωστόσο, μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο (κυρίως από τις δεκαετίες '60 και '70) η σημαντικότητα του παράγοντα αυτού υποβαθμίστηκε. Στην περίπτωση ακόμα που η διάθεση των φυσικών πόρων έπαιξε σημαντικό ρόλο για την προσέλκυση ΑΞΕ, δεν επαρκούσε πλήρως, αφού αυτή η μορφή του συγκριτικού πλεονεκτήματος συνήθως συντελεί προς αύξηση του εμπορίου παρά των ΑΞΕ. Έτσι, οι επιχειρήσεις δίνουν μεγαλύτερη σημασία στην ύπαρξη τεχνικών ειδικοτήτων ή υποδομών. Τέλος, το μέγεθος των εισερχομένων ΑΞΕ, που προσελκύεται από τη διάθεση φυσικών πόρων, δεν έχει μειωθεί σε απόλυτο μέγεθος αλλά σε σχετικό.

β) Αγορές χωρών. Για την προσέλκυση των ΑΞΕ προσανατολισμού αγοράς σημαντικό ρόλο είχαν το μέγεθος της αγοράς σε απόλυτο μέγεθος και σε σχέση με το μέγεθος και το εισόδημα του πληθυσμού, και η ανάπτυξη της αγοράς.

γ) Άλλοι παράγοντες. Η διαθεσιμότητα χαμηλού κόστους ανειδίκευτου εργασιακού δυναμικού (για τις πολυεθνικές εταιρίες των οποίων τα προϊόντα τους είναι εντάσεως εργασιακού δυναμικού) (United Nations 1999).

Η σημασία των τριών παραπάνω ομάδων παραγόντων προσέλκυσης ΑΞΕ δεν έχει εξαλειφθεί αλλά έχει μειωθεί η σημαντικότητά της μπροστά στο φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης, η οποία έχει επιβάλλει μία νέα ιεράρχηση προσδιοριστικών

²³ Κυρκιλής Δημήτριος, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, 2007

παραγόντων και νέες προτεραιότητες και ανάγκες των πολυεθνικών. Έτσι, η τεχνολογική πρόοδος και η καινοτομία (τεχνολογικές βελτιώσεις στα προϊόντα περιλαμβάνοντας υπηρεσίες και διαδικασίες όπως το marketing, πρόοδος στις μεταφορές και τηλεπικοινωνίες), ορίζονται ως ένας από τους πιο καταλυτικούς παράγοντες προσέλκυσης των ΑΞΕ αφού αποτελούν μέσο διευκόλυνσης της πρόσβασης των πολυεθνικών στις χώρες υποδοχής (ibid).

Στην οικονομική πραγματικότητα των εμπορικών φραγμών, περιορισμών στους συντελεστές παραγωγής και των κυρίαρχων μη-εμπορεύσιμων υπηρεσιών, οι πολυεθνικές υιοθετούσαν διαφορετικές στρατηγικές βασισμένες στις ξένες θυγατρικές, οι οποίες ήταν σχετικά ανεξάρτητες (stand-alone) από τις μητρικές εταιρίες και χωρίς δεσμούς με άλλες θυγατρικές της ίδιας μητρικής εταιρίας²⁴. Έτσι, ήταν περισσότερο οριζοντίως οργανωμένες επιχειρήσεις, ενώ οι καθέτως ολοκληρωμένες δομές ήταν περιορισμένες από τις πολυεθνικές προσανατολισμού φυσικών πόρων. Η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης συνέβαλλε στον αύξηση των καθέτως ολοκληρωμένων δομών πολυεθνικών. Οι στρατηγικές απλής ολοκλήρωσης αποτελούν το πρώτο βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση. Οι τρεις ομάδες χωροθέτησης των οικονομικών προσδιοριστικών παραγόντων εμπλέκονται με διαφορετικούς τρόπους σε αυτές τις στρατηγικές:

- Πόροι. Οι χώρες που διαθέτουν άφθονο ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό δεν αποτελούν ελκυστικές περιοχές των ΑΞΕ, γι' αυτό θα πρέπει να κινηθούν προς την απόκτηση εκτός της απασχόλησης και άλλου πλεονεκτήματος ώστε να αυξηθούν οι ανταγωνιστικές δυνατότητές του.
- Αποδοτικότητα. Οι σημαντικότεροι παράγοντες της στρατηγικής αυτής αποτελούν η μείωση κόστους του εργατικού δυναμικού και των φυσικών υποδομών, και η παραγωγικότητα. Η έλλειψη αυτού του παράγοντα οδηγεί στην μετακίνηση των ΑΞΕ προς άλλες χώρες.
- Αγορές. Η αγορά μιας χώρας δεν αποτελεί τον πρωταρχικό παράγοντα αλλά η πρόσβαση σε διεθνείς αγορές ή τουλάχιστον σε αγορές ανεπτυγμένων χωρών. Δηλαδή η πρόσβαση σε μεγάλες ανεπτυγμένων χωρών αγορές αποτελεί ένα

---

²⁴ Casson, M. , The growth of international business, George Allen and Unwin, 2000

σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα το οποίο αναστέλλεται όταν περιορίζεται από δασμούς (United Nations 1999).

Επιπλέον, οι διαφορών ειδών βελτιώσεις στο οικονομικό περιβάλλον έχουν οδηγήσει τις πολυεθνικές να υιοθετούν περισσότερο σύνθετες έντασης ανταγωνισμού στρατηγικές, έτσι ώστε να αναζητούν τοποθεσίες όπου θα μπορούν να συνδυάζουν πιο αποδοτικά τα εν κίνηση κεφάλαιά τους με τους σταθερούς πόρους που χρειάζονται για να παράγουν αγαθά και υπηρεσίες προς τις αγορές που εξυπηρετούν (ibid).

Εκτός από το επιχειρησιακό ενεργητικό που έχει δημιουργηθεί σε μια περιοχή, οι προσδιοριστικοί παράγοντες που σχετίζονται με την ανταγωνιστικότητα-αύξηση των ΑΞΕ είναι:

- Οικονομίες συγκέντρωσης (έντασης τεχνογνωσίας).
- Υποδομές (υψηλής ποιότητας).
- Μεγάλο εύρος πόρων (όχι μόνο φυσικούς πόρους, χαμηλού κόστους εργατικό δυναμικό και μηχανολογικές δεξιότητες αλλά λειτουργίες όπως λογιστικά, νομικές υπηρεσίες, εξαγορά και marketing, και υποστήριξη χρηματοοικονομική και E&TA).
- Εξειδικευμένοι πόροι. Προσέλκυση εξειδικευμένων ΑΞΕ μέσω ειδικών τύπων δεξιοτήτων.
- Ανταγωνιστική τιμή πόρων και υποδομών.
- Αγορά. Οι μεγάλες αγορές είναι σημαντικές για τη σύνθετη ολοκλήρωση στρατηγικών βασισμένες σε οικονομίες κλίμακας και εύρους. Αν και η φιλελευθεροποίηση του πολυμερούς εμπορίου έχει μειώσει τη σχέση πρόσβασης της αγοράς μέσω των ΑΞΕ για πολλά προϊόντα, συνεχίζει να είναι σημαντική για μη εμπορεύσιμες υπηρεσίες, φθαρτά αγαθά, προϊόντα στα οποία η ανταγωνιστικότητα απαιτεί ταχεία ανταπόκριση στην ανταλλαγή καταναλωτικών προτιμήσεων κλπ. (United Nations 1999)²⁵.

---

²⁵ United Nations (1998) *World Investment Report. 2001, Trends and Determinants*.

Επίδραση διεθνούς πολιτικής

Οι χώρες με σκοπό την προσέλκυση και την αναβάθμιση της ποιότητας των ΑΞΕ προχωρούν προς τη σύναψη διεθνών συμφωνιών, ισότιμων, περιφερειακών και πολυμερών (plurilateral & multilateral). Αναλυτικότερα:

- *Ισότιμες συμφωνίες.*

Οι ισότιμες συμφωνίες πραγματοποιούνται συνήθως ανάμεσα σε ανεπτυγμένες χώρες ή μεταξύ αναπτυσσόμενες και μεταβατικές χώρες με σκοπό την προώθηση επενδύσεων (βελτίωση επενδυτικού περιβάλλοντος).

- *Περιφερειακές συμφωνίες.*

Οι περιφερειακές συμφωνίες θεσπίζονται και λειτουργούν μέσα στο πλαίσιο περιφερειακής ολοκλήρωσης (ΠΠΟ ή RIF/Regional Integration Frameworks). Το ΠΠΟ διαμορφώνεται κύρια από το βάθος και τον σκοπό της ολοκλήρωσης, δηλαδή διακυμαίνεται από ένα καθεστώς ελεύθερου εμπορίου μέχρι και πλήρη οικονομική ολοκλήρωση²⁶. Ένα «επιφανειακό» ΠΠΟ, το οποίο συνεπάγεται μείωση των δασμών ανάμεσα στα κράτη μέλη και τήρηση εξωτερικών δασμών στα μη μέλη, μπορεί να έχει επίδραση στις ΑΞΕ μέσω του εμπορίου ή στρατηγικών αντιδράσεων προς τους ανταγωνιστές (στατικές επιδράσεις) και την ανάπτυξη (δυναμικές επιδράσεις). Ένα «βαθύτερο πλαίσιο», το οποίο επίσης επιτρέπει κίνηση του κεφαλαίου (περιλαμβάνοντας και τις ΑΞΕ), αναμένεται να επηρεάσει τους προσδιοριστικούς παράγοντες επενδύσεων των πολυεθνικών (εκτός εκείνων που εισάγονται μέσω φιλελευθεροποίησης του εμπορίου ή ad hoc ανάπτυξης). Γενικά, το ΠΠΟ συμβάλλει προς την ολοκλήρωση των περιοχών και επιδρά στους προσδιοριστικούς παράγοντες των ΑΞΕ μέσω περισσότερων καναλιών. Επιπλέον, όσο το ρυθμιστικό πλαίσιο των ΑΞΕ εναρμονίζεται όλο και περισσότερο σε μια περιοχή, τόσο περισσότερο αυξάνεται η σημαντικότητά του στους

---

²⁶ Κυρκιλής Δημήτριος, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, 2007

οικονομικούς προσδιοριστικούς παράγοντες των πολυεθνικών στις αποφάσεις της ακριβής εγκατάστασή τους (United Nations 1999)²⁷.

Η αξιοπιστία του ΠΠΟ αποτελεί το δεύτερο σημαντικό παράγοντα και επιβεβαιώνεται από τη λειτουργία των πρόσφατων ΠΠΟ (NAFTA, MERCOSUR και ΕΕ), οι οποίοι έχουν σημαντική επίδραση στις ΑΞΕ λόγω του πιο αυστηρού χαρακτήρα τους σε σχέση με προηγούμενων. Τέλος, τρίτος παράγοντας που συμβάλλει στη διαμόρφωση των περιφερειακών πλαισίων αποτελεί το επίπεδο των μέχρι τώρα αλληλεξαρτήσεων των χωρών μελών και των θεσμικών δεσμών μεταξύ αυτών όπως π.χ. το είδος και επίπεδο του εμπορίου και των εμποδίων των ΑΞΕ. Η επίδραση ενός ΠΠΟ στους προσδιοριστικούς παράγοντες των ΑΞΕ σε χώρες που έχουν ήδη θεσπιστεί σημαντικές οικονομικές συνδέσεις, θα εξαρτηθεί από την απόκλιση της εφαρμογής της με της υπάρχουσας εγχώριας πολιτικής (π.χ. η Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου μεταξύ των ΗΠΑ και Καναδά είχε μικρή επίδραση μερικώς στις ροές των ΑΞΕ επειδή το διμερές εμπόριο μεταξύ των δύο χωρών είχε ήδη φιλελευθεροποιηθεί πριν από τη Συμφωνία) (ibid).

Συνοπτικά: i) το ΠΠΟ θέτει μια διαφορετική προοπτική οικονομικών συναλλαγών, τη διευκόλυνση πρόσβασης στις περιφερειακές αγορές αντί παραδοσιακά των εθνικών, ii) καθίσταται σημαντικής σημασίας για τις χώρες υποδοχής ΑΞΕ (σε εμπορεύσιμα αγαθά και υπηρεσίες) η ικανότητα ευνοϊκής προσβασιμότητας στην αγορά της ευρύτερης περιφέρειας, η οποία συσχετίζεται με το βαθμό ολοκλήρωσής της στο περιφερειακό bloc όσον αφορά την πολιτική εναρμόνιση και τη φυσική πρόσβαση, iii) το επίπεδο ανάπτυξης μιας περιφέρειας (παρά μιας χώρας) χαρακτηρίζεται πλέον ως ένας καταλυτικός παράγοντας προσέλκυσης ΑΞΕ, ενώ η ανάπτυξη των εθνικών αγορών καθίσταται σημαντική για τις μη εμπορεύσιμες υπηρεσίες, iv) το πλαίσιο των ΠΠΟ χαρακτηρίζεται από τη μορφή της «ανοιχτότητας» με συνέπεια οι εταιρίες να έχουν τη δυνατότητα εκμετάλλευσης μέσω της επιλεκτικής τους χωροθέτησης των πλεονεκτημάτων που τους παρουσιάζονται έναντι των ανταγωνιστών τους και συμμετοχής σε διασυνοριακές στρατηγικές συμμαχίες, v) οι προσδιοριστικοί παράγοντες

---

²⁷ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, extractive industries and developments, New York, 2007

που συσχετίζονται με την παραγωγή των ΑΞΕ υπό το ΠΠΟ έχουν επίσης ένα σημαντικό ρόλο. Δηλαδή, το ΠΠΟ εξασφαλίζει την αύξηση του κεφαλαίου που προέρχεται από τις ΑΞΕ ή την εκμετάλλευση των πόρων μέσω του πλεονεκτήματος της συγκεκριμένης χωροθέτησης των σταθερών παραγόντων παραγωγής ή της πρόσβασης στην αγορά. Η εκμετάλλευση των πόρων αυτών συνεπάγεται δημιουργία κεφαλαίου και είναι προσβάσιμοι από υπερεθνικές ή υπο-εθνικές ομάδες εταιριών και ερευνητικά κέντρα μέσω δημιουργίας επίσημων ή ανεπίσημων δεσμών με αποτέλεσμα ν' αυξάνονται οι οικονομίες συσσώρευσης (United Nations 1999).

Επιπλέον, η αποδοτικότητα αποκτά μία νέα διάσταση στο περιφερειακό περιβάλλον. Η ύπαρξη μεγαλύτερης ποικιλίας συντελεστών παραγωγής σε μία ευρύτερη επιλογή τιμών συνεπάγεται και τη δυνατότητα των πολυεθνικών να ακολουθούν μια σειρά καλύτερων επιλογών μέσω όντως μέλος μιας περιφερειακής συμμαχίας και όχι μίας μόνο χώρας. Η περιφερειακή ολοκλήρωση επίσης επιτρέπει τις πολυεθνικές να εκμεταλλεύονται τα διάφορα πλεονεκτήματα τα οποία σχετίζονται από ένα μεγαλύτερο αριθμό προσδιοριστικών παραγόντων των ΑΞΕ χωρίς να πρέπει να θέτουν διλήμματα εμπορευματοποίησης ενός παράγοντα έναντι κάποιου άλλου, (π.χ. πρόσβαση σε πιο ευρύτερες αγορές γίνεται πλέον εφικτό χωρίς να πρέπει να «θυσιαστεί» η πρόσβαση σε πόρους μιας συγκεκριμένης περιοχής οι οποίοι θα συνέβαλλαν σε αύξηση της αποδοτικότητας, όπως στην περίπτωση του NAFTA όπου ξένοι automobile manufacturers μπορούν ακόμη να εκμεταλλεύονται πλήρως τα οφέλη του χαμηλότερου κόστους στο Μεξικό χωρίς να χάνουν την πρόσβαση στην ευρύτερη αγορά της Βόρειας Αμερικής). Από τη μια πλευρά, το γεγονός αυτό εντείνει την ελκυστικότητα των περιοχών, ενώ από την άλλη, καθώς τα εθνικά πλεονεκτήματα χωροθέτησης έχουν μικρότερη πρωταρχική σημασία, εντείνεται ο ανταγωνισμός για ΑΞΕ μεταξύ των κρατών μελών ή των περιοχών τους (ibid)²⁸.

Όσον αφορά την εμπορική συμμόρφωση (κανονικότητα) των περιοχών ή άλλες πολιτικές που επηρέαζαν το χαρακτήρα των ΑΞΕ, δεν αποτελούν πλέον σημαντικοί παράγοντες προσδιορισμού των πλεονεκτημάτων των περιφερειών. Αντίθετα, τα ΠΠΟ έχουν την ικανότητα επιτάχυνσης της διαδικασίας του εμπορίου, φιλελευθεροποίησης των ΑΞΕ και

²⁸ UNCTAD, World Investment Report, 2004

επιβεβαίωσης για συνέχεια, διαφάνεια, σταθερότητα και προστασία των ξένων επενδυτών. Τέλος, ο παράγοντας των επιχειρηματικών υποδομών αποτελεί μία ακόμη σημαντική συνιστώσα αφού αυξάνει τη διεθνή παραγωγή μέσω προσφοράς μετα-επενδυτικών υπηρεσιών, κοινωνικών ανέσεων, και άλλων υπηρεσιών επιχειρηματικής διευκόλυνσης για ξένους επενδυτές, εθνικές κυβερνήσεις ή υπο-εθνικές αρχές με συνέπεια να επηρεάζεται η χωροθετική συμπεριφορά των πολυεθνικών προς αυτήν την κατεύθυνση (United Nations 1999).

Συμπερασματικά, τα ΠΠΟ έχουν μειώσει την ικανότητα των κρατών μελών να προσελκύουν ΑΞΕ μέσω διαπραγμάτευσης και μόνο με ξένους επενδυτές στη βάση των πλεονεκτημάτων των περιοχών. Το περιφερειακό περιβάλλον αποτελεί πλέον το σημαντικότερο προσδιοριστικό παράγοντα χωροθέτησης των ΑΞΕ. Η πολιτική μέτρων επιχειρηματικής διευκόλυνσης, αν και δεν αποτελεί την πιο σημαντική κατηγορία προσδιορισμού των ΑΞΕ, λαμβάνει επίσης αυξανόμενη σημασία καθώς αποτελεί έναν επιπλέον παράγοντα προσέλκυσης ΑΞΕ υπαρκτό σε λίγες ακόμη περιοχές (ibid).

Συνεπώς, ο διαπεριφερειακός ανταγωνισμός προσέλκυσης ΑΞΕ μέσω επιχειρηματικής διευκόλυνσης εντείνεται και σε υπο-εθνικό περιβάλλον, καθώς οι περιοχές μέσα στα κράτη μέλη ανταγωνίζονται περισσότερο πειστικά απ' ότι οι χώρες μεταξύ τους. Η πρόκληση για τα μέλη των ΠΠΟ ή υπο-εθνικών περιοχών είναι να «παντρέψουν» τα δικά τους ξεχωριστά χωροθετικά πλεονεκτήματα με τα πλεονεκτήματα που συνολικά η περιοχή προσφέρει για να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον το οποίο συμπληρώνει τα πλεονεκτήματα ιδιοκτησίας και διεθνοποίησης των πολυεθνικών (ibid).

- *Η ενδεχόμενη επίδραση ενός πιθανού πολυπλευρικού πλαισίου επενδύσεων (ΠΠΕ²⁹).*

Το ΠΠΕ συμβάλλει αρχικά στην αύξηση ροών των ΑΞΕ καθώς μία πολύπλευρη συμφωνία όχι μόνο οδηγεί προς συγχώνευση των αλλαγών προς τη διαμόρφωση ενός πλαισίου ελεύθερης πολιτικής αλλά και προς ενσωμάτωση των «αποθητικών» πολιτικών, αφού οι χώρες αυτές δεσμεύονται προς μείωση ή περιορισμό των

---

²⁹ CERES (1996) Trade, Labour & Capital Flows: The Less Developed Regions, The Single Market Review Series, Subseries VI-Aggregate and Regional Impact. September. <http://europa.eu.int/search97cgi>.

υπαρχουσών εμποδίων για ΑΞΕ και επέκταση επενδυτικής προστασίας με αποτέλεσμα την ευνοϊκή λειτουργία αγορών. Ακόμη και στην περίπτωση απουσίας περαιτέρω φιλελευθεροποίησης, το ΠΠΕ διευκολύνει τις επενδύσεις μέσω παροχής ισχυρότερων εγγυήσεων δηλαδή μέσω προστασίας των ΑΞΕ και σταθερότητας εγχώριων καθεστώτων των ΑΞΕ (United Nations 1999).

Ωστόσο, το ΠΠΕ θα μπορούσε να επηρεάσει και αντίστροφα την ποσότητα και ποιότητα των ροών των ΑΞΕ μέσω μείωσης εξαιτίας της πιθανής χρονοβόρας διαδικασίας των διαπραγματεύσεων η οποία θα δημιουργούσε αβεβαιότητες όσον αφορά το επενδυτικό περιβάλλον και συνεπώς αποθάρρυνση των ξένων επενδυτών. Τέλος, η επίδραση του ΠΠΕ είναι πιθανό να είναι μικρού ή και μηδαμινού βαθμού στην ποσότητα και ποιότητα των ροών των ΑΞΕ, εξαιτίας της ήδη υπάρχουσας σημαντικά φιλελευθεροποίησης αυτών σε πολλές χώρες (αναπτυσσόμενες και υπό μετάβαση) κατά τις δεκαετίες του '80 και '90 με αποτέλεσμα ένα «φούσκωμα» ροών (ibid).

Σε γενικό πλαίσιο, τα ΠΠΕ συνεισφέρουν στη βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλοντος. Ωστόσο, η ακριβής επίδραση των ΠΠΕ στην ποσότητα, ποιότητα και στις μορφές ροών των ΑΞΕ είναι δύσκολο να προλεχθεί διότι (όπως και στην περίπτωση των αμοιβαίων επενδυτικών συμβάσεων) εξαρτάται από το συνολικό πλαίσιο παραγόντων και ιδιαίτερα οικονομικών (ibid).

1.5 Ο συμπληρωματικός χαρακτήρας των ΑΞΕ και του εμπορίου

Οι λειτουργίες των ΑΞΕ και του εμπορίου προς την εξυπηρέτηση ξένων αγορών δρουν συμπληρωματικά παρά εναλλακτικά, αφού οι ΑΞΕ μέσω της εγκατάστασης και διευκόλυνσης των οικονομικών συναλλαγών ανάμεσα σε διάφορες χωρικές ενότητες εντείνουν την εμπορική δραστηριότητα (ενδιάμεσων αγαθών και υπηρεσιών) και την παραγωγική ολοκλήρωση των εταιριών³⁰. Οι ενδο-επιχειρησιακές συναλλαγές γνωρίζουν σημαντική άνθηση και επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι το 40% του συνολικού εμπορίου είναι ενδο-εταιρικού χαρακτήρα ως αποτέλεσμα του δεσμού των ξένων

³⁰ CEPII (2000) Trade Patterns inside the Single Market, The Single Market Review Series, Subseries IV- Impact on Trade and Investment. July. <http://europa.eu.int/search97cgi>

επενδύσεων των πολυεθνικών με σκοπό τη διερεύνηση των πλεονεκτημάτων της διεθνοποίησης.

Η συμπληρωματική φύση των ΑΞΕ και του εμπορίου παρουσιάζεται ιδιαίτερα έντονη στον τομέα των υπηρεσιών, καθώς οι ΑΞΕ καθίστανται αναγκαίες για την προώθηση πωλήσεων στα δίκτυα διακίνησης και στις μετα-πωλητικές υπηρεσίες, και στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, καθώς οι δραστηριότητες μιας πολυεθνικής λαμβάνει χώρα στην περιοχή υποδοχής μέσω του προμηθευτή υπηρεσιών.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η σχέση εμπορίου/ΑΞΕ διαφοροποιείται σημαντικά εξαιτίας της επιρροής της Ενιαίας Αγοράς. Αναλυτικότερα, η σχέση εμπορίου/ΑΞΕ είναι περισσότερο προσανατολισμένη προς το εμπόριο τομέων έντασης τεχνολογίας και συνεπώς επιδέχεται αύξηση, παρά στο εμπόριο τομέων μικρής έντασης τεχνολογίας (την περίοδο 1984-92 η αναλογία εμπορίου/ΑΞΕ μειώθηκε σημαντικά σε 6 μεταποιητικούς κλάδους). Επιπλέον, η σχέση των χωρών είναι σε μεγάλο βαθμό εξαρτώμενη αφού η αγορά των εμπορεύσιμων αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίου έχει διαμορφωθεί ως ένα περιφερειακό ή παγκόσμιο χωρικό επίπεδο (Σχέση εμπορίου-ΑΞΕ (Econocmists Advisory Group Ltd 1996, European Community 1997)³¹.

Παρακάτω πραγματοποιείται εκτενέστερη ανάλυση της αλληλοσχέτισης των ΑΞΕ και του εμπορίου, δηλαδή των επιδράσεων των ΑΞΕ στο εμπόριο και του εμπορίου στις ΑΞΕ.

1.5.1 Η επίδραση των πολιτικών εμπορίου στις ΑΞΕ

Οι εμπορικές πολιτικές επηρεάζουν τα κίνητρα των ΑΞΕ ποικιλοτρόπως. Πρώτον, ένας υψηλός δασμός μπορεί να επιφέρει δασμολογική υπερπήδηση των ΑΞΕ με σκοπό την εξυπηρέτηση της τοπικής αγοράς. Τέτοιας μορφής επενδύσεις παρακινούνται μέσω της αντίληψης ότι το επιπρόσθετο κόστος της παραγωγής στις ξένες αγορές αντισταθμίζεται

---

³¹ European Community (1999b) Investment as an engine for growth: A need for better rules of the game. March. <http://europa.eu.in/comm/dg01/trade5.htm>

από το κέρδος των εξαγωγών το οποίο δεν είναι επιρρεπής στην εισαγωγή εμποδίων (European Community 1997)³².

Από την άλλη πλευρά, οι υψηλοί δασμοί σε εισαγόμενα ακατέργαστα υλικά και ενδιάμεσους συντελεστές παραγωγής, οι οποίοι επιβάλλονται λόγω της ανάγκης προστασίας των εγχώριων παραγωγών ορισμένων αγαθών, μπορούν ακόμη να μειώσουν τη διεθνή ανταγωνιστικότητα ειδικά εάν οι τοπικοί συντελεστές παραγωγής είναι δαπανηροί ή φτωχής ποιότητας και περιορισμό κερδών (ibid).

Συμπερασματικά, έχει αποδειχτεί ότι οι χαμηλοί δασμοί αποτελούν και την προτιμώμενη στρατηγική από τις χώρες υποδοχής, οι οποίες φιλοδοξούν να φτάσουν σε ένα ανώτερο επίπεδο ολοκλήρωσης στην παγκόσμια οικονομία, η οποία προϋποθέτει μείωση των δασμών και αξιοπιστία του δασμολογικού καθεστώτος. Οι επενδυτικές αποφάσεις λόγω της μακροχρόνιας φύσης τους λαμβάνουν υπόψη τις διάφορες πολιτικές κινήτρων (όπως φόροι επιβολής στις ελλείψεις σχεδίων) οι οποίες θεσπίζονται από την κυβέρνηση ως αντιστάθμιση των δασμών της. Συνολικά, η εμπορική πολιτική πρέπει να ακολουθεί ένα φιλελεύθερο καθεστώς παράλληλα με την επενδυτική πολιτική (ibid).

Ο βαθμός αβεβαιότητας του περιβάλλοντος υποδοχής στη χρονική διάρκεια της προτεινόμενης επένδυσης παίζει επίσης σημαντικό ρόλο. Η δομή και η σταθερότητα των τρεχόντων αλλά και πιθανών μελλοντικών εμπορικών πολιτικών στις υποψήφιες χώρες προέλευσης και άφιξης καθορίζουν τις αποφάσεις των επιχειρήσεων σχετικά με τη χωροθέτηση των διάφορων σταδίων των παραγωγικών διαδικασιών. Αυτή η διάσταση της εμπορικής πολιτικής καθίσταται σημαντική όχι μόνο για την πλειοψηφία των χωρών οι οποίες διαθέτουν μικρή εγχώρια αγορά αλλά για το σύνολο καθώς όλο και περισσότερες εταιρίες «σκέφτονται παγκόσμια» θεωρώντας τις μεγάλες αγορές ως πιθανές εξαγωγικές βάσεις.

Ένα τρίτο επίδρασης των πολιτικών εμπορίου στη ροή των ΑΞΕ αποτελεί το εξής: η άνοδος των επενδυτικών δραστηριοτήτων προωθεί *περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες*

---

³² European Community (1997) Submission by Working Group on the Relationship between trade and investment. 30 May. <http://europa.eu.in/search>.

από τις οποίες η πιο συνηθισμένη μορφή αποτελεί η ελεύθερη εμπορική περιοχή αφού διαφέρει από μία ένωση πελατών στο ότι το κάθε μέλος διατηρεί τη δική του πολιτική εξωτερικού δασμολογίου. Η θέσπιση αυτής της επενδυτικής μορφής δημιουργεί την ανάγκη για υιοθέτηση «κανόνων προέλευσης» με σκοπό να οριστεί εάν το προϊόν που εισάγεται από μια τρίτη χώρα (απ' όπου έχει αγοραστεί) είναι προϊόν της μιας ή της συνεταιρικής χώρας. Τελικά, λόγω του ότι οι κανόνες προέλευσης μπορεί να έχουν προστατευτική επίδραση αυτό θα επηρεάσει και την κατανομή των ΑΞΕ (European Community 1997).

Γενικά, οι συμφωνίες του ΠΟΕ ασκούν σημαντική επίδραση στη ροή των ΑΞΕ μέσω κυρίως της Γενικής Συμφωνίας Εμπορίου στις Υπηρεσίες (GATS) και της Συμφωνίας Σχετικά με το Εμπόριο Επενδυτικών Μέτρων (TRIMs). Ένας αριθμός πρωτοβουλιών κινείται προς τη δημιουργία ενός πιο σύνθετου πολυμερούς πλαισίου, ενώ ακόμα πιο φιλόδοξη αποτελεί η πρόταση διαπραγμάτευσης μιας Πολυμερούς Συμφωνίας για Επενδύσεις (MAI) μέσα στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ (European Community 1999b).

Σε περιφερειακό επίπεδο, οι ΕΚ, ΟΟΣΑ, ΝΑΦΤΑ και ΑΡΕC έχουν θεσπίσει μέτρα πειθαρχίας στον τομέα των ΑΞΕ. Επιπλέον, στον ΟΟΣΑ συνεχίζεται ο κύκλος διαπραγματεύσεων όσον αφορά τη θέσπιση μιας περιεκτικής Πολυμερούς Συμφωνίας στις Επενδύσεις η οποία θα είναι ανοιχτή και σε μη μέλη αυτού του οργανισμού. Τέλος, η Συνθήκη Κανονισμού Ενέργειας της Ευρώπης αποτελεί μια περιφερειακή και τομεακή συμφωνία καλύπτοντας θέματα προστασίας και φιλελευθεροποίησης των επενδύσεων (European Community 1997)³³.

1.5.2 Η επίδραση των ΑΞΕ στο εμπόριο

Όσον αφορά τις επιδράσεις των ΑΞΕ στο εμπόριο έχουν αναπτυχθεί διάφορες θεωρίες οι οποίες τις αναλύουν και επεξηγούν με διαφορετικούς τρόπους. Συνολικά, δεν υπάρχει σοβαρή εμπειρική υποστήριξη όσον αφορά την άποψη ότι οι ΑΞΕ έχουν σημαντική αρνητική επίδραση στο συνολικό *επίπεδο εξαγωγών* στη χώρα προέλευσης. Αντίθετα, η εμπειρία υποδεικνύει την ύπαρξη μίας μέτριας θετικής σχέσης μεταξύ των ΑΞΕ και των

³³ European Community (1999c) Civil Society Consultation Trade and Investment: Report. 27 January. <http://europa.eu.in/comm/dg01/reprainv.htm>

εξαγωγών και εισαγωγών της χώρας προέλευσης. Παρόμοια υποστηρίζεται ότι η σχέση των ΑΞΕ και των εξαγωγών της χώρας υποδοχής είναι συμπληρωματική, ενώ η σχέση των ΑΞΕ και των εισαγωγών της χώρας υποδοχής μπορεί να είναι υποκατάστατη ή συμπληρωματική ανάλογα με το οικονομικό περιβάλλον και ειδικότερα τις πολιτικές που υιοθετεί η χώρα υποδοχής (στην περίπτωση όπου οι ΑΞΕ προσελκύονται από το χαμηλό κόστος των παραγωγικών και φιλελεύθερου εμπορίου καθεστώτων είναι πιθανό να αποτελούν συμπληρωματικός όρος με τις εισαγωγές της χώρας, ενώ αντίθετα συμβαίνει στην περίπτωση της δασμολογικής υπερπήδησης των ΑΞΕ) (European Community 1997)³⁴.

Επίσης, θεωρείται συχνά ότι οι ΑΞΕ συμβάλλουν στη μείωση των εξαγωγών της χώρας προέλευσης και/ή στην αύξηση των εισαγωγών της (συνεπώς επιβαρύνεται έτσι η απασχόληση και το ισοζύγιο πληρωμών της χώρας), ενώ ως αντισταθμιστική άποψη παρουσιάζεται η θεωρία περί μείωσης των εισαγωγών της χώρας υποδοχέας και/ή αύξηση των εξαγωγών της. Η πρώτη άποψη βασίζεται στην παραδοσιακή θεωρία χρησιμοποίησης ξένης παραγωγής ως υποκατάστατο των εξαγωγών στις ξένες αγορές (ibid).

Η επεξήγηση αυτής της παραδοσιακής άποψης, δηλαδή της πρότασης ότι οι ΑΞΕ και οι εξαγωγές της χώρας προέλευσης είναι υποκατάστατα, βασίζεται σε δύο σημεία: πρώτον σε μία θεωρία του 1957 η οποία θέτοντας αυστηρές προϋποθέσεις υποστήριξε ότι η ελεύθερη κίνηση του κεφαλαίου (και του εργατικού δυναμικού) αποτελούσε υποκατάστατο του ελεύθερου εμπορίου και συνεπώς τα αποτελέσματα που παράγονται από την ελεύθερη κίνηση συντελεστών παραγωγής είναι όμοια με εκείνων της ελεύθερης κίνησης αγαθών και προϊόντων. Το δεύτερο σημείο εστιάζεται στη δημοτικότητα της άσκησης πολιτικών υποκατάστατων των εισαγωγών στις αναπτυσσόμενες χώρες μέχρι τις αρχές του '80. Η υιοθέτηση υψηλών φραγμών των εισαγωγών συνετέλεσαν στην ενθάρρυνση δασμολογικής υπερπήδησης των ΑΞΕ με αποτέλεσμα αντικατάσταση της τοπικής παραγωγής από τις εισαγωγές (ibid).

---

³⁴ European Community (1997) Submission by Working Group on the Relationship between trade and investment. 30 May. <http://europa.eu.in/search>

Συνολικά, οι ΑΞΕ μπορεί να οδηγήσουν σε εκτόπισμα των εξαγωγών των χωρών προέλευσης μέσω της παραγωγής στη χώρα υποδοχής, ωστόσο δεν συνεπάγεται μείωση των συνολικών εξαγωγών της χώρας προέλευσης προς τις χώρες υποδοχής (ibid).

Όσον αφορά τη σχέση των ΑΞΕ και των *εμπορικών συναλλαγών της χώρας υποδοχής*, ισχύει η ύπαρξη έντονης συμπληρωματικότητας μεταξύ των ΑΞΕ και των εξαγωγών παρά των εισαγωγών. Έτσι, οι ΑΞΕ σε χώρες με υψηλά επίπεδα προστασίας εισαγωγών τείνουν να είναι λιγότερο προσανατολισμένες προς τις εξαγωγές απ' ό,τι σε χώρες με χαμηλά επίπεδα προστασίας. Τέλος, δεν πρέπει να παραληφθεί η σημασία του επαναπατρισμού των κερδών.

Από την πλευρά του *παραγωγού* και κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών παρά των παραγόμενων προϊόντων, τίθεται άμεση ανάγκη η διάθεση στις ξένες χώρες υποδομών παραγωγής, όπως ξενοδοχεία, λογιστικά γραφεία, τραπεζικά υποκαταστήματα με σκοπό τη διευκόλυνση των εξαγωγών. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας οδηγεί προς την εξαγορά υποδομών από τις εταιρίες εξαγωγικού προσανατολισμού με σκοπό τη διατήρηση και επέκταση της ανταγωνιστικότητάς τους. Αυτό συνεπάγεται όχι απλά τη διατήρηση των τρεχόντων επενδυτικών επιπέδων αλλά και την περαιτέρω επέκταση του εμπορίου³⁵.

Οι ΑΞΕ και το εμπόριο επίσης αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο όσον αφορά την *αποδοτική οργάνωση των διαδικασιών παραγωγής* των εταιριών. Αναλυτικότερα, οι εταιρίες υιοθετούν τη μέθοδο διαίρεσης μιας παραγωγικής διαδικασίας σε διαφορετικά στάδια τοποθετώντας το κάθε ένα στη χώρα εκείνη όπου το συγκεκριμένο μέρος της διαδικασίας είναι αποδοτικό και μετά συνδέοντας όλα τα διάφορα στάδια μέσω του εμπορίου προχωρούν προς την προμήθεια των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών σε αγοραστές παγκοσμίως. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το ενδο-εταιρικό εμπόριο μεταξύ πολυεθνικών εταιριών αποτελεί το 1/3 του παγκόσμιου εμπορίου και οι εξαγωγές των πολυεθνικών σε μη-θυγατρικές εταιρίες αποτελεί άλλο ένα 1/3, συμπεραίνεται ότι υπάρχουν περιθώρια για περαιτέρω βελτίωση της πρόσβασης των χωρών υποδοχής σε ξένες αγορές. Επιπλέον, οι ΑΞΕ προωθούν τη ροή του εμπορίου μέσω των τεχνολογικών δυνατοτήτων και των

³⁵ Κυρκιλής Δημήτριος, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, 2007

κινήτρων για επέκταση του ανταγωνισμού, της καινοτομίας, της παραγωγικότητας, και της αποταμιευτικής και κεφαλαιουχικής συσσώρευσης στις χώρες υποδοχής.

Η επενδυτική πολιτική αποτελεί άλλον έναν καίριο παράγοντα επιρροής των ΑΞΕ στο εμπόριο. Δηλαδή η υιοθέτηση ενός φιλελεύθερου καθεστώτος συμβάλλει στην ώθηση των εμπορικών συναλλαγών, ενώ υψηλοί δασμοί, περιβάλλον προστατευτικότητας και χρηματοοικονομικές ή βασισμένες στη φορολογία επιχορηγήσεις μπορούν να δημιουργήσουν ισχυρά κίνητρα για υποκατάσταση των επενδύσεων για εμπόριο.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

2. Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ: ΕΞΕΛΙΞΗ, ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

2.1 Αυξητική τάση των ΑΞΕ παγκοσμίως

Οι παγκόσμιες εισροές των ΑΞΕ αυξήθηκαν το 2006 στα \$1.306 δισεκατομμύρια. Αυτό ήταν κοντά στο επίπεδο ρεκόρ των \$1,411 δισεκατομμυρίων που επιτεύχθηκε το 2000 και απεικονίζει την ισχυρή οικονομική επίδοση σε πολλά μέρη του κόσμου. Η αύξηση των ΑΞΕ το 2006 εμφανίστηκε και στις τρεις κατηγορίες οικονομιών: αναπτυγμένες χώρες, αναπτυσσόμενες χώρες και οικονομίες μετάβασης της νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Κοινοπολιτείας των Ανεξάρτητων Κρατών (ΚΑΚ)³⁶.

Η άνοδος στις παγκόσμιες ροές των ΑΞΕ οδηγήθηκε εν μέρει από τα αυξανόμενα εταιρικά κέρδη παγκοσμίως και από τις προκύπτουσες υψηλότερες τιμές των αποθεμάτων οι οποίες αύξησαν την αξία των διασυνοριακών συγχωνεύσεων και αποκτήσεων (γνωστές ως M&As). Οι M&As συνέχισαν να αποτελούν ένα υψηλό μερίδιο των ροών των ΑΞΕ, αλλά η άμεση επένδυση αυξήθηκε επίσης, ειδικά στις αναπτυσσόμενες και τις μεταβατικές οικονομίες. Ως αποτέλεσμα των υψηλότερων εταιρικών κερδών, οι επανεπενδυμένες αποδοχές έχουν γίνει ένα σημαντικό συστατικό των εσωτερικών ΑΞΕ: αποτέλεσαν κατ' εκτίμηση το 30% των συνολικών εισροών παγκοσμίως το 2006 και σχεδόν το 50% στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Καθώς οι εισροές των ΑΞΕ στις αναπτυγμένες χώρες αυξήθηκαν κατά 45% , για να φθάσουν στα \$857 δισεκατομμύρια, οι ροές στις αναπτυσσόμενες χώρες και τις μεταβατικές οικονομίες πέτυχαν τα υψηλότερά τους επίπεδα: \$379 δισεκατομμύρια (μια αύξηση 21% πάνω από εκείνα του 2005) και \$69 δισεκατομμύρια (μια αύξηση 68%) αντίστοιχα (πίνακας Α1). Οι Ηνωμένες Πολιτείες επανέκτησαν τη θέση της κορυφαίας χώρας υποδοχής και έπονται το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία (σχήμα Α1). Οι

³⁶ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, extractive industries and developments, New York, 2007

μεγαλύτερες εισροές μεταξύ των αναπτυσσόμενων οικονομιών έλαβαν χώρα στην Κίνα, το Χονγκ Κονγκ (Κίνα) και τη Σιγκαπούρη και μεταξύ των μεταβατικών οικονομιών στη Ρωσική Ομοσπονδία.

Οι πολυεθνικές εταιρείες των αναπτυσσόμενων χωρών (TNCs) παρέμειναν οι κύριες πηγές των ΑΞΕ, που αποτελούν το 84% των παγκόσμιων εκροών. Ενώ υπήρξε μια αύξηση των ΑΞΕ από τις Ηνωμένες Πολιτείες, σχεδόν οι μισές από τις παγκόσμιες εκροές προέρχονταν από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), ειδικότερα τη Γαλλία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι TNCs των αναπτυσσόμενων και μεταβατικών οικονομιών συνέχισαν τη διεθνή επέκτασή τους το 2006, οδηγούμενες από το Χονγκ Κονγκ (Κίνα) στην πρώτη ομάδα οικονομιών και τη Ρωσική Ομοσπονδία στην τελευταία. Οι συνολικές εκροές των ΑΞΕ από αυτές τις ομάδες οικονομιών έφθασαν τα \$193 δισεκατομμύρια, ή με άλλα λόγια το 16% των παγκόσμιων εκροών.

2.2 Αύξηση των συγχωνεύσεων και εξαγορών (M&A)

Η αυξανόμενη διασυνοριακή δραστηριότητα M&A υποστηρίζει την τρέχουσα άνοδο στις παγκόσμιες ΑΞΕ. Αυτές οι συναλλαγές αυξήθηκαν σημαντικά το 2006, και στην αξία (κατά 23%, για να φθάσουν τα \$880 δισεκατομμύρια) και σε αριθμό (κατά 14% ως 6,974), πλησιάζοντας την προηγούμενη μέγιστη απόδοση της M&A το 2000. Αυτή η αύξηση οδηγήθηκε από τις υψηλότερες αξιολογήσεις χρηματιστηρίου, τα αυξανόμενα εταιρικά κέρδη και τους ευνοϊκούς όρους χρηματοδότησης. Σε αντίθεση με την οικονομική άνθιση των συγχωνεύσεων και εξαγορών της πρόσφατης δεκαετίας του '90, αυτή τη φορά οι συναλλαγές είναι κυρίως χρηματοδοτημένες από μετρητά και "χρωστούμενα", παρά μέσω μιας ανταλλαγής μετοχών. Τουλάχιστον 172 μεγάλες διαπραγματεύσεις (δηλ. αξίας άνω των \$1 δισεκατομμυρίων) καταγράφηκαν το 2006, αποτελώντας περίπου τα δύο τρίτα της συνολικής αξίας των διασυνοριακών M&As³⁷.

---

³⁷ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, extractive industries and developments, New York, 2007

Αυτές οι συναλλαγές διαδόθηκαν ευρέως στις περιοχές και τους τομείς. Στη Βόρεια Αμερική, λόγω διάφορων διαπραγματεύσεων στη βιομηχανία μεταλλείας, οι διασυνοριακές M&As σχεδόν διπλασιάστηκαν. Στην Ευρώπη, το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν η κύρια χώρα-στόχος, ενώ οι ισπανικές επιχειρήσεις ήταν πολύ ενεργές ως αγοραστές. Οι διασυνοριακές αποκτήσεις από τις ισπανικές επιχειρήσεις (π.χ. Telefonica και Ferrovial) εκτιμήθηκαν στα \$78 δισεκατομμύρια, ένα επίπεδο ρεκόρ για την εν λόγω χώρα. Οι επιχειρήσεις από τις αναπτυσσόμενες και μεταβατικές οικονομίες, επίσης, έχουν συμμετάσχει όλο και περισσότερο σε τέτοιες συναλλαγές, όπου η μεγαλύτερη ήταν η \$17 δισεκατομμυρίων απόκτηση της Inco (Καναδάς) από τη CVRD της Βραζιλίας το 2006.

Μια άλλη αξιοπρόσεχτη τάση στη παγκόσμια δραστηριότητα εξαγορών και συγχωνεύσεων είναι η αυξανόμενη σημασία των ιδιωτικών κεφαλαίων των κοινών μετοχών και άλλων συλλογικών επενδυτικών κεφαλαίων. Το 2006, περιλήφθηκαν στις διασυνοριακές M&As που εκτιμήθηκαν στα \$158 δισεκατομμύρια, μια αύξηση 18% κατά τη διάρκεια του 2005. Οι ιδιωτικές εταιρίες κοινών μετοχών αποκτούν όλο και περισσότερο μεγάλες επιχειρήσεις, σε αντίθεση με την προηγούμενη στρατηγική τους, δηλ. την επένδυση, στην υψηλή παραγωγή, υψηλού κινδύνου περιουσιακών κεφαλαίων και, είναι πιθανό να συνεχίσουν να διαδραματίζουν έναν προεξέχοντα ρόλο στις συναλλαγές M&A. Εντούτοις, αυτή η κλίμακα δραστηριοτήτων μπορεί να μην είναι βιώσιμη λόγω διάφορων παραγόντων: ο ανταγωνισμός εντείνεται και οι τιμές των ακινήτων που περιλαμβάνονται στις πρόσφατες αποκτήσεις έχουν αυξηθεί αισθητά. υπάρχει επίσης μια πιθανότητα ότι η ευνοϊκή φορολογική επεξεργασία, που τέτοιες εταιρίες απολαμβάνουν σε μερικές χώρες, μπορεί να μην έχει διάρκεια. Οι επενδύσεις από τις ιδιωτικές εταιρίες κοινών μετοχών είναι συχνά πιο συγγενείς στην επένδυση χαρτοφυλακίων απ' ό,τι στις ΑΞΕ, δεδομένου ότι τείνουν να έχουν σχετικά βραχυπρόθεσμους χρονικούς ορίζοντες³⁸.

---

³⁸ Κυρκιλής Δημήτριος, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, 2007

Πίνακας Α1. Ροές FDI, ανά επιλεγμένη περιοχή, 1995-2006

Region/economy	FDI inflows						FDI outflows							
	1995-2000 (Annual average)	2001	2002	2003	2004	2005	2006	1995-2000 (Annual average)	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Developed economies	543.9	609.0	442.3	361.2	418.9	590.3	857.5	638.5	662.2	488.2	504.0	746.0	706.7	1 022.7
Europe	326.2	392.7	314.6	277.1	209.2	495.0	566.4	450.6	454.5	280.0	308.5	394.5	691.2	668.7
European Union	312.9	381.6	307.3	256.7	204.2	486.4	531.0	421.3	435.0	265.7	286.7	359.9	608.8	572.4
Japan	4.6	6.2	9.2	6.3	7.8	2.8	-6.5	25.1	38.3	32.3	28.8	31.0	45.8	50.3
United States	169.7	159.5	74.5	53.1	135.8	101.0	175.4	125.9	124.9	134.9	129.4	258.0	-27.7	216.6
Other developed countries	43.3	50.6	44.0	24.6	66.0	-8.5	122.2	36.9	44.5	40.9	37.3	62.6	-2.5	87.1
Developing economies	188.0	212.0	166.3	178.7	283.0	314.3	379.1	74.3	80.6	47.9	45.4	117.3	115.9	174.4
Africa	9.0	20.0	13.6	18.7	18.0	29.6	35.5	2.4	-3.0	0.3	1.3	2.1	2.3	8.2
Latin America and the Caribbean	72.6	78.5	54.3	44.7	94.3	75.5	83.8	21.1	36.5	12.1	21.6	27.8	35.7	49.1
Asia and Oceania	106.3	113.6	98.4	115.3	170.7	209.1	259.8	50.8	47.1	35.4	22.4	87.5	77.8	117.1
Asia	105.8	113.5	98.3	115.0	170.0	208.7	259.4	50.8	47.1	35.4	22.4	87.5	77.7	117.1
West Asia	3.3	7.2	5.6	12.4	20.8	41.6	59.9	0.8	-1.1	1.5	-2.3	8.1	13.4	14.1
East Asia	70.7	79.1	67.7	72.7	106.3	116.3	125.8	39.6	26.1	27.6	17.4	62.9	49.8	74.1
China	41.8	46.9	52.7	53.5	60.6	72.4	69.5	2.0	6.9	2.5	2.9	5.5	12.3	16.1
South Asia	3.9	6.4	7.0	5.5	7.6	9.9	22.3	0.2	1.4	1.7	1.9	2.2	2.6	9.8
South-East Asia	27.9	20.7	18.0	24.5	35.2	41.1	51.5	10.2	20.7	4.7	5.3	14.2	11.9	19.1
Oceania	0.5	0.1	0.1	0.3	0.7	0.4	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0
South-East Europe and CIS	8.8	11.5	13.4	24.2	40.3	41.2	69.3	2.0	2.7	4.7	10.7	14.0	14.6	18.7
South-East Europe	2.7	4.3	4.3	8.4	13.4	15.1	26.3	0.1	0.1	0.6	0.2	0.2	0.6	0.6
CIS	6.1	7.3	9.1	15.8	26.9	26.0	42.9	1.9	2.5	4.1	10.6	13.8	14.0	18.1
World	740.7	832.6	622.0	564.1	742.1	945.8	1 305.9	714.8	745.5	540.7	560.1	877.3	837.2	1 215.8
Memorandum: percentage share in world FDI flows														
Developed economies	73.4	73.2	71.1	64.0	56.4	62.4	65.7	89.3	88.8	90.3	90.0	85.0	84.4	84.1
Developing economies	25.4	25.5	26.7	31.7	38.1	33.2	29.0	10.4	10.8	8.9	8.1	13.4	13.8	14.3
South-East Europe and CIS	1.2	1.4	2.2	4.3	5.4	4.4	5.3	0.3	0.4	0.9	1.9	1.6	1.7	1.5

Source: UNCTAD, *World Investment Report 2007: Transnational Corporations, Extractive Industries and Development*, annex table B.1 and FDI/TNC database (www.unctad.org/fdistatistics).

Αυτό έχει προκαλέσει μερικές ανησυχίες σχετικά με τον αντίκτυπο τέτοιων επενδύσεων, ειδικότερα όσον αφορά στην αποσυναρμολόγηση των επίκτητων επιχειρήσεων και τις προσωρινές απολύσεις των εργαζομένων. Δεδομένου ότι οι διασυνοριακές M&As από τις ιδιωτικές εταιρίες κοινών μετοχών είναι ένα σχετικά πρόσφατο φαινόμενο, απαιτείται περισσότερη έρευνα για να γίνει καλύτερα κατανοητός ο αντίκτυπός τους.

2.3 Σημαντική συμβολή των ΑΞΕ στην παραγωγή και απασχόληση

Η παραγωγή των αγαθών και των υπηρεσιών από τις TNCs έξω από τις μητρικές χώρες τους αυξήθηκε γρηγορότερα το 2006 απ' ό,τι στο προηγούμενο έτος. Οι πωλήσεις, η προστιθέμενη αξία και οι εξαγωγές περίπου 78.000 TNCs και 780.000 ξένων θυγατρικών τους υπολογίζονται να έχουν αυξηθεί κατά 18%, 16% και 12% αντίστοιχα (πίνακας Α2). Αποτέλεσαν, ως αντίτιμο, το 10% του παγκόσμιου ΑΕΠ και του ενός τρίτου των παγκόσμιων εξαγωγών. Η Κίνα συνέχισε να φιλοξενεί το μεγαλύτερο αριθμό ξένων θυγατρικών στον κόσμο, ενώ το ποσοστό αύξησης του αριθμού των TNCs από τις αναπτυσσόμενες χώρες και τις οικονομίες μετάβασης, κατά τη διάρκεια των προηγούμενων 15 ετών, έχει υπερβεί αυτό των TNCs από τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η απασχόληση στις ξένες θυγατρικές των TNCs έχει αυξηθεί σχεδόν τριπλάσια από το 1990, αν και με έναν πιο αργό ρυθμό απ' ό,τι οι ΑΞΕ εφοδιάζονται. Οι ξένες θυγατρικές στην Κίνα είχαν το μεγαλύτερο αριθμό υπαλλήλων: 24 εκατομμύρια όπως υπολογίζεται από το Υπουργείο Εμπορίου της χώρας. Μεταξύ 2001 και 2004, η απασχόληση στις ξένες θυγατρικές στις Ηνωμένες Πολιτείες συρρικνώθηκε σε 5,1 εκατομμύρια, αντιπροσωπεύοντας μείωση μισού εκατομμυρίου. Σε σύγκριση, απεικονίζοντας το γεγονός ότι οι εταιρίες των Η.Π.Α. είναι μακράν οι μεγαλύτεροι άμεσοι επενδυτές στο εξωτερικό, οι ξένες θυγατρικές τους δημιούργησαν το μεγαλύτερο αριθμό θέσεων εργασίας (9 εκατομμύρια) μεταξύ των ξένων θυγατρικών όλων των μητρικών χωρών³⁹. Ο αντίκτυπος της απασχόλησης των ΑΞΕ στις οικονομίες των "οικοδεσποτών" ποικίλουν ανά περιοχή, αλλά για ένα δεδομένο ποσό των εγχώριων ΑΞΕ, οι περισσότερες θέσεις

---

³⁹ Dunning J.H, «Explaining the international direct investment position of countries: Towards a dynamic or developmental approach», Weltwirtschaftliches Archiv, Berlin, 2005

εργασίας δημιουργήθηκαν στις αναπτυσσόμενες και μεταβατικές οικονομίες παρά στις αναπτυγμένες χώρες.

2.4. Τομεακή κατανομή των ΑΞΕ

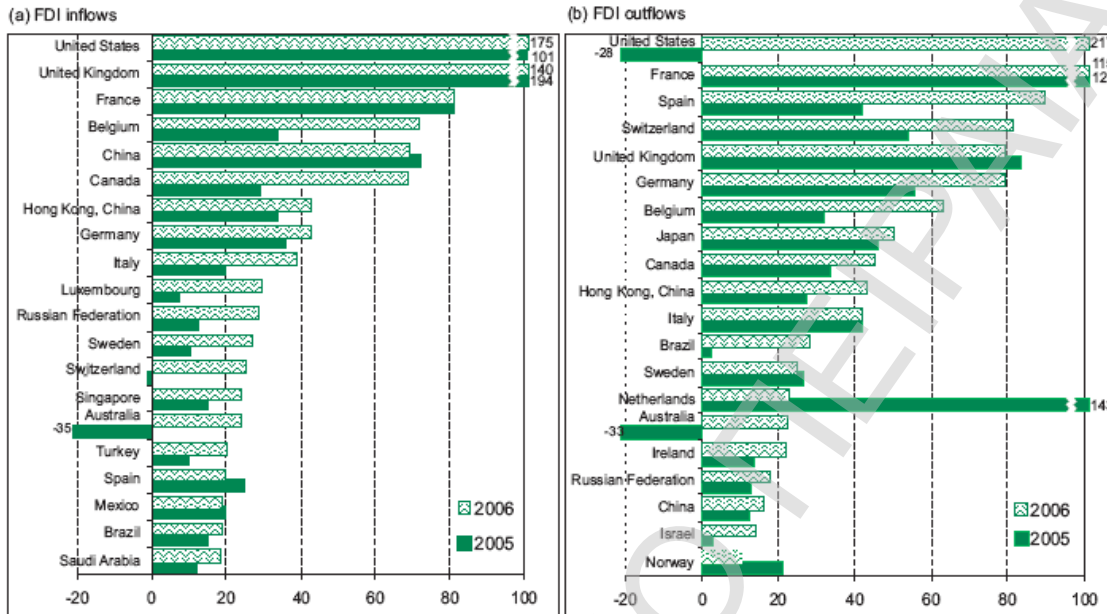
Όπως στα προηγούμενα έτη, οι υπηρεσίες αποτέλεσαν τον μεγαλύτερο όγκο του αποθέματος του παγκόσμιου εγχώριου ΑΞΕ το 2005 - σχεδόν τα δύο τρίτα - έναντι 49% το 1990. Μέσα στις υπηρεσίες, το μερίδιο των βιομηχανιών που σχετίζονται με την υποδομή αυξήθηκε και με απόλυτους και με σχετικούς όρους. Η κατασκευή ήταν ο δεύτερος μεγαλύτερος τομέας, αλλά το μερίδιό της μειώθηκε από 41% το 1990 σε 30% το 2005. Το μερίδιο των εξαγωγικών βιομηχανιών στις συνολικές ΑΞΕ αυξήθηκε κατά κάποιο τρόπο μεταξύ 2000 και 2005, ύστερα από μια μεγάλη περίοδο συνεχούς πτώσεως (από το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο). Αυτή η αναπήδηση τροφοδοτήθηκε από τις νέες επενδύσεις στην εξερεύνηση και την εξαγωγή ορυκτών, καθώς επίσης και από διάφορες μεγάλες διασυνοριακές M&As⁴⁰.

---

⁴⁰ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, extractive industries and developments, New York, 2007

Σχήμα Α1. Παγκόσμιες ροές FDI, οι 20 κορυφαίες οικονομίες, 2005-2006α
(σε δισεκατομμύρια \$)

Source: UNCTAD, *World Investment Report 2007: Transnational Corporations, Extractive Industries and Development*, annex table B.1 and FDI/TNC database (www.unctad.org/fdistatistics).

α Ranked by the magnitude of 2006 FDI flows.

2.5 Αύξηση των ΑΞΕ από αναπτυσσόμενες χώρες

Καθώς ο κόσμος των TNCs κυριαρχείται από τις εταιρίες των αναπτυγμένων χωρών, η εικόνα αρχίζει να αλλάζει⁴¹. Ο αριθμός των εταιριών των αναπτυσσόμενων οικονομιών στον κατάλογο των 100 μεγαλύτερων μη οικονομικών TNCs παγκοσμίως, αυξήθηκε από πέντε το 2004 σε επτά το 2005 (το πιο πρόσφατο έτος για το οποίο τα στοιχεία είναι διαθέσιμα), σύμφωνα με την άνοδο των TNCs από το Νότο. Οι κατατάξεις στον κατάλογο των παγκοσμίως κορυφαίων 100 TNCs έχουν παραμείνει σχετικά σταθερές, με τις General Electric, Vodafone και General Motors να έχουν τα μεγαλύτερα ξένα περιουσιακά κεφάλαια (βλ. τον πίνακα Α3, ο οποίος απαριθμεί τις κορυφαίες 25 μη οικονομικές TNCs). Αν και τα ξένα κεφάλαια των κορυφαίων 100 TNCs έχουν

⁴¹ UNCTAD, *World investment report: Transnational corporations, extractive industries and developments*, New York, 2007

παραμένει ουσιαστικά αμετάβλητα από το 2004, οι ξένες πωλήσεις και η απασχόλησή τους αυξήθηκαν κατά περίπου 10%.

Οι μεγάλες TNCs από τις αναπτυσσόμενες οικονομίες διεθνοποιούνται ιδιαίτερα γρήγορα. Το 2005, οι ξένες πωλήσεις και η ξένη απασχόληση των κορυφαίων 100 TNCs από τις αναπτυσσόμενες οικονομίες αυξήθηκαν κατά 48% και 73% αντίστοιχα. Εντούτοις, αυτές οι TNCs είναι ακόμα αισθητά λιγότερο διεθνικές στην προσιτότητά τους από ότι οι 100 κορυφαίες του κόσμου, με μια παρουσία σε λιγότερες χώρες του εξωτερικού.

Η Ασία κυριαρχεί στον κατάλογο των 100 μεγαλύτερων TNCs των αναπτυσσόμενων χωρών (βλ. τον πίνακα Α4 για τις 25 κορυφαίες μη οικονομικές TNCs αναπτυσσόμενων χωρών), με 78 εταιρίες, ακολουθούν από 11 η Αφρική και η Λατινική Αμερική. Αυτές οι TNCs λειτουργούν σε ένα ευρύτερο πεδίο βιομηχανιών σε σχέση με τις μεγαλύτερες TNCs από τις αναπτυγμένες χώρες. Όπως στα προηγούμενα έτη, η μοναδική πιο σημαντική βιομηχανία το 2005 ήταν ο ηλεκτρικός/ ηλεκτρονικός εξοπλισμός, ειδικά για έναν μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων από την Ασία⁴².

---

⁴² UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, 2007

Πίνακας Α2. Επιλεγμένοι δείκτες των FDI και της διεθνούς παραγωγής, 1982-2006
(σε δισεκατομμύρια \$ και %)

Item	Value at current prices (Billions of dollars)						Annual growth rate (Per cent)					
	1982	1990	2005	2006	1986-1990	1991-1995	1996-2000	2003	2004	2005	2006	
FDI inflows	59	202	946	1 306	21.7	22.0	40.0	-9.3	31.6	27.4	38.1	
FDI outflows	28	230	837	1 216	24.6	17.3	36.4	3.6	56.6	-4.6	45.2	
Inward FDI stock	637	1 779	10 048	11 989	16.9	9.4	17.4	20.6	16.9	5.0	19.4	
Outward FDI stock	627	1 815	10 579	12 474	17.7	10.6	17.3	18.1	15.6	4.2	17.9	
Income on inward FDI	47	76	759	881	10.4	29.2	16.3	37.5	33.2	28.9	16.0	
Income on outward FDI	46	120	845	972	18.7	17.4	11.8	38.0	38.4	24.7	15.1	
Cross-border M&As ^a	..	151	716	880	25.9 ^b	24.0	51.5	-19.7	28.2	88.2	22.9	
Sales of foreign affiliates	2 741	6 126	21 394	25 177	19.3	8.8	8.4	26.6	15.0	3.0 ^c	17.7 ^c	
Gross product of foreign affiliates	676	1 501	4 184	4 862	17.0	6.7	7.3	21.1	15.9	6.3 ^d	16.2 ^d	
Total assets of foreign affiliates	2 206	6 036	42 637	51 187	17.7	13.7	19.3	26.0	-1.0	9.3 ^e	20.1 ^e	
Exports of foreign affiliates	688	1 523	4 197	4 707	21.7	8.5	3.3	16.1 ^f	20.5 ^f	10.7 ^f	12.2 ^f	
Employment of foreign affiliates (in thousands)	21 524	25 103	63 770	72 627	5.3	5.5	11.5	5.7	3.7	16.3 ^g	13.9 ^g	
Memorandum												
GDP (in current prices)	12 002	22 080	44 486	48 293 ^h	9.4	5.9	1.3	12.3	12.4	7.7	8.6	
Gross fixed capital formation	2 611	5 083	9 115	10 307	11.5	5.5	1.0	12.6	15.5	4.8	13.1	
Royalties and licence fee receipts	9	29	123	132	21.1	14.6	8.1	12.4	19.2	9.6	7.2	
Exports of goods and non-factor services	2 124	4 329	12 588	14 120	13.9	8.4	3.7	16.1	20.5	10.7	12.2	

Source: UNCTAD, *World Investment Report 2007: Transnational Corporations, Extractive Industries and Development*, table I.4.

^a Data are available only from 1987 onwards.

^b 1987-1990 only.

^c Data are based on the following regression result: sales against inward FDI stock (in \$ million) for the period 1980-2004: sales=1,853+1,945* inward FDI stock.

^d Data are based on the following regression result: gross product against inward FDI stock (in \$ million) for the period 1982-2004: gross product=679+0,349* inward FDI stock.

^e Data are based on the following regression result: assets against inward FDI stock (in \$ million) for the period 1980-2004: assets=-1,523+4,395* inward FDI stock.

^f For 1995-1997, data are based on the regression result: exports of foreign affiliates against inward FDI stock (in \$ million) for the period 1982-1994: exports=285+0,628*inward FDI stock.

^g For 1998-2006, the share of exports of foreign affiliates in world exports in 1998 (33.3%) was applied to obtain the values.

^h Based on data from the IMF, *World Economic Outlook*, April 2007.

2.6 Αλλαγές στο γεωγραφικό τοπίο των ΑΞΕ

Το γεωγραφικό τοπίο των ΑΞΕ παρουσιάζει σημάδια αλλαγής, με νέες χώρες που προκύπτουν ως σημαντικές μητρικές και οικοδέσποινες οικονομίες. Η άνοδος των ΑΞΕ από τις αναπτυσσόμενες και μεταβατικές οικονομίες και η αύξηση των ΑΞΕ Νότου-Νότου είναι σημαντικές πρόσφατες τάσεις.

Οι αλλαγές πραγματοποιούνται και στο υπόδειγμα των διμερών ροών των ΑΞΕ. Το 2005, το μεγαλύτερο διμερές εξωτερικό απόθεμα ΑΞΕ ήταν αυτό του Ηνωμένου Βασιλείου στις Ηνωμένες Πολιτείες στα \$282 δισεκατομμύρια (πίνακας Α5) - 20 έτη νωρίτερα, ίσχυε το αντίστροφο. Εκτιμώντας ότι οι διμερείς συνδέσεις μεταξύ των επιλεγμένων οικονομιών, όπως εκείνες μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και του Καναδά αφ' ενός, των Κάτω Χωρών και του Ηνωμένου Βασιλείου⁴³, αφ' ετέρου, εξουσίασαν την παγκόσμια εικόνα των διμερών σχέσεων των ΑΞΕ το 1985, σήμερα, η κατάσταση είναι αρκετά πιο πολύπλευρη, απεικονίζοντας τη συμμετοχή πολλών περισσότερων χωρών στη διεθνή παραγωγή. Με την ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ των χωρών μέσα στην ίδια περιοχή και την εμφάνιση πολλών αναπτυσσόμενων χωρών όπως οι αρκετά μεγάλες οικονομίες επενδυτών, η γεωγραφική εγγύτητα γίνεται όλο και περισσότερο σημαντική στις διμερείς σχέσεις των ΑΞΕ.

Παραδείγματος χάριν, ανά τα κορυφαία 50 ζευγάρια των χωρών με το μεγαλύτερο διμερές εσωτερικό απόθεμα, τα 22 ήταν από την Ευρώπη το 2005, έναντι 17 το 1995. Οι σχέσεις μεταξύ δύο οικονομιών μπορούν να εξεταστούν περαιτέρω βάσει της έντασης των ΑΞΕ, η οποία συγκρίνει τον πραγματικό όγκο των διμερών αποθεμάτων ΑΞΕ με αυτό που "θα αναμενόταν" βάσει του μεριδίου κάθε οικονομίας στις παγκόσμιες εσωτερικές και εξωτερικές ΑΞΕ. Ένα τέτοιο μέτρο δείχνει ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν μια ιδιαίτερα ισχυρή ένταση των ΑΞΕ με τον Καναδά, οι Ευρωπαϊκές χώρες μεταξύ τους, και η Ιαπωνία με τις Ασιατικές χώρες. Επίσης, δείχνει ότι οι σχέσεις Νότου-Νότου έχουν ενισχυθεί κατά τη διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας, ειδικά στην Ασιατική περιοχή.

⁴³ United Nations, Statistical Yearbook, UN, 2005

Πίνακας Α3. Οι 25 κορυφαίες μη οικονομικές ΤΝCs παγκοσμίως, ταξινομημένες ανά ξένα περιουσιακά κεφάλαια, 2005
(σε εκατομμύρια \$ και αριθμό εργαζομένων)

Ranking by:		Assets			Sales			Employment			TNI ^a		No. of affiliates		
Foreign assets	II ^b Corporation	Home economy	Industry	Foreign	Total	Foreign ^c	Total	Foreign	Total	Foreign	Total	Foreign	Total II ^b		
1	70	42	General Electric	United States	Electrical & electronic equipment	412 692	673 342	59 815	149 702	155 000	316 000	50.1	1184	1527	77.5
2	8	94	Vodafone Group PLC	United Kingdom	Telecommunications	196 396	220 499	39 497	52 428	51 052	61 672	82.4	77	210	36.7
3	85	72	General Motors	United States	Motor vehicles	175 254	476 078	65 288	192 604	194 000	335 000	42.9	91	158	57.6
4	16	61	British Petroleum Company PLC	United Kingdom	Petroleum expl./ref./distr.	161 174	206 914	200 293	253 621	78 100	96 200	79.4	417	602	69.3
5	29	80	Royal Dutch/Shell Group	United Kingdom, Netherlands	Petroleum expl./ref./distr.	151 324	219 516	184 047	306 731	92 000	109 000	71.1	507	964	52.6
6	38	43	ExxonMobil	United States	Petroleum expl./ref./distr.	143 860	208 335	248 402	358 955	52 920	84 000	67.1	256	331	77.3
7	64	95	Toyota Motor Corporation	Japan	Motor vehicles	131 676	244 391	117 721	186 177	107 763	285 977	51.6	141	391	36.1
8	79	56	Ford Motor	United States	Motor vehicles	119 131	269 476	80 325	177 089	160 000	300 000	47.6	201	285	70.5
9	27	55	Total	France	Petroleum expl./ref./distr.	108 098	125 717	132 960	178 300	64 126	112 877	72.5	401	567	70.7
10	94	36	Électricité de France	France	Electricity, gas and water	91 478	202 431	26 060	63 578	17 801	161 560	32.4	218	276	79.0
11	73	51	France Télécom	France	Telecommunications	87 186	129 514	25 634	61 071	82 034	203 008	49.9	175	243	72.0
12	51	54	Volkswagen	Germany	Motor vehicles	82 579	157 621	85 886	118 646	165 849	345 214	57.6	199	279	71.3
13	63	74	RWE Group	Germany	Electricity, gas and water	82 569	128 060	23 390	52 081	42 349	85 928	52.9	248	432	57.4
14	53	88	Chevron Corp.	United States	Petroleum expl./ref./distr.	81 225	125 833	99 970	193 641	32 000	59 000	56.8	106	234	45.3
15	77	73	E.ON	Germany	Electricity, gas and water	80 941	149 900	29 148	83 177	45 820	79 947	48.8	367	639	57.4
16	24	52	Suez	France	Electricity, gas and water	78 400	95 085	39 565	51 670	96 741	157 639	73.5	440	613	71.8
17	87	59	Deutsche Telekom AG	Germany	Telecommunications	78 378	151 461	31 659	74 230	75 820	243 695	41.8	266	382	69.6
18	40	47	Siemens AG	Germany	Electrical & electronic equipment	68 854	103 754	64 447	96 002	296 000	461 000	65.3	877	1177	74.5
19	12	70	Honda Motor Company Limited	Japan	Motor vehicles	66 682	89 923	69 791	87 696	126 122	144 785	80.3	141	243	59.0
20	11	17	Hutchison Whampoa	Hong Kong, China	Diversified	61 607	77 018	24 721	31 101	165 590	200 000	80.8	75	83	90.4
21	67	38	Procter & Gamble	United States	Diversified	60 251	135 695	38 760	68 222	69 835	138 000	50.6	269	345	78.0
22	47	37	Sanofi-Aventis	France	Pharmaceuticals	58 999	102 638	18 901	34 013	69 106	97 181	61.4	142	181	78.5
23	89	77	ConocoPhillips	United States	Petroleum expl./ref./distr.	55 906	106 999	48 568	179 442	15 931	35 591	41.4	68	125	54.4
24	60	32	BMW AG	Germany	Motor vehicles	55 308	88 316	44 404	58 105	25 924	105 798	54.5	142	175	81.1
25	49	96	Nissan Motor Company Limited	Japan	Motor vehicles	53 747	97 661	59 771	83 440	89 336	183 356	58.5	54	172	31.4

Source: UNCTAD, *World Investment Report 2007: Transnational Corporations, Extractive Industries and Development*, annex table A.I.13.

^a TNI, the Transnationality Index, is calculated as the average of the following three ratios: foreign assets to total assets, foreign sales to total sales and foreign employment to total employment. Ranking is based on the top 100 TNCs.

^b II, the "Internationalization Index", is calculated as the number of foreign affiliates divided by the number of all affiliates (Note: affiliates counted in this table refer to only majority-owned affiliates). Ranking is based on the top 100 TNCs.

Note: In some companies, foreign investors may hold a minority share of more than 10 per cent.

2.7 Πολιτικές για την ενθάρρυνση των ΑΞΕ

Οι κυβερνήσεις συνεχίζουν να εγκρίνουν τα μέτρα για τη διευκόλυνση των ΑΞΕ. Το 2006, παρατηρήθηκαν 147 πολιτικές αλλαγές οι οποίες κατέστησαν το περιβάλλον των οικοδοσπιωνών χωρών ευνοϊκότερο για τις ΑΞΕ (πίνακας Α6). Οι περισσότερες από αυτές (74%) εισήχθησαν από τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Ιδιαίτερα, περιέλαβαν μέτρα που στόχευαν στο χαμήλωμα των φόρων του εταιρικού εισοδήματος (όπως στην Αίγυπτο, την Γκάνα και τη Σιγκαπούρη) και στην επέκταση των προωθητικών προσπαθειών (όπως στη Βραζιλία και την Ινδία). Η περαιτέρω φιλελευθεροποίηση των συγκεκριμένων βιομηχανιών είναι εν εξελίξει σε διάφορες χώρες, όπως αυτή που σχετίζεται με τις επαγγελματικές υπηρεσίες (Ιταλία), τις τηλεπικοινωνίες (Μποτσουάνα και Ακρωτήριο Βέρντε), τις τραπεζικές συναλλαγές (Λαϊκή Δημοκρατία των Λαοτιανών και Μάλι) και την ενέργεια (Αλβανία και Βουλγαρία).

Σε μερικές βιομηχανίες, εντούτοις, παρατηρήθηκαν νέοι περιορισμοί στην ξένη ιδιοκτησία ή μέτρα για την εξασφάλιση ενός μεγαλύτερου κυβερνητικού μεριδίου στα εισοδήματα⁴⁴. Τέτοιου είδους βήματα ήταν τα πιο κοινά στις εξαγωγικές βιομηχανίες και στις βιομηχανίες που κρίθηκαν να είναι "στρατηγικής" σπουδαιότητας. Παραδείγματος χάριν, στην Αλγερία, το Κρατικό πετρέλαιο και οι επιχειρήσεις φυσικού αερίου πρέπει τώρα να κρατήσουν ένα ελάχιστο μερίδιο της τάξης του 51% και, στη Βολιβία, με την υπογραφή των νέων συμβάσεων, οι TNCs έχουν επιστρέψει την ιδιοκτησία των εφεδρειών του πετρελαίου στην επιχείρηση Κρατικού πετρελαίου. Στη Ρωσική Ομοσπονδία, η ξένη επένδυση πρόκειται να περιοριστεί στους "στρατηγικούς τομείς" όπως η άμυνα και οι εξαγωγικές βιομηχανίες. Στη Βενεζουέλα, οι εθνικοποιήσεις στους "στρατηγικούς τομείς" της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών είναι υπό εξέλιξη.

Η αντίληψη ότι αυτές και άλλες αλλαγές μπορεί να προκαλέσουν ένα ανανεωμένο προστατευτισμό έχει οδηγήσει σε κάποια ανησυχία. Πάντως, όπως το 2005, η τάση

⁴⁴ Lou Anne A.Barclay, Foreign Direct Investment in Emerging Economies, Kindle Edition, 2007

εμφανίζεται να περιορίζεται σε έναν σχετικά μικρό αριθμό χωρών και σε συγκεκριμένες βιομηχανίες.

Ο αριθμός των διεθνών συμφωνιών επένδυσης (γνωστές ως IIAs) συνεχίζει να αυξάνεται, φθάνοντας συνολικά σχεδόν τις 5.500 στο τέλος του 2006: 2.573 διμερείς συνθήκες επένδυσης, 2.651 συνθήκες διπλής φορολογίας και 241 συμφωνίες ελευθεροποίησης των συναλλαγών και ρυθμίσεις οικονομικής συνεργασίας που περιέχουν τις διατάξεις επένδυσης. Ο αριθμός των προνομιακών εμπορικών συμφωνιών με τις παροχές επένδυσης έχει σχεδόν διπλασιαστεί στα προηγούμενα πέντε έτη. Οι αναπτυσσόμενες χώρες γίνονται όλο και περισσότερο σημαντικοί συμμετέχοντες στη διεθνή κατευθυντήρια επένδυση, απεικονίζοντας εν μέρει τις αυξανόμενες Νότου-Νότου ΑΞΕ⁴⁵.

---

⁴⁵ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, extractive industries and developments, New York, 2007

Πίνακας Α.4. Οι 25 κορυφαίες μη οικονομικές ΤΝCs από τις αναπτυσσόμενες χώρες, ταξινομημένες ανά ξένα περιουσιακά κεφάλαια, 2005
(σε εκατομμύρια \$ και αριθμό εργαζομένων)

Ranking by: Foreign assets	TNI ^a	II ^b	Corporation	Home economy	Industry	Assets		Sales		Employment		TNI ^a (Per cent)		Total	II ^b
						Foreign	Total	Foreign	Total	Foreign	Total	Foreign	Total		
1	19	12	Hutchison Whampoa Limited	Hong Kong, China	Diversified	61 607	77 018	24 721	31 101	165 580	200 000	80.8	75	83	90.4
2	83	33	Petronas - Petrolim Nasional Bhd	Malaysia	Petroleum expl./ref./dist.	26 350	73 203	12 995	44 353	4 016	33 944	25.7	167	234	71.4
3	20	3	Cemex S.A.	Mexico	Non-metallic mineral products	21 793	26 439	12 088	14 961	39 630	52 674	79.5	535	554	96.6
4	30	4	Singtel Ltd.	Singapore	Telecommunications	18 000	20 748	5 556	7 906	8 832	19 500	67.4	99	104	95.2
5	52	17	Samsung Electronics Co., Ltd.	Republic of Korea	Electrical & electronic equipment	17 481	74 834	62 100	79 017	27 664	80 549	45.4	76	86	88.4
6	46	10	LG Corp.	Republic of Korea	Electrical & electronic equipment	16 609	50 611	38 419	60 805	40 689	79 000	49.2	42	46	91.3
7	28	18	Jardine Matheson Holdings Ltd	Hong Kong, China	Diversified	15 770	18 440	8 420	11 929	57 895	110 000	69.6	91	106	85.8
8	90	80	CITIC Group	China	Diversified	14 881	99 059	2 109	8 042	15 915	93 323	19.4	13	49	26.5
9	89	21	Hyundai Motor Company	Republic of Korea	Motor vehicles	13 015	64 688	18 676	58 156	5 038	54 115	20.5	20	24	83.3
10	59	67	Fomosa Plastic Group	Taiwan Province of China	Chemicals	12 807	57 910	9 708	37 664	61 626	82 380	40.9	11	30	36.7
11	60	75	China Ocean Shipping (Group) Company	China	Transport and storage	10 657	18 105	8 463	15 227	4 230	68 549	40.2	40	134	29.9
12	84	62	Petróleos de Venezuela	Venezuela	Petroleum expl./ref./dist.	8 534	60 305	32 773	63 736	5 373	49 180	25.5	30	65	46.2
13	98	76	Petroleo Brasileiro S.A. - Petrobras	Brazil	Petroleum expl./ref./dist.	8 290	78 461	3 892	58 403	6 422	53 933	9.7	30	102	29.4
14	73	79	CLP Holdings	Hong Kong, China	Electricity, gas and water	6 039	13 145	1 299	4 977	1 758	6 059	33.7	3	11	27.3
15	37	51	Capitaland Limited	Singapore	Real estate	6 017	10 926	1 984	2 586	7 639	15 444	60.4	64	119	53.8
16	50	66	América Móvil Corporation	Mexico	Telecommunications	5 614	21 340	7 708	16 901	23 521	34 650	46.9	13	32	40.6
17	76	63	China State Construction Engineering Corporation	China	Construction	5 578	13 083	3 400	14 338	26 100	119 000	29.4	40	87	46.0
18	64	88	Companhia Vale do Rio Doce	Brazil	Mining & quarrying	5 545	22 569	11 662	15 113	2 937	38 828	36.4	6	41	14.6
19	94	96	Oil And Natural Gas Corporation	India	Petroleum and natural gas	5 459	20 641	1 626	16 798	4 122	34 722	16.0	2	37	5.4
20	42	26	Hon Hai Precision Industries	Taiwan Province of China	Electrical & electronic equipment	5 436	13 972	10 577	27 756	178 007	210 932	53.8	35	44	79.5
21	67	40	Sasol Limited	South Africa	Industrial chemicals	5 368	13 847	5 351	10 947	5 267	30 004	35.1	16	26	61.5
22	99	97	China National Petroleum Corporation	China	Petroleum expl./ref./dist.	5 287	143 767	6 505	85 959	22 000	1 167	4.4	5	98	5.1
23	87	50	Teléfonos de México S.A. de C.V.	Mexico	Telecommunications	5 025	23 195	3 553	15 119	15 277	75 484	21.8	29	52	55.8
24	34	11	Flextronics International Ltd.	Singapore	Electrical & electronic equipment	5 009	10 958	6 707	15 288	96 695	99 000	62.4	125	138	90.6
25	69	25	Kia Motors	Republic of Korea	Motor vehicles	4 984	15 851	8 353	20 329	10 296	32 745	34.7	13	16	81.3

Source: UNCTAD, *World Investment Report 2007: Transnational Corporations, Extractive Industries and Development*, annex table A.I.14.

^a TNI is calculated as the average of the following three ratios: foreign assets to total assets, foreign sales to total sales and foreign employment to total employment. Ranking is based on the top 100 TNCs.

^b II is calculated as the number of foreign affiliates divided by number of all affiliates (Note: Affiliates counted in this table refer to only majority-owned affiliates). Ranking is based on the top 100 TNCs.

Note: In some companies, foreign investors may hold a minority share of more than 10 per cent.

2.8 Οι ΑΞΕ στην Αφρική

Με \$36 δισεκατομμύρια το 2006, οι εισροές των ΑΞΕ στην Αφρική ήταν διπλάσιες από αυτές του 2004. Αυτό οφειλόταν στο αυξανόμενο ενδιαφέρον για τους φυσικούς πόρους, τις βελτιωμένες προοπτικές για τα εταιρικά κέρδη και σε ένα ευνοϊκότερο επιχειρησιακό κλίμα. Η αξία των διασυνοριακών συγχωνεύσεων και εξαγορών έφθασε στο ρεκόρ των \$18 δισεκατομμυρίων, τα μισά από τα οποία αντιπροσώπευσαν τις αγορές των TNCs από την αναπτυσσόμενη Ασία. Τα προγράμματα και οι επιτόπιες επενδύσεις της για επέκταση αυξήθηκαν σημαντικά επίσης. Παρά αυτήν την αύξηση, το μερίδιο της Αφρικής στις παγκόσμιες ΑΞΕ μειώθηκε σε 2,7% το 2006, έναντι 3,1% το 2005, πολύ χαμηλότερο από αυτό των άλλων αναπτυσσόμενων περιοχών. Οι εκροές των ΑΞΕ από την Αφρική έφθασαν επίσης στο ρεκόρ των \$8 δισεκατομμυρίων το 2006, \$2 δισεκατομμύρια πάνω από του 2005.

Οι εισροές των ΑΞΕ αυξήθηκαν σε 33 Αφρικάνικες χώρες και σε όλες τις υποπεριφέρειες εκτός από τη Νότια Αφρική⁴⁶. Οι κορυφαίες 10 Αφρικάνικες οικοδέσποινες χώρες έλαβαν περίπου το 90% αυτών των ροών. Σε οκτώ από αυτές, οι εισροές υπερέβησαν το \$1 δισεκατομμύριο έκαστος. Οι μεγάλες διασυνοριακές M&As καθώς επίσης και οι νέες επενδύσεις και τα προγράμματα επέκτασης διαδραμάτισαν έναν σημαντικό ρόλο στις κορυφαίες οικοδέσποινες χώρες, ιδιαίτερα στην Αίγυπτο και τη Νιγηρία. Στην Αίγυπτο, ο κύριος παραλήπτης στην περιοχή, οι εισροές υπερέβησαν τα \$10 δισεκατομμύρια, το 80% των οποίων ήταν στην επέκταση και στα προγράμματα των νέων επενδύσεων στις μη πετρελαιοφόρες δραστηριότητες. Η Νότια Αφρική επιβεβαίωσε μια σημαντική πτώση στις εισροές που οφείλεται στην πώληση ενός ξένου μεριδίου κοινών μετοχών μιας επιχείρησης εξόρυξης χρυσού σε μια τοπική εταιρία, αλλά παρήγαγε τις περισσότερες από τις εκροές από την Αφρική. Η αναζήτηση των νέων αποθεμάτων των φυσικών πόρων οδήγησε σε αυξανόμενες ΑΞΕ σε λιγότερο αναπτυγμένες χώρες της Αφρικής (LDC), ανερχόμενες στα \$8 δισεκατομμύρια, ακολουθώντας δύο διαδοχικά έτη πτώσης. Κατά συνέπεια, οι λιγότερο αναπτυγμένες

⁴⁶ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, 2007

χώρες αποτέλεσαν το 23% των εισροών των ΑΞΕ στην περιοχή - μια σημαντική άνοδος από το 2005 και μετά. Από αυτά οι LDC, το Μπουρούντι, το Ακρωτήριο Βέρντε, το Τζιμπουτί, η Αιθιοπία, η Γκάμπια, η Γουινέα-Μπισσάου, η Μαδαγασκάρη, η Σομαλία και το Σουδάν είδαν τις μεγαλύτερες αυξήσεις στις εισροές των ΑΞΕ που κατευθύνθηκαν κυρίως στη νέα εξερεύνηση πετρελαίου και τις δραστηριότητες μετάλλων.

Το 2006, πολλές Αφρικάνικες χώρες υιοθετούν μέτρα για να προσελκύσουν ΑΞΕ καθώς επίσης και για να βελτιώσουν τον αντίκτυπο τους στην ανάπτυξή τους. Οι προοπτικές για τις εισροές ΑΞΕ στην Αφρική παραμένουν θετικές, οφειλόμενες στις διαρκώς υψηλές παγκόσμιες τιμές προϊόντων, αν και κάποια ύφεση αναμένεται το 2007.

Πίνακας Α5. FDI μητρικές-οικοδέσποινες συνεταιρικές οικονομίες ταξινομημένες ανά εσωτερικό απόθεμα FDI του οικοδεσπότη-συνεργάτη: τα 20 κορυφαία ζευγάρια, 1985, 1995, 2005
(σε εκατομμύρια \$)

Rank	Home economy	Host economy	1985	1995	2005
1	United Kingdom	United States	44	116	282
2	Hong Kong, China	China	..	120	242
3	United States	United Kingdom	48	85	234
4	Japan	United States	19	105	190
5	Germany	United States	15	46	184
6	United States	Canada	49	83	177
7	Netherlands	United States	37	65	171
8	China	Hong Kong, China	0.3	28	164
9	British Virgin Islands	Hong Kong, China	..	70	164
10	Canada	United States	17	46	144
11	France	United States	7	36	143
12	Switzerland	United States	11	27	122
13	Luxembourg	United States	0.3	6	117
14	Netherlands	Germany	5	34	111
15	Netherlands	France	10	31	102
16	United Kingdom	France	9	26	96
17	Netherlands	United Kingdom	17	27	93
18	Germany	United Kingdom	3	14	86
19	United States	Netherlands	8	25	84
20	France	United Kingdom	5	13	80

Source: UNCTAD, *World Investment Report 2007: Transnational Corporations, Extractive Industries and Development*, table I.9.

2.9 Οι ΑΞΕ στην Ασία

Οι εισροές των ΑΞΕ στη Νότια, την Ανατολή και τη Νοτιοανατολική Ασία διατήρησαν την ανοδική τάση τους το 2006, η οποία αυξήθηκε κατά περίπου 19% για να φθάσουν τον πρωτόγνωρο αριθμό των \$200 δισεκατομμυρίων. Στο υποπεριφερειακό επίπεδο, η Νότια και η Νοτιοανατολική Ασία είδαν μια συνεχή αύξηση στις ροές, ενώ η αντίστοιχη αύξηση στην Ανατολική Ασία ήταν πιο αργή. Εντούτοις, οι ΑΞΕ στην τελευταία υποπεριοχή μετατοπίζονται προς τις εντατικότερης γνώσης και υψηλής προστιθέμενης αξίας δραστηριότητες⁴⁷.

Η Κίνα και το Χονγκ Κονγκ (Κίνα) διατήρησαν τις θέσεις τους ως μεγαλύτεροι παραλήπτες ΑΞΕ στην περιοχή, ενώ τις ακολουθούν η Σιγκαπούρη και η Ινδία. Οι εισροές στην Κίνα "έπεσαν" το 2006 για πρώτη φορά μετά από επτά έτη. Η μέτρια πτώση (κατά 4% σε \$69 δισεκατομμύρια) οφειλόταν κυρίως στις μειωμένες επενδύσεις στις οικονομικές υπηρεσίες. Το Χονγκ Κονγκ (Κίνα) προσέλκυσε \$43 δισεκατομμύρια, η Σιγκαπούρη \$24 δισεκατομμύρια (νέο υψηλό ρεκόρ) και η Ινδία \$17 δισεκατομμύρια (ένα ποσό ισοδύναμο με τις συνδυασμένες εισροές σε εκείνη την χώρα των προηγούμενων τριών ετών).

Οι εκροές των ΑΞΕ από την περιοχή, συνολικά αυξήθηκαν κατά 60% σε \$103 δισεκατομμύρια, με τις υψηλότερες επενδύσεις από όλες τις υποπεριφέρειες και τις σημαντικές οικονομίες. Οι εκροές από το Χονγκ Κονγκ (Κίνα), η μεγαλύτερη πηγή των ΑΞΕ στην περιοχή, αυξήθηκε κατά 60% σε \$43 δισεκατομμύρια. Η Κίνα παγίωσε τη θέση της ως σημαντικότερος επενδυτής και η Ινδία γρήγορα προσπαθεί να την "προλάβει". Η εμφάνισή τους ως σημαντικές πηγές των ΑΞΕ προκαλούν την κυριαρχία των Ασιατικών πρόσφατα βιομηχανοποιημένων οικονομιών (γνωστές ως NIEs) στις εξωτερικές ΑΞΕ από την περιοχή. Οι επιδιωκόμενοι πόροι των ΑΞΕ από την Κίνα και την Ινδία συνέχισαν να αυξάνονται. Επιπλέον, οι προσπάθειες των Κινεζικών κρατικών επιχειρήσεων και των Ινδικών ιδιόκτητων επιχειρησιακών ομίλων για να αποκτήσουν τα

---

⁴⁷ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, 2007

στρατηγικά περιουσιακά κεφάλαια στο εξωτερικό, όπως τονίζονται με την απόκτηση \$11 δισεκατομμυρίων από το χάλυβα Tata (Ινδία) της Corus Group (Ηνωμένο Βασίλειο και Κάτω Χώρες), έχουν οδηγήσει στις μεγαλύτερες ροές ΑΞΕ από αυτές τις χώρες σε αναπτυσσόμενες οικονομίες.

Η γρήγορη οικονομική ανάπτυξη της Νότιας, της Ανατολής και της Νοτιοανατολικής Ασίας αναμένεται να συνεχίσει να τροφοδοτεί την ανάπτυξη των ΑΞΕ στην περιοχή. Η περιοχή θα γίνει, επίσης, ελκυστικότερη στην επιδιωκόμενη αποδοτικότητα των ΑΞΕ, καθώς χώρες όπως η Κίνα, η Ινδία, η Ινδονησία και το Βιετνάμ σχεδιάζουν να βελτιώσουν σημαντικά την υποδομή τους. Κατά τη διάρκεια του πρώτου εξάμηνου του 2007, η αξία των διασυνοριακών διαπραγματεύσεων των Μ&Α στην περιοχή αυξήθηκε κατά 20% σχεδόν παραπάνω από την αξία της αντίστοιχης περιόδου του 2006. Ακόμα, οι αυξανόμενες εκροές των ΑΞΕ από την περιοχή αναμένονται να συνεχιστούν.

Το 2006, οι εισροές των ΑΞΕ στις 14 οικονομίες της Δυτικής Ασίας αυξήθηκαν κατά 44%, στα πρωτοφανή \$60 δισεκατομμύρια. Η ιδιωτικοποίηση των διάφορων υπηρεσιών προχώρησε το 2006 και υπήρξε μια βελτίωση στο γενικό επιχειρησιακό κλίμα. Η ισχυρή οικονομική ανάπτυξη της περιοχής έχει ενθαρρύνει την επένδυση και οι υψηλές τιμές του πετρελαίου έχουν προσελκύσει τα αυξανόμενα ποσά των ΑΞΕ στο πετρέλαιο και το φυσικό αέριο και στις σχετικές βιομηχανίες κατασκευής. Μερικές μεγάλες διασυνοριακές Μ&Αs και η ιδιωτικοποίηση των οικονομικών υπηρεσιών, έκαναν την Τουρκία το μεγαλύτερο παραλήπτη στη Δυτική Ασία, με εισροές της τάξης των \$20 δισεκατομμυρίων. Η Σαουδική Αραβία ήταν η δεύτερη μεγαλύτερη με \$18 δισεκατομμύρια (μια αύξηση 51% πέρα από επίπεδα του 2005), ενώ ακολούθησαν τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, όπου οι ελεύθερες ζώνες προσέλκυσαν ένα σημαντικό μερίδιο των ΑΞΕ⁴⁸. Οι υπηρεσίες παρέμειναν ο κυρίαρχος τομέας για τις ΑΞΕ στη Δυτική Ασία, ένα σημαντικό ποσοστό των οποίων πήγε στις οικονομικές υπηρεσίες ως αποτέλεσμα των πολιτικών ιδιωτικοποίησης και φιλελευθεροποίησης διάφορων χωρών

---

⁴⁸ Ashoka Mody, *Foreign Direct Investment and the World Economy* (Routledge Studies in the Modern World Economy), 2007

στην περιοχή. Υπήρξαν επίσης, διάφορες σημαντικές διαπραγματεύσεις στις βιομηχανίες τηλεπικοινωνιών στην Ιορδανία και την Τουρκία. Οι προσπάθειες από τις χώρες του Περσικού Κόλπου να διαφοροποιήσουν τις δραστηριότητες παραγωγής τους πέρα από τις σχετικές με το πετρέλαιο δραστηριότητες, πέτυχαν στην προσέλκυση μεγαλύτερων ροών ΑΞΕ στον τομέα της κατασκευής. Κατά τη διάρκεια του πρώτου εξάμηνου του 2007, η αξία των διασυνοριακών πωλήσεων M&A αυξήθηκε κατά σχεδόν 3% πάνω από την αξία της αντίστοιχης περιόδου των 2006⁴⁹. Οι εκροές των ΑΞΕ από τη Δυτική Ασία αυξήθηκαν κατά 5% για να φθάσουν στο νέο ρεκόρ των \$14 δισεκατομμυρίων το 2006, ως αποτέλεσμα των υψηλών τιμών του πετρελαίου και των πλεονασμάτων των τρεχόντων λογαριασμών των πετρελαιοπαραγωγών χωρών. Το Κουβέιτ αποτέλεσε τη μερίδα του λέοντος (89%) των συνολικών εξωτερικών ΑΞΕ της περιοχής, κυρίως στη βιομηχανία των τηλεπικοινωνιών. Η αξία των διασυνοριακών M&As από τις εταιρίες από την περιοχή έφτασε συνολικά στα \$32 δισεκατομμύρια, το 67% των οποίων περιλήφθηκε από τις εταιρίες από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, ο δεύτερος μεγαλύτερος επενδυτής από τη Δυτική Ασία.

Το 2006, οι εισροές των ΑΞΕ στην Ωκεανία ανήλθαν στα \$339 εκατομμύρια, μια πτώση 11% περίπου και έτσι, παρέμειναν συγκεντρωμένες στη βιομηχανία μετάλλου. Πρέπει να σημειωθεί, ότι οι επενδύσεις πήγαν στις χερσαίες δραστηριότητες επεξεργασίας ψαριών στη Νέα Παπούα-Γουίνεα και τα νησιά Μάρσαλ και, στη βιομηχανία τουρισμού σε μερικές οικονομίες όπως τα Φίτζι και το Βανουάτου.

Πίνακας Α6. Εθνικές ρυθμιστικές αλλαγές, 1992-2006

Item	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Number of countries that introduced changes	43	56	49	63	66	76	60	65	70	71	72	82	103	93	93
Number of regulatory changes	77	100	110	112	114	150	145	139	150	207	246	242	270	205	184
More favorable to FDI	77	99	108	106	98	134	136	130	147	193	234	218	234	164	147
Less favorable to FDI	0	1	2	6	16	16	9	9	3	14	12	24	36	41	37

Source: UNCTAD, *World Investment Report 2007: Transnational Corporations, Extractive Industries and Development*, table I.8.

⁴⁹ Κυρκιλής Δημήτριος, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, 2007

2.10 Οι ΑΞΕ στη Λατινική Αμερική

Οι ροές ΑΞΕ στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική Θάλασσα αυξήθηκαν κατά 11%, στα \$84 δισεκατομμύρια. Αν και τα παράκτια οικονομικά κέντρα είναι αποκλεισμένα, εντούτοις, έφθασαν στα \$70 δισεκατομμύρια το 2006, δηλαδή στο ίδιο επίπεδο όπως το 2005⁵⁰. Αυτό έρχεται σε αισθητή αντίθεση με τις "εκτοξευμένες στα ύψη" εκροές των ΑΞΕ, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 125% στα \$43 δισεκατομμύρια (ή \$49 δισεκατομμύρια εάν τα παράκτια οικονομικά κέντρα συμπεριληφθούν). Η Βραζιλία και το Μεξικό παρέμειναν οι κύριοι αποδέκτες (με \$19 δισεκατομμύρια έκαστος), ακολουθούμενοι από τη Χιλή, το Βρετανικό Παρθένο Νησί και την Κολομβία. Η στασιμότητα των εισροών των ΑΞΕ στην περιοχή (αποκλείοντας τα παράκτια οικονομικά κέντρα) κρύβει τις διαφορές μεταξύ των διαφορετικών χωρών: στη Νότια Αμερική, οι περισσότερες από τις χώρες σημείωσαν έντονη θετική αύξηση των ροών ΑΞΕ, αλλά αυτό αντισταθμίστηκε από μια σημαντική πτώση στην Κολομβία και τη Βενεζουέλα. Δύο χαρακτηριστικά γνωρίσματα χαρακτήρισαν τις εισροές των ΑΞΕ της περιοχής: Οι νέες επενδύσεις έγιναν σημαντικότερες από τις διασυνοριακές M&As και, οι επανεπενδυμένες αποδοχές έγιναν ένα όλο και περισσότερο σημαντικό συστατικό (το μεγαλύτερο συστατικό στη Νότια Αμερική μόνο).

Η κατασκευή έλαβε πάλι το μεγαλύτερο μερίδιο των εισροών, ενώ το μερίδιο του τομέα των υπηρεσιών αυξήθηκε ελαφρώς. Στις υπηρεσίες, οι TNCs συνέχισαν να αποσύρονται από τις εγκαταστάσεις δημόσιας χρήσης, κυρίως από τη βιομηχανία ηλεκτρικής ενέργειας. Ο πρωταρχικός τομέας παρέμεινε ελκυστικός, εξαιτίας των διαρκώς υψηλών τιμών των προϊόντων.

Οι εκροές των ΑΞΕ επικεντρώνονταν κυρίως στις εξαγωγικές βιομηχανίες, ακολουθούμενες από την βασισμένη στους πόρους κατασκευή και τις τηλεπικοινωνίες. Οι εξωτερικές ΑΞΕ της Βραζιλίας ήταν οι μεγαλύτερες στην περιοχή, στα \$28 δισεκατομμύρια - το πιο υψηλό επίπεδο που είχε φτάσει ποτέ - υπερβαίνοντας για πρώτη

---

⁵⁰ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, extractive industries and developments, New York, 2007

φορά τις εσωτερικές ΑΞΕ της. Αυτό οφειλόταν κυρίως στην προαναφερθείσα εξαγορά της Inco (Καναδοί παραγωγοί νικελίου) από την επιχείρηση μετάλλου CVRD, η μεγαλύτερη συναλλαγή που έγινε ποτέ από μια επιχείρηση αναπτυσσόμενης χώρας. Πρέπει να προσθέσουμε ότι οι επιχειρήσεις από άλλες χώρες, ειδικά εκείνες από την Αργεντινή, τη Χιλή, το Μεξικό και τη Βενεζουέλα, όλο και περισσότερο επιδιώκουν να διεθνοποιηθούν μέσω των ΑΞΕ.

Η τάση προς μεγαλύτερη Κρατική επέμβαση συνεχίστηκε το 2006, αλλά αντίθετα από το προηγούμενο έτος όταν εμφανίστηκε αυτό κυρίως στις εξαγωγικές βιομηχανίες, επεκτάθηκε σε άλλες βιομηχανίες όπως οι τηλεπικοινωνίες και η ηλεκτρική ενέργεια, ειδικότερα στη Βολιβία και τη Βενεζουέλα. Στη Βενεζουέλα, μια διαπραγμάτευση συζητήθηκε με τις Verizon, AES και CMS (όλες εταιρίες των Η.Π.Α.) με την οποία οι τρεις εταιρίες συμφώνησαν να απαλλάξουν τα περιουσιακά κεφάλαια τους από την Κυβέρνηση, ενώ η Κυβέρνηση της Βολιβίας προγραμματίζει να αναλάβει την Empresa Nacional de Telecomunicaciones (Entel), ελεγχόμενη από την Telecom Italia. Αντίθετα, η Κυβέρνηση της Κολομβίας συνεχίζει με ένα πρόγραμμα προώθησης των ΑΞΕ και συρρίκνωσης του δημόσιου τομέα, περιλαμβάνοντας εξαγωγικές βιομηχανίες.

Οι εισροές των ΑΞΕ στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική Θάλασσα, αποκλείοντας τα παράκτια οικονομικά κέντρα, αναμένονται να αυξηθούν συγκρατημένα το 2007, όλο και περισσότερο οδηγημένες από τις επενδύσεις greenfield παρά από τις διασυνοριακές M&As⁵¹.

---

⁵¹ United Nations, World Investment Report, Trends and Determinants, 2007

2.11 Οι ροές ΑΞΕ στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την Κοινοπολιτεία των Ανεξάρτητων Κρατών

Οι εισροές των ΑΞΕ στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την ΚΑΚ αυξήθηκαν κατά 68%, στα \$69 δισεκατομμύρια - ένα σημαντικό άλμα από τις εισροές των δύο προηγούμενων ετών. Οι κορυφαίες πέντε παραλήπτριες χώρες (η Ρωσική Ομοσπονδία, η Ρουμανία, το Καζακστάν, η Ουκρανία και η Βουλγαρία με αυτή τη σειρά) έλαβαν το 82% των συνολικών εισροών. Εκείνες της Ρωσικής Ομοσπονδίας διπλασιάστηκαν σχεδόν στα \$28,7 δισεκατομμύρια, ενώ εκείνες της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας αυξήθηκαν σημαντικά, εν αναμονή της ένταξής τους στην Ε.Ε. την 1η Ιανουαρίου 2007 και λόγω μιας σειράς διαπραγματεύσεων ιδιωτικοποίησης. Οι εκροές των ΑΞΕ από την περιοχή αυξήθηκαν για το πέμπτο διαδοχικό έτος, για να φθάσουν στα \$18,7 δισεκατομμύρια. Ουσιαστικά, όλες αυτές οι εξωτερικές ΑΞΕ απεικόνισαν την επέκταση των Ρωσικών TNCs στο εξωτερικό, ειδικά μερικές μεγάλες εταιρίες εκμετάλλευσης πόρων, που επιδιώκουν να γίνουν διεθνείς φορείς και μερικές τράπεζες που επεκτείνονται σε άλλες χώρες της ΚΑΚ.

Ενώ ο τομέας των υπηρεσιών ήταν ιδιαίτερα πλεονάζων λόγω των αυξανόμενων διασυνοριακών M&As στην τραπεζική βιομηχανία, ο πρωταρχικός τομέας έλαβε τις υψηλότερες εισροές ως αποτέλεσμα της "εκτόξευσης στα ύψη" απαίτησης για φυσικούς πόρους. Σε μερικές οικονομίες της ΚΑΚ που βασίζονται στους φυσικούς πόρους, όπως η Ρωσική Ομοσπονδία, το Κράτος συνέχισε να αυξάνει τον έλεγχο του στις στρατηγικές βιομηχανίες. Στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, οι ΑΞΕ πολιτικές συνεχίζουν να συμφωνούν με την προσθήκη ή τις φιλοδοξίες τους να δεχτούν την Ε.Ε. και, με το στόχο τους να ενισχύσουν την ιδιωτικοποίηση των Κρατικών επιχειρήσεων⁵².

Οι εισροές των ΑΞΕ στην περιοχή αναμένονται να είναι ιδιαίτερα πλεονάζουσες στις μεγάλες οικονομίες, όπως τη Ρωσική Ομοσπονδία και τη Ουκρανία, καθώς επίσης και στα δύο νέα μέλη της Ε.Ε. (Βουλγαρία και Ρουμανία).

⁵² Λιάργκοβας Γ. Παναγιώτης, Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και Ανταγωνιστικότητα, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2007

2.12 Οι ΑΞΕ στις αναπτυσσόμενες χώρες

Οι εισροές των ΑΞΕ στις αναπτυσσόμενες χώρες ξεχύθηκαν στα \$857 δισεκατομμύρια - 45% υψηλότερες απ' ό,τι στο προηγούμενο έτος - απεικονίζοντας μια άλλη άνοδο στις διασυνοριακές M&As. Σε αντίθεση με την ανοδική τάση του προηγούμενου κύκλου των ΑΞΕ στο τέλος της προηγούμενης δεκαετίας, η τρέχουσα αύξηση ήταν διαδεδομένη, σε όλες τις αναπτυσσόμενες περιοχές⁵³. Οι εισροές των ΑΞΕ στις Ηνωμένες Πολιτείες αυξήθηκαν έντονα στα \$175 δισεκατομμύρια το 2006, με ρεκόρ ροών στη χημική βιομηχανία, ενώ ένα κύμα διασυνοριακών M&As στον τομέα του μετάλλου ανάγκασε τις Καναδικές εισροές να διπλασιαστούν, σε ένα νέο ρεκόρ των \$69 δισεκατομμυρίων. Οι εσωτερικές ΑΞΕ στις 25 χώρες της Ε.Ε. αυξήθηκαν κατά 9%, για να φθάσουν στα \$531 δισεκατομμύρια. Οι πτώσεις των ροών ΑΞΕ στην Ιρλανδία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν περισσότερο αντισταθμισμένες από τις αυξήσεις στο Βέλγιο, την Ιταλία και το Λουξεμβούργο, ενώ οι εισροές στα 10 νέα μέλη της Ε.Ε. ανέρχονται στα \$39 δισεκατομμύρια - το πιο υψηλό επίπεδό τους μέχρι τώρα. Λόγω μερικών μεγάλων εκποιήσεων των ξένων θυγατρικών στις Ιαπωνικές επιχειρήσεις, οι εισροές των ΑΞΕ στην Ιαπωνία έγιναν αρνητικές για πρώτη φορά από το 1989 (- \$6,5 δισεκατομμύρια). Το μερίδιο της ξένης επένδυσης στις αναπτυσσόμενες χώρες στη συνολική αξία των διασυνοριακών πωλήσεων M&A ήταν 9% το 2006 έναντι 7% το 2005, κατά ένα μεγάλο μέρος ως αποτέλεσμα διάφορων μεγάλων διαπραγματεύσεων.

Επίσης, οι εκροές των ΑΞΕ από τις αναπτυσσόμενες χώρες αυξήθηκαν κατά 45%, στα \$1 τρισεκατομμύρια. Οι Ηνωμένες Πολιτείες και πέντε χώρες της Ε.Ε. ταξινομήθηκαν μεταξύ των 10 μεγαλύτερων εξωτερικών επενδυτριών οικονομιών στον κόσμο. Η Γαλλία παρέμεινε ο δεύτερος μεγαλύτερος επενδυτής παγκοσμίως για δεύτερο συνεχόμενο έτος (\$115 δισεκατομμύρια), ενώ οι Ισπανικές επιχειρήσεις συνέχισαν την εξωτερική επέκτασή τους με γρήγορο ρυθμό, φτάνοντας τα \$90 δισεκατομμύρια, το μεγαλύτερο νούμερο που έχει καταγραφεί ποτέ για την Ισπανία. Οι εκροές των ΑΞΕ από τις Κάτω Χώρες ανήλθαν στα \$23 δισεκατομμύρια, κυρίως λόγω της απόκτησης της Arcelor

---

⁵³ Stephen D. Cohen , *Multinational Corporations and Foreign Direct Investment: Avoiding Simplicity, Embracing Complexity* , 2007

(Λουξεμβούργο) από τη Mittal Steel (μια επιχείρηση που καταγράφεται στις Κάτω Χώρες) - η μεγαλύτερη διαπραγματεύση της χρονιάς.

Ενώ η συνεχής οικονομική άρση των ελέγχων ήταν ο κύριος λόγος για τη σημαντική αύξηση των διασυνοριακών M&As στις οικονομικές υπηρεσίες, οι υψηλές τιμές των προϊόντων και οι προσπάθειες σταθεροποίησης κέντρισαν τέτοιες διαπραγματεύσεις στη βιομηχανία μετάλλου. Πολλές αναπτυγμένες χώρες υιοθέτησαν τις πολιτικές που θα μπορούσαν, άμεσα ή έμμεσα, να αυξήσουν την ελκυστικότητά τους για τις ΑΞΕ, αν και κάποιο προστατευτικό συναίσθημα παραμένει ή βρίσκεται πάλι σε άνοδο σε ορισμένες αναπτυγμένες χώρες.

Οι προοπτικές για τις ΑΞΕ στις αναπτυγμένες χώρες παραμένουν φωτεινές. Η ισχυρή οικονομική ανάπτυξη, αν και σε έναν μετριότερο ρυθμό απ' ό,τι το 2006, τα υψηλά εταιρικά κέρδη και η ανοδική μετακίνηση των τιμών των κοινών μετοχών αναμένονται να υποκινήσουν περαιτέρω τις διασυνοριακές M&As. Να σημειωθεί ότι είχαν αυξηθεί ήδη κατά 66% κατά τη διάρκεια του πρώτου εξάμηνου του 2007 σε σχέση με την αξία της ίδιας περιόδου το 2006.

2.13 Συμπεράσματα και προοπτικές

Η ανοδική τάση των ΑΞΕ, που παρατηρήθηκε προσφάτως και δείχνει την ανάκαμψη της πορείας που διακόπηκε μετά το τρομοκρατικό κτύπημα της 11.9. τις ΗΠΑ, αναμένεται να συνεχιστεί και κατά τα επόμενα έτη - αν και σε ένα κάπως πιο αργό ποσοστό απ' ό,τι το 2006. Αυτό θα ήταν σε συμφωνία με την οικονομική ανάπτυξη, η οποία πρέπει να παραμείνει πάνω από την μακροπρόθεσμη τάση της, αν και να επιβραδύνεται συγκρατημένα. Αυτή η πρόβλεψη επιβεβαιώνεται από την άνοδο των παγκόσμιων διασυνοριακών M&As στα \$581 δισεκατομμύρια το πρώτο εξάμηνο του 2007 - μια αύξηση 54% σε σχέση με την αξία της αντίστοιχης περιόδου του 2006 - και από τα αποτελέσματα των διάφορων ερευνών⁵⁴.

---

⁵⁴ UNCTAD, World Investment Report Prospects Survey 2007-2009, New York and Geneva, 2007

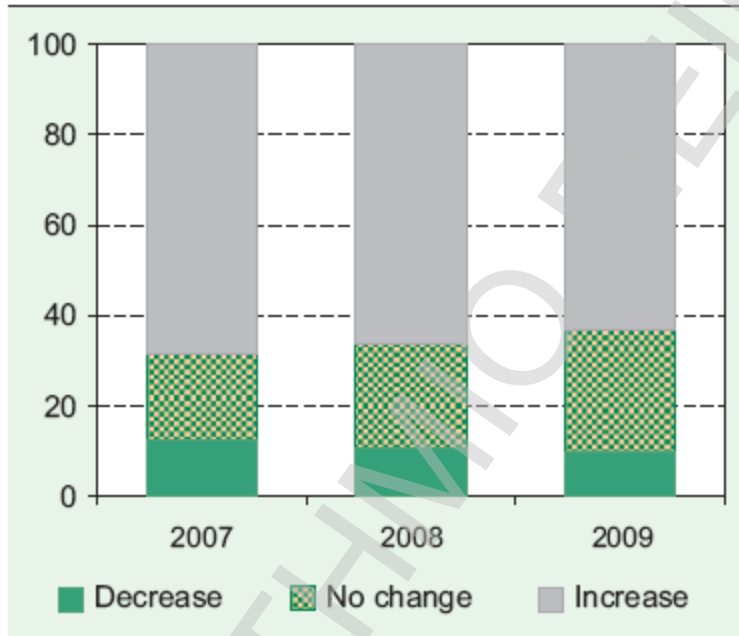
Στη *World Investment Prospects Survey* της UNCTAD, το 63% των TNCs εξέφρασε την αισιοδοξία πως οι ροές ΑΞΕ θα αυξηθούν κατά τη διάρκεια της περιόδου 2007-2009 (σχήμα Α2). Σύμφωνα με την έρευνα, οι ελκυστικότερες χώρες προορισμού των ΑΞΕ είναι η Κίνα και η Ινδία, ενώ η Ανατολική, Νότια και η Νοτιοανατολική Ασία θεωρούνται η ελκυστικότερη περιοχή. Αυτό ενισχύεται από διάφορες διεθνείς οργανώσεις και ερευνητικά ιδρύματα, καθώς επίσης και από μια άλλη έρευνα που πραγματοποιήθηκε από την UNCTAD/WAIPA, στην οποία το 76% της απάντησης των CEOs των ξένων θυγατρικών ανέμενε να συνεχίσει να αυξάνει τις επενδύσεις στις οικοδέσποινες οικονομίες κατά τη διάρκεια των επόμενων τριών ετών.

Εντούτοις, παρά τις γενικές θετικές προοπτικές, διάφορες προκλήσεις και κίνδυνοι εμφανίζονται στην παγκόσμια οικονομία, τα οποίοι μπορεί να έχουν επιπτώσεις στις μελλοντικές ροές ΑΞΕ. Αυτά περιλαμβάνουν τα ελλείμματα των ισοζυγίων πληρωμών, τις μετατοπίσεις της συναλλαγματικής ισοτιμίας, τις αυξανόμενες τιμές του πετρελαίου και μια πιθανή σκλήρυνση των συνθηκών της χρηματιστηριακής αγοράς καθώς και την πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη. Οι εναγόμενοι στην έρευνα της UNCTAD εξέφρασαν μερικές ανησυχίες σχετικά με την πιθανή άνοδο του προστατευτισμού και των παγκόσμιων απειλών όπως η τρομοκρατία και ο πόλεμος. Αλλά θεώρησαν ότι η πιθανότητα αυτών των τύπων κινδύνων με επιπτώσεις στο επίπεδο των ΑΞΕ ήταν βραχυπρόθεσμα σχετικά χαμηλή. Παρ' όλα αυτά, αυτές οι εκτιμήσεις υπογραμμίζουν την ανάγκη για προσοχή στην αξιολόγηση των μελλοντικών προοπτικών των ΑΞΕ⁵⁵.

---

⁵⁵ UNCTAD, *World Investment Report Prospects Survey 2007-2009*, New York and Geneva, 2007

**Σχήμα Α2. Προοπτικές για τις παγκόσμιες
ροές FDI για την περίοδο 2007-2009:
Απαντήσεις έρευνας UNCTAD**
(σε % των εναγομένων)

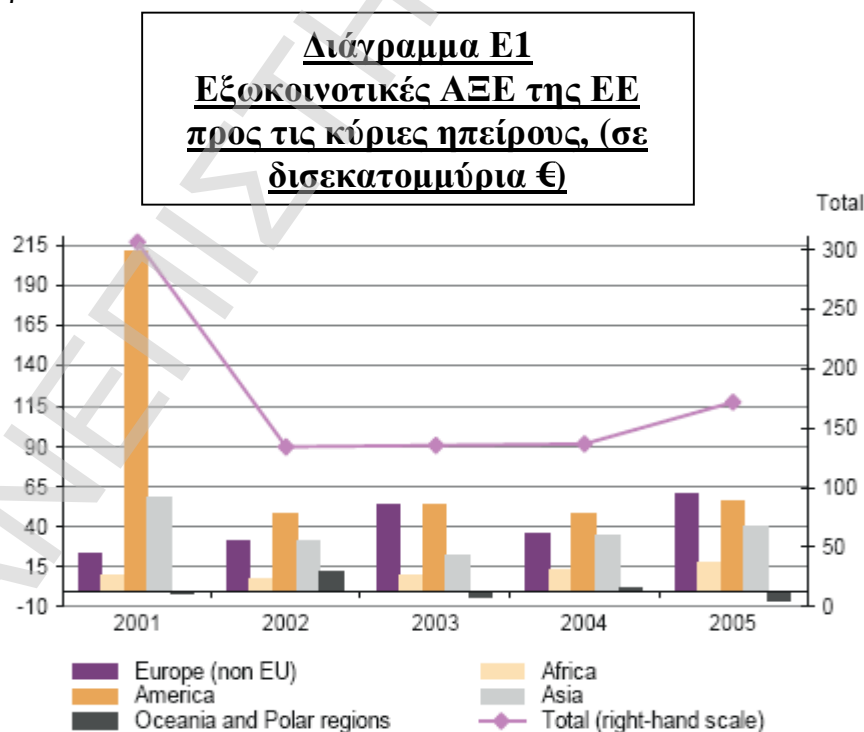
Source: UNCTAD, *World Investment Report 2007: Transnational Corporations, Extractive Industries and Development*, figure I.21.

3. ΟΙ ΑΞΕ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΠΡΟΣ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ

3.1 Αυξητική τάση των εκροών ΑΞΕ της ΕΕ

Μετά από την αισθητή πτώση το 2002 και την περίοδο της μέτριας αύξησης κατά τη διάρκεια του 2003-04, οι εξωτερικές ροές των ΑΞΕ της αυξήθηκαν κατά 26% από το 2004 μέχρι το 2005. Μεταξύ 2001-04, ο κύριος παραλήπτης των εκροών των ΑΞΕ της Ε.Ε. ήταν η Αμερικανική ήπειρος. Το υψηλότερο μερίδιο καταγράφηκε το 2001, με το 69% των συνολικών εξωκοινοτικών ροών, ενώ μειώθηκε σε 33% το 2005.

Η Ευρωπαϊκή ήπειρος (χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης), ο δεύτερος κεντρικός προορισμός από το 2002, έλαβε το 35% των ροών επένδυσης της Ε.Ε. το 2005 και κατά συνέπεια γίνεται ο ελκυστικότερος προορισμός. Η Ασία κράτησε την τρίτη θέση της με ένα μερίδιο 23% των συνολικών εκροών των ΑΞΕ της Ε.Ε. Με 17 δισεκατομμύρια € και ένα μερίδιο 10 %, η Αφρική ήταν τέταρτη, ακολουθούμενη από την Ωκεανία και τις Πολικές περιοχές, για τις οποίες παρατηρήθηκε μια από-επένδυση των -6 δισεκατομμυρίων €

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Το Ηνωμένο Βασίλειο, με τις εκροές των 43 δισεκατομμυρίων € και με μερίδιο 25% του συνόλου της Ε.Ε., ήταν ο μεγαλύτερος επενδυτής στις εξωκοινοτικές ΑΞΕ της Ε.Ε. το 2005, ακολουθούμενο από το Λουξεμβούργο (34 δισεκατομμύρια € ή 20 %) και τη Γαλλία (25 δισεκατομμύρια € ή 14 %).

Σε επίπεδο χωρών, ο μεγαλύτερος παραλήπτης των επενδυτικών ροών ΑΞΕ της Ε.Ε. το 2005 ήταν οι Ηνωμένες Πολιτείες (29 δισεκατομμύρια €), ακολουθούμενες από την Ελβετία (20 δισεκατομμύρια €), τον Καναδά (12 δισεκατομμύρια €) και την Ιαπωνία (11 δισεκατομμύρια €). Οι ροές επένδυσης της Ε.Ε. σε αυτές τις χώρες αντιπροσώπευαν αντίστοιχα τα 17 %, 11 %, 7% και 6% των συνολικών εξωκοινοτικών ροών επένδυσης.

Οι εκροές των ΑΞΕ της Ε.Ε.⁵⁶ σε όλους αυτούς τους προορισμούς αυξήθηκαν μεταξύ 2004 και 2005, με την Ελβετία να απολαμβάνει την υψηλότερη άνοδο σε απόλυτους όρους, "πηδώντας" από μια από-επένδυση -11 δισεκατομμύρια € σε μια επένδυση 20 δισεκατομμύρια €

Οι επενδύσεις της Ε.Ε. στην Κίνα (συμπεριλαμβανομένου του Χονγκ Κονγκ) μειώθηκαν από τα 14 δισεκατομμύρια € το 2004 στα 9 δισεκατομμύρια € το 2005, αντιπροσωπεύοντας το 5% των συνολικών εκροών των ΑΞΕ των εξωκοινοτικών χωρών της Ε.Ε.

---

⁵⁶ European Union, Foreign Direct Investment Yearbook 2007 (Data 2001-2005), Eurostat

Πίνακας Ε1

Geographical distribution of EU FDI assets and most recent outward flows, (EUR bn and %)										
Stocks at end	2001	2002	2003	2004			2005			
Flows					2004			2005		
Extra-EU	2 017	1 905	2 011	2 048	136	100%	2 380	172	100%	
Europe (non-EU)	343	395	403	401	38	28%	172	61	35%	
EFTA	235	264	310	292	- 4	-3%	n.a.	20	12%	
Switzerland	201	228	269	247	- 11	-8%	268	20	11%	
Russia	11	10	15	21	8	4%	31	9	5%	
Ukraine	1	1	1	2	0	0%	n.a.	6	3%	
Candidate Countries*	19	20	27	32	5	4%	n.a.	10	6%	
Africa	60	65	84	91	13	10%	n.a.	17	10%	
North African countries	13	15	19	22	3	2%	n.a.	1	0%	
Other African countries	48	50	66	69	11	8%	n.a.	17	10%	
Republic of South Africa	23	27	37	37	8	4%	n.a.	9	5%	
America	1 277	1 068	1 123	1 154	49	36%	n.a.	57	33%	
North American countries	1 001	843	829	801	8	4%	n.a.	41	24%	
Canada	85	83	81	75	- 3	-2%	98	12	7%	
USA	915	760	748	740	8	6%	856	29	17%	
Central American countries	111	125	157	210	35	26%	n.a.	11	6%	
Mexico	28	28	30	39	11	8%	n.a.	3	1%	
South American countries	166	97	137	142	8	6%	n.a.	4	3%	
Brazil	73	44	59	71	5	4%	80	5	3%	
Asia	250	247	296	316	35	25%	n.a.	40	23%	
Near and Middle East countries	18	15	15	19	2	1%	n.a.	3	2%	
Other Asian countries	234	232	281	296	32	24%	n.a.	37	21%	
China	19	20	19	21	3	2%	31	6	3%	
Hong Kong	78	65	85	86	11	8%	96	3	2%	
India	6	6	7	10	1	1%	n.a.	2	1%	
Indonesia	11	9	7	7	0	0%	0	4	2%	
Japan	38	52	69	76	8	4%	79	11	6%	
Korea**	12	14	16	19	2	1%	n.a.	4	2%	
Taiwan	7	6	5	6	1	1%	n.a.	3	2%	
Oceania and Polar regions	53	55	60	60	2	1%	n.a.	- 6	-3%	
Australia	48	49	55	54	1	1%	n.a.	- 7	-4%	
New Zealand	5	5	4	5	1	1%	n.a.	1	0%	
Extra-EU not allocated	34	77	56	35	2	1%	382	3	2%	
OECD countries (non-EU)	1 372	1 264	1 323	1 312	24	17%	n.a.	78	44%	

* Bulgaria, Romania, Turkey and Croatia.

** Republic of South Korea.

n.a. : Data not available yet.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Η Ε.Ε. επένδυσε 9 δισεκατομμύρια € στη Ρωσία το 2005, 50% αύξηση το 2004. Η Ουκρανία προέκυψε ως σημαντικός συνεργάτης, λαμβάνοντας ροές επένδυσης 6 δισεκατομμυρίων € αντιπροσωπεύοντας το 3% των συνολικών εξωκοινοτικών επενδύσεων το 2005.

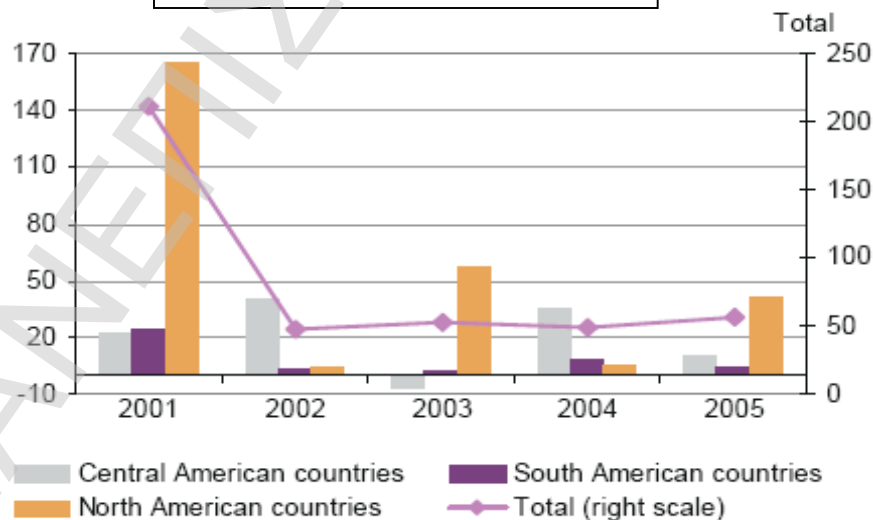
Οι ροές επένδυσης της Ε.Ε. στην Ινδονησία αυξήθηκαν αρκετά, αύξηση από τα 0,1 δισεκατομμύριο € το 2004 στα 3,9 δισεκατομμύρια € το 2005, ενώ οι επενδύσεις στην Ινδία διπλασιάστηκαν το 2005, φθάνοντας τα 2 δισεκατομμύρια €

3.2 Γεωγραφική κατανομή των εκροών ΑΞΕ της ΕΕ

Οι ροές ΑΞΕ της Ε.Ε. προς την Αμερική μειώθηκαν κατά 73% μεταξύ 2001 και 2005, από τα 211 δισεκατομμύρια € στα 57 δισεκατομμύρια € Εντούτοις, η μεγάλη πτώση παρατηρήθηκε μεταξύ 2001 και 2002 και από τότε, οι επενδύσεις της Ε.Ε. στην Αμερική έχουν κάνει βήματα θετικά⁵⁷. Το 2005, οι Βορειοαμερικανικές χώρες έλαβαν το 24% των συνολικών εξωκοινοτικών εκροών. Οι ροές επένδυσης της Ε.Ε. στη Βόρεια Αμερική ποικιλούσαν ευρέως, κυρίως ως αποτέλεσμα των διακυμάνσεων των επενδύσεων της Ε.Ε. στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Οι ροές επένδυσης της Ε.Ε. στην Κεντρική Αμερική έφθασαν στην κορυφή τους το 2002, στα 41 δισεκατομμύρια € Αυτό ακολουθήθηκε από μια αντεπένδυση των -7 δισεκατομμυρίων € το 2003, ενώ οι ροές επένδυσης έφθασαν τα 35 δισεκατομμύρια € το 2004 και τα 11 δισεκατομμύρια € το 2005. Ο κύριος παραλήπτης των επενδύσεων της Ε.Ε. στην Κεντρική Αμερική το 2005 ήταν το Μεξικό, με επενδύσεις 3 δισεκατομμυρίων €

Διάγραμμα Ε2
Εξωκοινοτικές FDI ροές
προς την Αμερική,
(σε δισεκατομμύρια €)

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

⁵⁷ European Union, Foreign Direct Investment Yearbook 2007 (Data 2001-2005), Eurostat

Οι ροές ΑΞΕ της Ε.Ε. στη Νότια Αμερική μειώθηκαν κατά 43% μεταξύ 2004 και 2005. Οι εκροές των 4 δισεκατομμυρίων € το 2005 αντιπροσώπευαν ένα μερίδιο 3% του συνόλου των εξωκοινοτικών εξωτερικών ροών. Ο κύριος παραλήπτης των επενδύσεων της Ε.Ε. στη Νότια Αμερική ήταν η Βραζιλία, λαμβάνοντας 5 δισεκατομμύρια € το 2005.

Οι μεγαλύτεροι επενδυτές στην Αμερικανική ήπειρο το 2005 ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο για τις Βορειοαμερικανικές χώρες, με 34 δισεκατομμύρια € και η Γαλλία για τις Νοτιοαμερικανικές χώρες, με 1 δισεκατομμύριο €. Οι χώρες της Κεντρικής Αμερικής ήταν οι ελκυστικότερες για την Ιταλία (3 δισεκατομμύρια €) και η Ισπανία (2 δισεκατομμύρια €).

Το μερίδιο των εκροών των ΑΞΕ της Ε.Ε. που κατευθύνονται στις Ευρωπαϊκές⁵⁸ (εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης) χώρες ήταν με συνέπεια επάνω από 20% από το 2002, πετυχαίνοντας το 35% το 2005. Σε απόλυτους όρους, αυτές οι επενδύσεις ήταν στο απόγειό τους το 2005, στα 61 δισεκατομμύρια €.

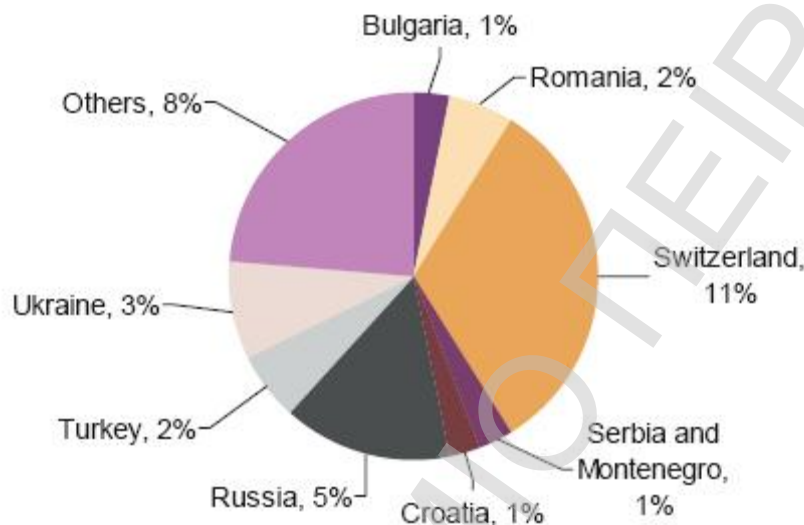
Η Ελβετία, λαμβάνοντας ροές επένδυσης αξίας 20 δισεκατομμυρίων € το 2005, ήταν η κύρια χώρα-συνεργάτης κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου, εκτός από το 2004, όταν η Ε.Ε. από-επένδυσε -11 δισεκατομμύρια €.

Οι επενδύσεις στη Ρωσία, την Τουρκία, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία έχουν αυξηθεί σταθερά από το 2002. Το διάγραμμα Ε3 επεξηγεί τις μετοχές των εξωκοινοτικών ΑΞΕ της ΕΕ που παραλαμβάνονται από τις κύριες Ευρωπαϊκές χώρες-συνεργάτες.

---

⁵⁸ Richard D. Robinson, *Direct Foreign Investment: Costs and Benefits*, 2006

Διάγραμμα Ε3
Εξωκοινοτικές ΑΞΕ της ΕΕ προς την Ευρώπη
(εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης) ως μερίδιο %
του συνόλου των εξωκοινοτικών χωρών το 2005

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Από το 2002 οι εκροές των ΑΞΕ της Ε.Ε.⁵⁹ προς την Αφρική αυξήθηκαν κατά 146%, μια αυξανόμενη μετάβαση από τα 7 δισεκατομμύρια το 2002 στα 17 δισεκατομμύρια € το 2005. Το μερίδιο των συνολικών εξωκοινοτικών ΑΞΕ ροών που επενδύθηκαν στην Αφρική, παρέμεινε σταθερό στο 10% το 2004 και το 2005.

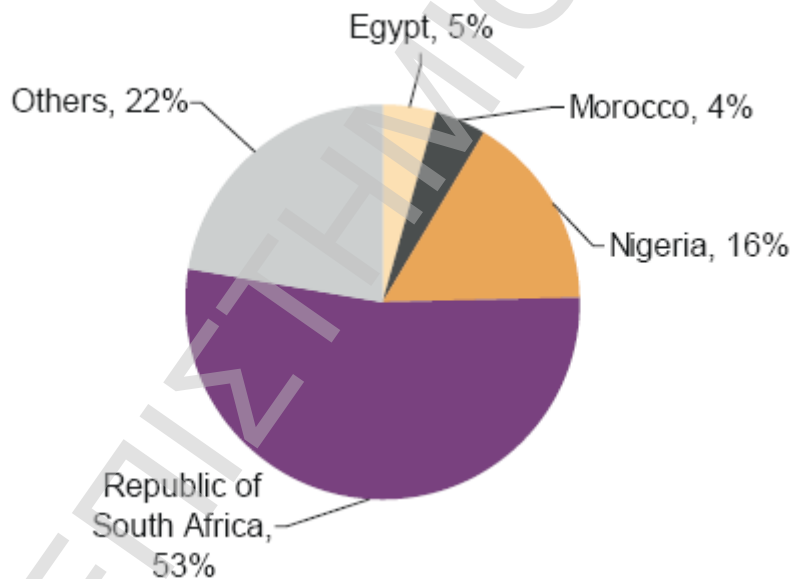
Η Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής προσέλκυσε περισσότερο από το μισό των εκροών ΑΞΕ στην Αφρική το 2005 (9 δισεκατομμύρια €) και ήταν ο κύριος παραλήπτης των ΑΞΕ της Ε.Ε. στην ήπειρο κατά τη διάρκεια ολόκληρης της εν λόγω περιόδου.

Το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν ο κύριος επενδυτής στην Αφρική κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-05 (το 59% του συνόλου της Ε.Ε. το 2005), επενδύοντας κυρίως στη Νότια Αφρική. Η Γαλλία, ο δεύτερος κύριος επενδυτής της Ε.Ε. στην Αφρική για την

⁵⁹ European Union, Foreign Direct Investment Yearbook 2007 (Data 2001-2005), Eurostat

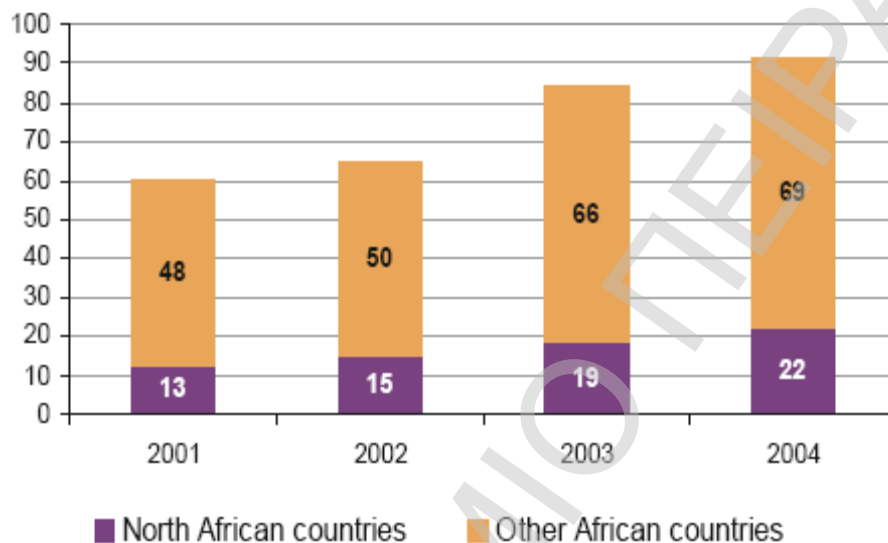
ίδια περίοδο, επένδυσε κυρίως στο Μαρόκο. Οι Κάτω Χώρες είναι η τρίτη μεγαλύτερη επενδύτρια χώρα της Ε.Ε. στην Αφρική, επενδύοντας περισσότερο στη Νιγηρία. Τα αποθέματα των ΑΞΕ της Ε.Ε. που υπάρχουν στην Αφρική έχουν αυξηθεί σταθερά, αυξανόμενα περίπου κατά 51% μεταξύ τα τέλη του 2001 (60 δισεκατομμύρια €) και τα τέλη του 2004 (91 δισεκατομμύρια €).

Διάγραμμα Ε4
ΑΞΕ ροές της Ε.Ε. προς
την Αφρική το 2005

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Διάγραμμα Ε5
ΑΞΕ αποθέματα της Ε.Ε. στην
Αφρική μεταξύ 2001-2004,
(σε δισεκατομμύρια €)

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Τα εξωτερικά αποθέματα ΑΞΕ της Ε.Ε. που υπάρχουν στα Παράκτια Οικονομικά Κέντρα (γνωστά ως OFCs)⁶⁰, αυξήθηκαν κατά 11% μεταξύ 2003 και 2004 ενώ οι ροές μειώθηκαν κατά 59% από το 2004 ως το 2005.

Στα τέλη του 2004, τα εξωτερικά αποθέματα ΑΞΕ της Ε.Ε. που επενδύθηκαν στα Παράκτια Οικονομικά Κέντρα κυμάνθηκαν στα 372 δισεκατομμύρια € δηλαδή το 18% των εξωκοινοτικών αποθεμάτων των ΑΞΕ. Το 2005, οι ΑΞΕ ροές της Ε.Ε. στα OFCs ανήλθαν στα 26 δισεκατομμύρια € με ένα μερίδιο 15% των συνολικών εξωκοινοτικών ροών.

⁶⁰ Τα Παράκτια Οικονομικά Κέντρα είναι ένα σύνολο που χρησιμοποιείται από την EUROSTAT και τα στοιχεία της ECB FDI που περιλαμβάνει 38 χώρες. Στον πίνακα Ε2, τα Ευρωπαϊκά οικονομικά κέντρα περιλαμβάνουν το Λιχτενστάιν, το Γουέμσεϋ, το Τζέρσεϋ, το Isle of Man, τις Νήσους Φερόε, την Ανδόρρα και το Γιβραλτάρ. Τα OFCs της Κεντρικής Αμερικής περιλαμβάνουν τα Καραϊβικά Νησιά όπως οι Βερμούδες, οι Μπαχάμες, οι Νήσοι Κέϋμαν και οι Παρθένοι Νήσοι. Τα Ασιατικά OFCs περιλαμβάνουν το Χονγκ Κονγκ, τη Σιγκαπούρη και τις Φιλιππίνες. Για περισσότερες πληροφορίες (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>).

Αν και λεπτομερή στοιχεία, σε επίπεδο χωρών, είναι διαθέσιμα μόνο σε λίγες περιπτώσεις (Χονγκ Κονγκ, Φιλιππίνες, Σιγκαπούρη και Λιχτενστάιν), μια γεωγραφική υποομάδα ταξινόμησης των OFCs μπορεί να υπολογιστεί από τη βάση δεδομένων της EUROSTAT και παρουσιάζεται στον πίνακα Ε2.

Τα Ασιατικά OFCs⁶¹ ήταν ο κύριος προορισμός για τα αποθέματα των ΑΞΕ της Ε.Ε. σε αυτή την ομάδα, με 132 δισεκατομμύρια € ακολουθούμενα από εκείνα που εντοπίστηκαν στην Κεντρική Αμερική, με 111 δισεκατομμύρια €

Όσον αφορά στις ροές των ΑΞΕ του 2005, τα OFCs της Κεντρικής Αμερικής ήταν ο κύριος παραλήπτης, με 8 δισεκατομμύρια € ακολουθούμενα από τα Ασιατικά και τα Ευρωπαϊκά OFCs, τα οποία έλαβαν από 4 δισεκατομμύρια αξία επενδύσεων αντίστοιχα.

Το Χονγκ Κονγκ φιλοξένησε περισσότερο από τις μισές Ε.Ε. εξωτερικές ΑΞΕ στα Ασιατικά OFCs και για τα αποθέματα και για τις ροές (αποθέματα 86 δισεκατομμύρια € και ροές 3 δισεκατομμύρια €).

Πίνακας Ε2

EU outward FDI to Offshore Financial Centres				
(EUR bn)				
	FDI stocks end-2004		FDI flows 2005	
	Value bn	(%)	Value bn	(%)
Extra-EU	2 048	100%	172	100%
Financial Centres	372	18%	26	15%
<i>of which:</i>				
European	33	2%	4	3%
Central American	111	5%	8	5%
Asian	132	6%	4	3%
<i>of which:</i>				
Singapore	43	2%	1	1%
Hong Kong	86	4%	3	2%

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

⁶¹ Magnus Blomstrom, Ari Kokko, and Mario Zejan, Foreign Direct Investment: Firm and Host Country Strategies, 2005

3.3 Η κατανομή των εξωκοινοτικών ΑΞΕ μεταξύ των χωρών της ΕΕ

Από τέσσερα κράτη μέλη προέρχεται ο κύριος όγκος των εξωτερικών αποθεμάτων ΑΞΕ της ΕΕ στα τέλη του 2004: το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία, η Γερμανία και οι Κάτω Χώρες. Αυτά τα τέσσερα κράτη μέλη κατέχουν το 52% των εξωκοινοτικών εξωτερικών αποθεμάτων⁶².

Στα τέλη του 2004, το μερίδιο των εξωκοινοτικών αποθεμάτων ΑΞΕ του Ηνωμένου Βασιλείου ήταν περισσότερο από το ένα πέμπτο. Το μερίδιό του παρέμεινε σταθερό κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-04.

Με απόθεμα επένδυσης αξίας 201 δισεκατομμυρίων € το Ηνωμένο Βασίλειο κράτησε το 27% των αποθεμάτων των ΑΞΕ της Ε.Ε. στις Ηνωμένες Πολιτείες, το 21% των περιουσιακών κεφαλαίων των ΑΞΕ της Ε.Ε. στην Ασία, το 27% των αποθεμάτων των ΑΞΕ της Ε.Ε. στην Αφρική και το 38% των αποθεμάτων των ΑΞΕ της Ε.Ε. στην Αυστραλία.

Η Γαλλία ήταν ο δεύτερος κύριος επενδυτής, με ένα μερίδιο 12% των ΑΞΕ αποθεμάτων της Ε.Ε., ακολουθούμενη από τη Γερμανία με 11% και τις Κάτω Χώρες με 9%. Η Γαλλία είχε το υψηλότερο μερίδιο των ΑΞΕ της Ε.Ε. στη Βόρεια Αφρική, εκτιμώντας ότι η Γερμανία είχε το υψηλότερο μερίδιο των ΑΞΕ της Ε.Ε. στην Κίνα. Οι Κάτω Χώρες είχαν το υψηλότερο μερίδιο των ΑΞΕ της Ε.Ε. στην Ταϊβάν.

Και για τις τέσσερις χώρες, ο κύριος παραλήπτης των εξωκοινοτικών ΑΞΕ τους ήταν οι Ηνωμένες Πολιτείες. Η Ασιατική ήπειρος έλαβε το δεύτερο μεγαλύτερο μερίδιο των εξωτερικών ΑΞΕ τους, εκτός από τις Κάτω Χώρες, οι οποίες επένδυσαν περισσότερο στην Ελβετία και τις χώρες ΕΖΕΣ.

---

⁶² European Union, Foreign Direct Investment Yearbook 2007 (Data 2001-2005), Eurostat

Πίνακας Ε3

Geographical distribution of EU FDI assets, four main investors abroad (At end-2004, EUR mn)						
Stocks at End-2004	EU-25	United Kingdom	France	Germany	Netherlands	Other EU
Extra EU	2 048 346	421 888	243 620	232 847	176 414	973 577
Europe (non-EU)	400 553	47 869	35 364	27 680	43 400	246 240
EFTA	292 151	20 521	29 334	16 035	33 689	192 572
Switzerland	247 351	12 913	24 974	14 813	30 305	164 346
Russia	20 983	2 308	1 726	3 735	5 152	8 062
Ukraine	1 682	132	25	266	151	1 108
Candidate Countries*	31 823	:	3 488	5 493	:	:
Africa	91 458	24 570	13 492	4 604	5 935	42 857
North African countries	22 016	1 998	7 078	1 096	1 417	10 427
Other African countries	69 443	22 571	6 414	3 509	4 517	32 432
Republic of South Africa	37 415	15 551	642	3 184	641	17 397
America	1 153 872	258 194	149 411	158 729	94 422	493 116
North American countries	801 329	213 538	136 395	140 585	75 149	235 662
Canada	74 751	12 654	17 392	5 798	8 580	30 329
United States	739 650	200 857	119 003	134 789	66 570	218 431
Central American countries	210 169	31 179	3 741	10 370	10 398	154 481
Mexico	38 594	3 491	1 406	3 520	3 678	26 499
South American countries	142 375	13 477	9 275	7 774	8 875	102 974
Brazil	70 768	5 563	5 882	5 000	6 188	48 135
Asia	315 806	66 962	37 367	36 002	25 014	150 441
Near and Middle East countries	19 343	4 249	3 386	840	2 915	7 953
Other Asian countries	296 464	62 733	33 981	35 162	22 099	142 489
China	21 278	2 669	2 124	8 195	1 344	6 946
Hong Kong	85 559	27 182	1 508	3 117	3 025	50 727
India	9 713	2 388	589	1 917	920	3 901
Indonesia	6 587	1 671	673	959	805	2 459
Japan	78 088	8 267	22 020	7 786	836	37 179
Korea**	19 423	1 728	1 294	3 861	3 939	8 601
Taiwan	6 139	1 245	225	661	2 474	1 534
Oceania and Polar regions	59 901	22 961	5 061	5 831	7 660	18 388
Australia	54 078	20 688	4 656	5 504	7 246	15 984
New Zealand	5 391	2 069	310	316	383	2 313
OECD countries non-EU)	1 312 180	272 150	196 742	179 998	126 400	536 890

* Bulgaria, Romania, Turkey and Croatia.

** Republic of South Korea.

: Missing or confidential data.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

3.4 Οι ΑΞΕ ροές της ΕΕ σε σχέση με το ΑΕΠ των χωρών προέλευσης

Η αναλογία των εξωκοινοτικών ΑΞΕ σε σχέση με το Α.Ε.Π. της Ε.Ε. ήταν 1,6% το 2005, αυξημένη ελαφρώς από το χαμηλότερο επίπεδο του 1,3% του 2003, αλλά παραμένοντας σταθερά κάτω από τη μέγιστη τιμή του 3,2% του 2001.

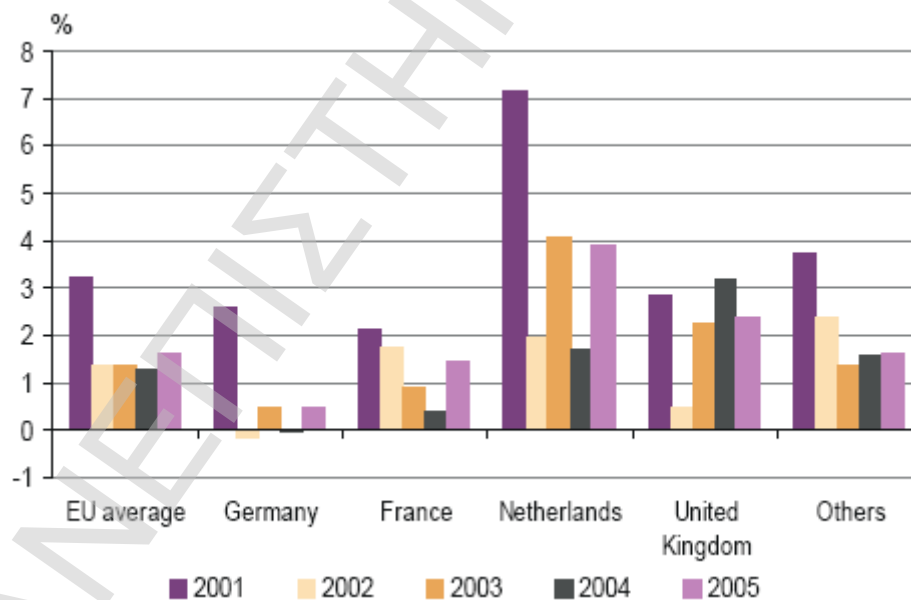
Οι τέσσερις κύριες επενδύτριες χώρες της Ε.Ε., εκτός από το Ηνωμένο Βασίλειο, αύξησαν τις εξωτερικές ΑΞΕ τους σε αναλογία με το Α.Ε.Π. μεταξύ 2004 και 2005⁶³. Οι ΑΞΕ του Ηνωμένου Βασιλείου σε αναλογία με το Α.Ε.Π. μειώθηκαν από 3,2% το 2004

⁶³ Richard D. Robinson, Direct Foreign Investment: Costs and Benefits, 2006

σε 2,4% το 2005, με χαμηλότερο επίπεδο το 2002 στο 0,4 %. Με εξαίρεση το 2004, οι Κάτω Χώρες είχαν την υψηλότερη αναλογία εξωτερικών ΑΞΕ σε σχέση με το Α.Ε.Π., κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-05. Το 2005, η αναλογία ήταν 3,9 %.

Γενικά, η Γερμανία κατέγραψε τις χαμηλότερες αναλογίες μεταξύ των βασικών επενδυτριών χωρών που παρουσιάζονται στη γραφική παράσταση. Μετά από μια αναλογία 2,6% το 2001, κατέγραψε από-επενδύσεις στις εξωκοινοτικές χώρες το 2002 και το 2004 (-0,2% και -0,1% του Α.Ε.Π. αντίστοιχα). Το 2005, η αναλογία ήταν 0,5%. Οι ΑΞΕ της Γαλλίας σε αναλογία με το Α.Ε.Π. μειώθηκαν από 2,1% το 2001 σε 1,4% το 2005, με το χαμηλότερο επίπεδο το 2004 σε 0,4 %.

Διάγραμμα Ε6
ΑΞΕ ροές της Ε.Ε. προς τις εξωκοινοτικές χώρες
ως μερίδιο του ΑΕΠ της επενδύτριας οικονομίας

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

3.5 Εισοδήματα από τις εξωκοινοτικές ΑΞΕ της ΕΕ

Το εισόδημα της Ε.Ε. από τις εξωκοινοτικές ΑΞΕ αυξήθηκε σταθερά, κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-05, με τις τιμές να ανέρχονται από τα 86 δισεκατομμύρια € στα 178 δισεκατομμύρια €

Με τα 82 δισεκατομμύρια € το 2005, η Αμερική ήταν η κύρια πηγή εισοδήματος από ΑΞΕ στην Ε.Ε. κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου⁶⁴. Οι εισοδηματικές ροές υπολογίζονται κατά μέσο όρο στα 56 δισεκατομμύρια € κατά τη διάρκεια της πενταετούς περιόδου. Η Ασία ήταν ο δεύτερος μεγαλύτερος προμηθευτής του εισοδήματος των ΑΞΕ στην Ε.Ε., κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου, εκτιμώντας κατά μέσο όρο 25 δισεκατομμύρια € κατά τη διάρκεια των πέντε ετών.

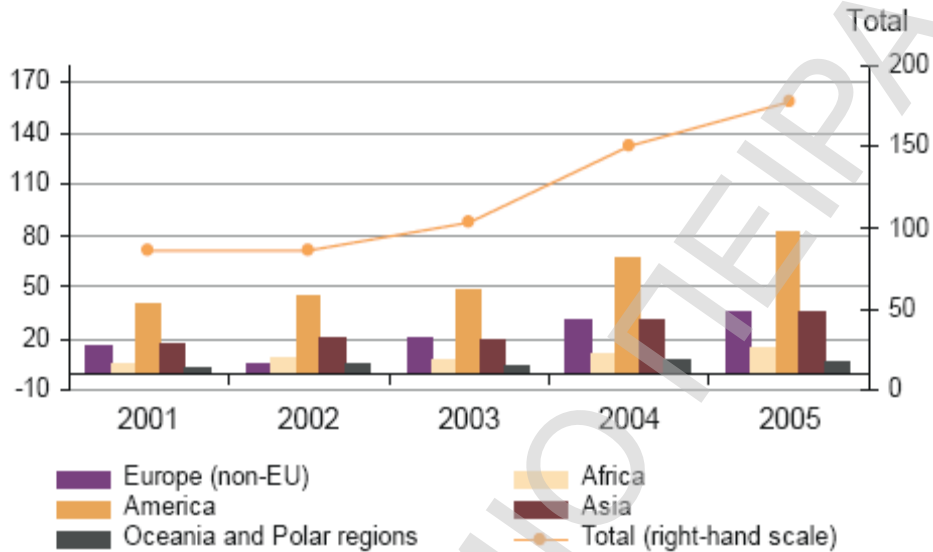
Ο πίνακας Ε5 παρουσιάζει μια γενική αύξηση στο εισόδημα της Ε.Ε. από όλες τις συνεργάτιδες ηπείρους, εκτός από την Ωκεανία και τις Πολικές περιοχές. Η μεγαλύτερη άνοδος, σε γενικές γραμμές, καταγράφεται στο εισόδημα από τις επενδύσεις στη Ρωσία, που αυξήθηκε κατά 44 %.

Με το 31% του συνόλου των ΑΞΕ της Ε.Ε., οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν η βασική χώρα-πηγή εισοδήματος της Ε.Ε., ακολουθούμενες από την Ελβετία (10 %). Μεταξύ των Ασιατικών χωρών της Άπω Ανατολής, το Χονγκ Κονγκ ήταν η βασική χώρα-πηγή εισοδήματος από ΑΞΕ της Ε.Ε., κατέχοντας 9 δισεκατομμύρια € ή 5% του συνολικού εισοδήματος των ΑΞΕ της Ε.Ε.⁶⁵.

⁶⁴ European Union, Foreign Direct Investment Yearbook 2007 (Data 2001-2005), Eurostat

⁶⁵ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, extractive industries and developments, New York, 2007

Διάγραμμα Ε9
Εισόδημα της Ε.Ε. από τις
εξωκοινοτικές FDI,
(σε δισεκατομμύρια €)

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Το 2005, το Ηνωμένο Βασίλειο έλαβε το 42% του συνολικού εισοδήματος των ΑΞΕ της Ε.Ε. (76 δισεκατομμύρια €), οι Κάτω Χώρες έλαβαν 21 δισεκατομμύρια € (12 %) και η Γαλλία 14 δισεκατομμύρια € (8 %). Οι αντίστοιχες μετοχές των συνολικών εξωκοινοτικών αποθεμάτων των ΑΞΕ που κατέχουν αυτές οι χώρες είναι 21 %, 9% και 12% αντίστοιχα, στα τέλη του 2004 (βλ. τον πίνακα Ε3).

29 δισεκατομμύρια € από το εισόδημα των ΑΞΕ προήλθαν από τα Παράκτια Οικονομικά Κέντρα (OFCs)⁶⁶ το 2005 (πίνακας Ε6), αντιπροσωπεύοντας το 16% όλου του επενδυτικού εισοδήματος της Ε.Ε., από τις εξωκοινοτικές χώρες της Ε.Ε. Καθώς το εισόδημα των ΑΞΕ της Ε.Ε. από τα Ασιατικά κέντρα αυξήθηκε, η συμβολή των κέντρων

⁶⁶ Τα Παράκτια Οικονομικά Κέντρα είναι ένα σύνολο που χρησιμοποιείται από την EUROSTAT και τα στοιχεία της ECB FDI που περιλαμβάνει 38 χώρες. Στον πίνακα Ε2, τα Ευρωπαϊκά οικονομικά κέντρα περιλαμβάνουν το Λιχτενστάιν, το Γουέμσεϋ, το Τζέρσεϋ, το Isle of Man, τις Νήσους Φερόε, την Ανδόρρα και το Γιβραλτάρ. Τα OFCs της Κεντρικής Αμερικής περιλαμβάνουν τα Καραϊβικά Νησιά όπως οι Βερμούδες, οι Μπαχάμες, οι Νήσοι Κέϋμαν και οι Παρθένοι Νήσοι. Τα Ασιατικά OFCs περιλαμβάνουν το Χονγκ Κονγκ, τη Σιγκαπούρη και τις Φιλιππίνες. Για περισσότερες πληροφορίες (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>).

της Κεντρικής Αμερικής παρέμεινε σταθερή κατά την περίοδο 2004-05. Το εισόδημα των ΑΞΕ από τα Ευρωπαϊκά οικονομικά κέντρα διχοτομήθηκε, ανερχόμενο στα 3 δισεκατομμύρια € το 2005.

Πίνακας Ε5

Geographical distribution of EU income from outward EU FDI (EUR bn and %)								
Income	2001	2002	2003		2004		2005	
% Shares				2003		2004		2005
Extra-EU	86	86	104	100%	150	100%	178	100%
Europe (non-EU)	18	8	20	20%	32	21%	35	20%
EFTA	12	16	15	14%	19	12%	23	13%
Switzerland	9	13	12	11%	14	10%	17	10%
Russia	1	1	2	2%	3	2%	4	2%
Candidate Countries*	1	1	2	2%	2	2%	3	1%
Africa	6	9	7	7%	11	7%	15	9%
North African countries	1	3	2	2%	2	1%	3	2%
Other African countries	4	6	6	6%	9	6%	12	7%
Republic of South Africa	2	3	3	3%	5	4%	7	4%
America	40	44	48	47%	67	45%	82	46%
North American countries	31	36	35	34%	49	32%	60	34%
Canada	2	3	3	3%	4	3%	5	3%
USA	28	33	32	31%	45	30%	55	31%
Central American countries	4	4	9	9%	11	7%	11	6%
Mexico	0	2	2	2%	3	2%	3	2%
South American countries	5	3	5	4%	7	5%	11	6%
Brazil	2	3	3	3%	4	3%	6	4%
Asia	17	21	20	19%	31	20%	36	20%
Near and Middle East countries	2	2	2	2%	3	2%	4	2%
Other Asian countries	16	18	17	16%	28	19%	32	18%
China	1	1	2	2%	2	1%	3	2%
Hong Kong	6	4	4	4%	8	5%	9	5%
Japan	1	2	3	3%	3	2%	4	2%
Korea**	1	1	1	1%	2	2%	2	1%
Taiwan	0	1	1	1%	1	1%	1	0%
Singapore	3	3	3	3%	6	4%	7	4%
Oceania and Polar regions	3	5	5	4%	8	5%	7	4%
Australia	2	4	4	3%	7	5%	6	3%
New Zealand	1	1	1	1%	1	0%	1	1%
Extra-EU not allocated	4	2	3	3%	3	2%	4	2%
OECD countries (non-EU)	49	63	60	58%	85	57%	100	56%

* Bulgaria, Romania, Turkey and Croatia.

** Republic of South Korea.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Πίνακας Ε6

EU FDI income from Offshore Financial Centres				
	2004		2005	
	Value bn	(%)	Value bn	(%)
Extra-EU	150	100%	178	100%
Financial Centres	29	19%	29	16%
<i>of which:</i>				
European	6	4%	3	2%
Central American	7	5%	7	4%
Asian	14	9%	16	9%
<i>of which:</i>				
Singapore	6	4%	7	4%
Hong Kong	8	5%	9	5%

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

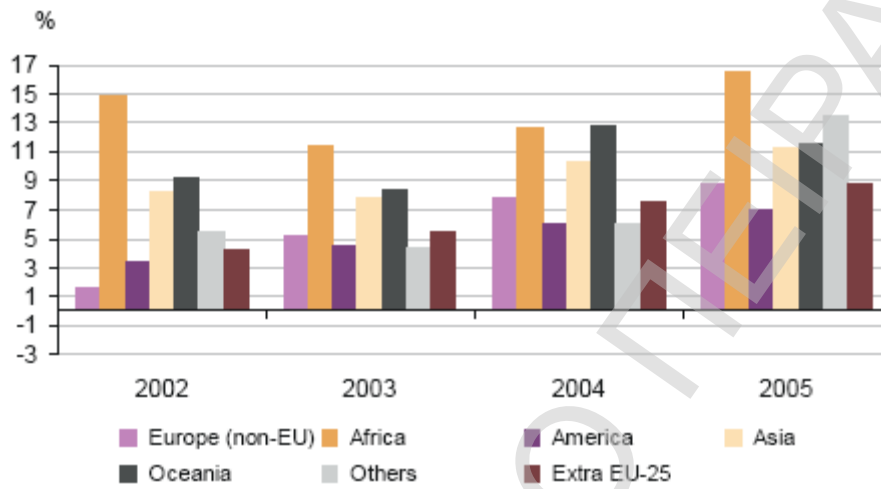
Η αναλογία του εισοδήματος⁶⁷, σε μια δεδομένη περίοδο, σε σχέση με τα αποθέματα στην αρχή εκείνης της περιόδου, εμφανίζεται ως δείκτης της αποδοτικότητας των ΑΞΕ στο διάγραμμα Ε10.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2002-05, οι εξωκοινοτικές ΑΞΕ παρήγαγαν έναν ετήσιο μέσο όρο 6,5 %, με το ποσοστό της επιστροφής στις εξωκοινοτικές ΑΞΕ να αυξάνεται από 4,3% το 2002 σε 8,7% το 2005.

Η Αφρική είχε το υψηλότερο ποσοστό επιστροφής κατά τη διάρκεια της περιόδου 2002-05, εκτός από το 2004, τη χρονιά που η Ωκεανία και οι Πολιτικές περιοχές παρήγαγαν το κορυφαίο ποσοστό επιστροφής. Το 2005, η παραγωγή από τις επενδύσεις της Ε.Ε. στην Αφρική έφθασε σε ένα υψηλό ρεκόρ της τάξης του 17 %. Η Αμερική, όπου τα περισσότερα από τα αποθέματα των ΑΞΕ της Ε.Ε. είναι τοποθετημένα (36% το 2005), παρήγαγε μάλλον χαμηλά ποσοστά επιστροφής στις επενδύσεις της Ε.Ε., κυμαινόμενα από 3,4% το 2002 σε 7,1% το 2005.

⁶⁷ Ποσοστό επιστροφής σε $t = (\text{εισόδημα που πληρώνεται σε } t) / (\text{αποθέματα στο τέλος της } t-1 \text{ περιόδου})$.

Διάγραμμα Ε10
Εξωκοινοτικές ΑΞΕ:
ποσοστό επιστροφής

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

4. ΟΙ ΑΞΕ ΤΗΣ ΕΕ ΑΠΟ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ

4.1 Αυξητικές τάσεις των εισροών ΑΞΕ στην ΕΕ

Οι εισροές ΑΞΕ προς το εσωτερικό της ΕΕ οπισθοχώρησαν κατά 24% μεταξύ 2001 και 2004. Κατόπιν της αισθητής πτώσης του 2004, όταν καταγράφηκε το χαμηλότερο επίπεδο της περιόδου (-57 %), οι εισροές ΑΞΕ στην Ε.Ε. FDI αυξήθηκαν κατά 77% μεταξύ 2004 και 2005, ανερχόμενες από τα 53 δισεκατομμύρια € στα 94 δισεκατομμύρια €

Η Ευρωπαϊκή ήπειρος (εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης χώρες) ήταν ο κύριος επενδυτής μέσα στην Ε.Ε.⁶⁸, με ένα μερίδιο 43%. Αύξησε αρκετά τον όγκο των επενδύσεων, από τα 28 δισεκατομμύρια € το 2004 στα 41 δισεκατομμύρια € το 2005.

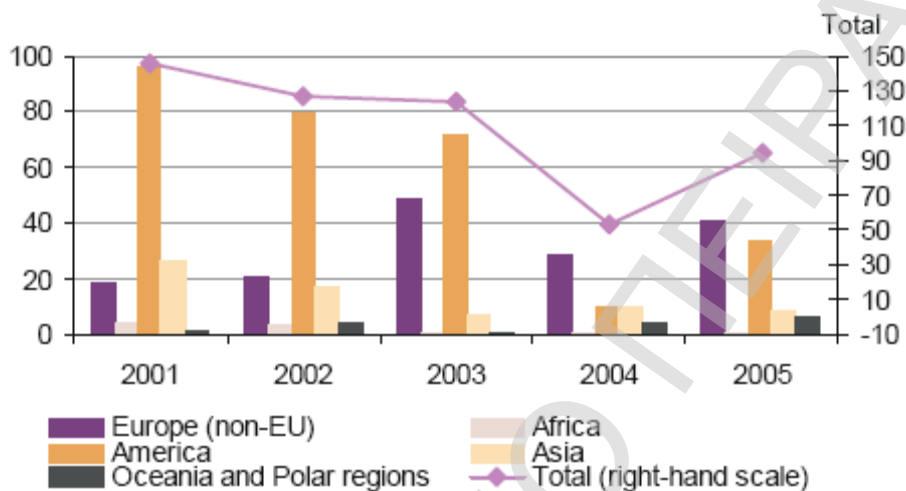
Η Αμερικανική ήπειρος έχασε τη θέση της ως κύριος επενδυτής στην Ε.Ε. το 2004, όταν έπεσαν οι επενδύσεις της από τα 72 δισεκατομμύρια € το 2003 στα 10 δισεκατομμύρια € (από 58% στο 18 %). Το 2005, οι επενδύσεις από την Αμερική αυξήθηκαν σημαντικά, φθάνοντας στα 33 δισεκατομμύρια €, αντιπροσωπεύοντας το 36% των συνολικών εισροών ΑΞΕ στην ΕΕ.

Η Ασία ήταν ο τρίτος μεγαλύτερος επενδυτής, με 9 δισεκατομμύρια € και ένα μερίδιο 9%. Το ποσό των επενδύσεών της μειώθηκε κατά 1 δισεκατομμύριο € σε σχέση με το 2004, αλλά το μερίδιο ελαττώθηκε από το 18% στο 9 %⁶⁹.

⁶⁸ European Union, Foreign Direct Investment Yearbook 2007 (Data 2001-2005), Eurostat

⁶⁹ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, 2007

Διάγραμμα Β1
Εξωκοινοτικές εισροές ΑΞΕ στην ΕΕ, ανά κύριες
ηπείρους, σε δισεκατομμύρια €

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Με 6 δισεκατομμύρια € και ένα μερίδιο 6%, η Ωκεανία και οι Πολικές περιοχές ήταν ο τέταρτος επενδυτής στην Ε.Ε., που ακολουθήθηκαν από την Αφρική με 1 δισεκατομμύριο € και ένα μερίδιο 1 %.

4.2 Η γεωγραφική προέλευση των εξωκοινοτικών εισροών ΑΞΕ στην ΕΕ

Οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν ο κύριος επενδυτής στην Ε.Ε., με ένα 18% μερίδιο των συνολικών εξωκοινοτικών εισροών⁷⁰. Το μερίδιο ήταν το ίδιο όπως το 2004 αν και υπήρξε μια ιδιαίτερη άνοδος σε απόλυτους όρους, από τα 9 δισεκατομμύρια € στα 17 δισεκατομμύρια €. Ο δεύτερος κύριος επενδυτής ήταν η Ελβετία, με τα 16 δισεκατομμύρια, αντιπροσωπεύοντας το 17% των συνολικών εισροών των ΑΞΕ της ΕΕ. Το μερίδιο μειώθηκε κοντά στις 12 ποσοστιαίες μονάδες έναντι του 2004, ακόμα κι αν η αξία παρέμεινε σταθερή στα 16 δισεκατομμύρια €.

⁷⁰ Λιάργκοβας Γ. Παναγιώτης, Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και Ανταγωνιστικότητα, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2007

Πίνακας Β1

Geographical distribution of EU FDI liabilities and most recent inward flows, (EUR bn and %)								
Stocks at end	2001	2002	2003	2004			2005	
Flows					2004		2005	
Extra-EU	1 296	1 265	1 485	1 581	53	100%	1 745	94
Europe (non-EU)	207	213	265	316	28	54%	n.a.	41
EFTA	171	187	217	256	16	31%	n.a.	20
Switzerland	145	157	188	221	16	29%	237	16
Russia	4	4	5	6	0	0%	n.a.	4
Candidate Countries*	3	2	2	3	0	1%	n.a.	1
Africa	9	9	10	12	1	2%	n.a.	1
North African countries	2	2	2	3	0	0%	n.a.	0
Other African countries	7	8	7	9	1	1%	n.a.	0
Republic of South Africa	4	5	4	4	0	0%	n.a.	0
America	927	876	1 032	1 045	10	18%	n.a.	33
North American countries	786	741	808	818	5	10%	n.a.	25
Canada	81	74	68	62	- 4	-7%	75	8
USA	705	660	687	694	9	18%	769	17
Central American countries	137	130	215	216	- 1	-2%	n.a.	2
Mexico	4	3	7	8	1	2%	n.a.	1
South American countries	4	5	9	12	5	9%	n.a.	6
Brazil	2	2	2	3	4	8%	7	5
Asia	109	114	134	148	10	18%	n.a.	9
Near and Middle East countries	16	17	22	17	- 6	-12%	n.a.	2
Other Asian countries	93	98	112	131	16	30%	n.a.	7
China	1	1	0	2	0	0%	1	0
Hong Kong	11	12	8	13	5	9%	17	1
India	1	1	1	1	0	0%	3	0
Indonesia	0	0	0	0	0	0%	n.a.	0
Japan	60	63	75	82	8	14%	90	6
Korea**	2	2	4	5	1	2%	n.a.	1
Taiwan	2	1	1	1	0	0%	n.a.	0
Singapore	15	15	17	21	0	1%	n.a.	-2
Oceania and Polar regions	22	17	23	28	4	7%	n.a.	6
Australia	21	15	22	27	4	7%	n.a.	6
New Zealand	1	1	1	1	0	0%	n.a.	0
Extra-EU not allocated	22	37	20	33	1	1%	180	5
OECD countries (non-EU)	1 040	1 005	1 076	1 133	36	67%	n.a.	59

* Bulgaria, Romania, Turkey and Croatia.

** Republic of South Korea.

n.a. : Data not available yet.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Ο Καναδάς κατέγραψε την ισχυρότερη αύξηση κατά τη διάρκεια της περιόδου 2004-05, με τις τιμές να "εκτοξεύονται" από μια από-επένδυση των -4 δισεκατομμυρίων € σε μια επένδυση των 8 δισεκατομμυρίων € Κρατά την τρίτη θέση το 2005 με ένα μερίδιο 8%.

Οι επενδύσεις της Ιαπωνίας στην Ε.Ε. πήγαν κάτω από τα 8 δισεκατομμύρια € το 2004 στα 6 δισεκατομμύρια € το 2005. Το μερίδιό της στις συνολικές εξωκοινοτικές εισροές των ΑΕΕ έπεσαν από το 14% στο 7%.

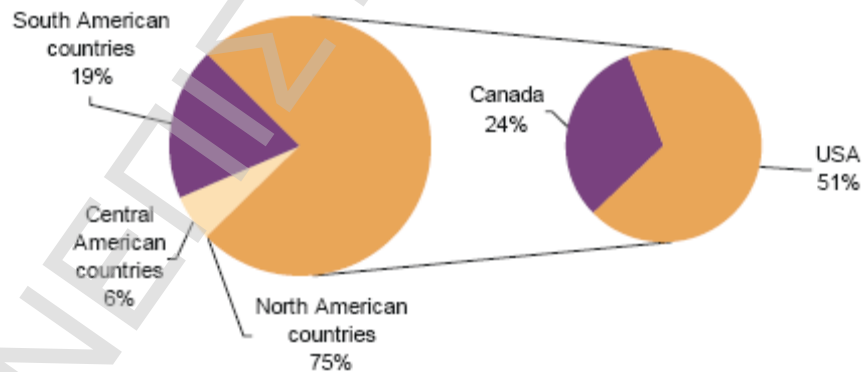

Οι επενδύσεις από την Αυστραλία και τη Βραζιλία αντιπροσώπευαν (η καθεμιά) το 2005 ένα μερίδιο 6% των συνολικών εισροών των ΑΞΕ στην ΕΕ. Και οι δύο χώρες κατέγραψαν μια αύξηση μεταξύ 2004 και 2005, αυξάνοντας αντίστοιχα από τα 4 δισεκατομμύρια € στα 6 δισεκατομμύρια € και από τα 4 δισεκατομμύρια € στα 5 δισεκατομμύρια €

Με ένα μερίδιο 75% (25 δισεκατομμύρια €) το 2005, οι βορειοαμερικανικές χώρες παρέμειναν οι κύριοι επενδυτές των συνολικών εσωτερικών ροών από την Αμερική, ακολουθούμενες από τις Νότιες αμερικανικές χώρες με 19% (6 δισεκατομμύρια €) και τις χώρες της Κεντρικής Αμερικής με 6% (2 δισεκατομμύρια €).

Το 51% των επενδύσεων από την Αμερική, σε αναλογία με το 68% των επενδύσεων από τις Βόρειες Αμερικανικές χώρες, προήλθαν από τις Ηνωμένες Πολιτείες⁷¹.

Διάγραμμα Β2
Εισροές των ΑΞΕ στην ΕΕ το
2005 από την Αμερική

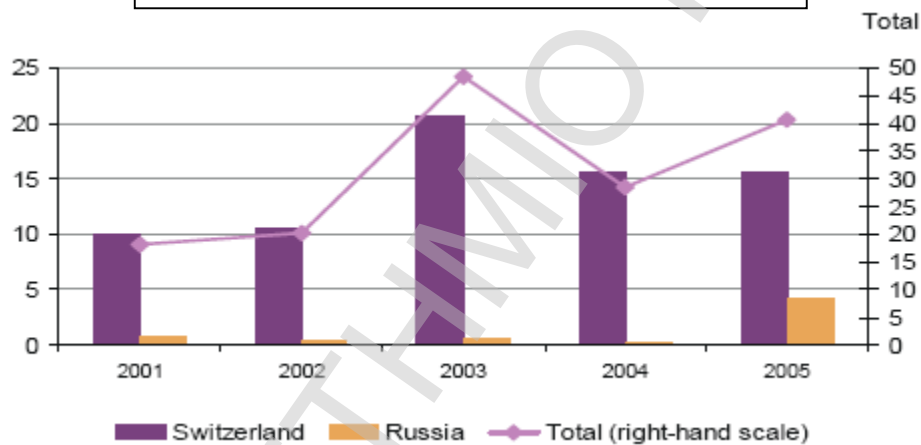
Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

⁷¹ Κυρκιλής Δημήτριος, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, 2007

Η Ελβετία ήταν ο κύριος επενδυτής στην Ε.Ε. μεταξύ των Ευρωπαϊκών (εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης) χωρών το 2005, αντιπροσωπεύοντας το 38% των συνολικών εισροών των ΑΞΕ από εκείνες τις χώρες.

Η Ρωσία προέκυψε ως δεύτερος επενδυτής στην Ε.Ε. με ένα μερίδιο 10% των συνολικών εσωτερικών ροών από την Ευρώπη (εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και ένα πρωτοφανή μερίδιο 4% των συνολικών εξωκοινοτικών εισροών ΑΞΕ (4 δισεκατομμύρια €).

Διάγραμμα Β3
Εισροές των Ε.Ε. FDI από την Ευρώπη
(εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης),
σε δισεκατομμύρια €

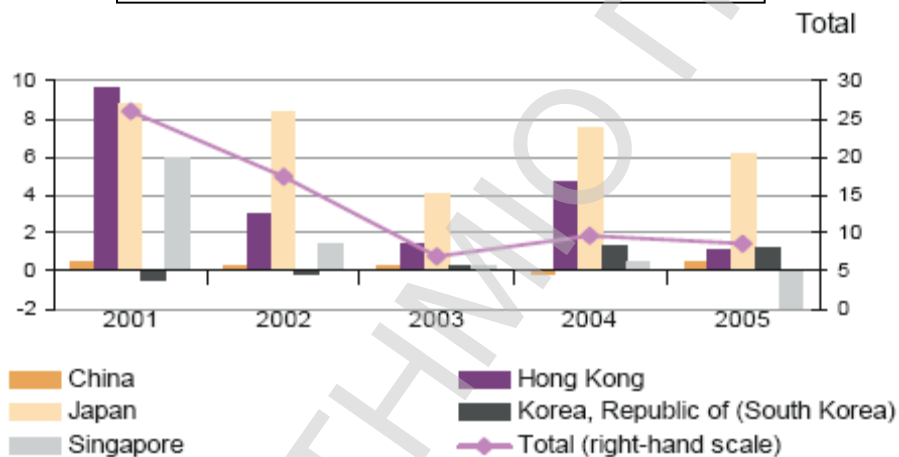
Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Οι Ασιατικές επενδύσεις στην Ε.Ε. έπεσαν κατά τη διάρκεια της υπό ανάλυση περιόδου, από τα 26 δισεκατομμύρια € το 2001 στα 9 δισεκατομμύρια € το 2005. Η τεράστια μείωση οφειλόταν κυρίως στη μειωμένη τάση στις επενδύσεις από το Χονγκ Κονγκ, την Ιαπωνία και τη Σιγκαπούρη, οι βασικοί επενδυτές στην Ε.Ε. από την Ασιατική ήπειρο το 2001. Οι εισροές των ΑΞΕ στην ΕΕ από αυτές τις χώρες έπεσαν μεταξύ 2001 και 2005 αντίστοιχα από 9 δισεκατομμύρια € στα 2 δισεκατομμύρια € από τα 9 δισεκατομμύρια € στα 6 δισεκατομμύρια € και από τα 6 δισεκατομμύρια € σε μια από-επένδυση των -2 δισεκατομμυρίων €⁷².

⁷² UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, 2007

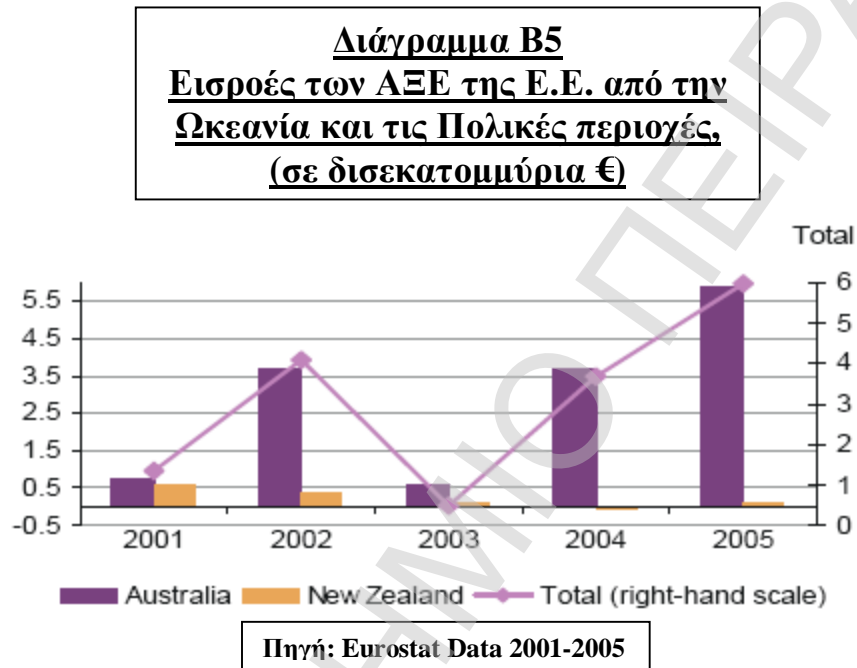
Παρά την πτώση των επενδύσεών της, η Ιαπωνία παρέμεινε ο βασικός επενδυτής στην Ε.Ε. από την Ασία, με ένα μερίδιο 71% το 2005. Ακόμη και με τις μικρές επενδύσεις σε απόλυτες τιμές, η Κίνα ενίσχυσε τις επενδύσεις τις μεταξύ 2004 και 2005 (από μια από-επένδυση της τάξης των -0,1 δισεκατομμυρίων € σε μια θετική επένδυση των 0,4 δισεκατομμυρίων €), φθάνοντας το 5% των εισροών ΑΞΕ της Ε.Ε. από την Ασία.

Διάγραμμα Β4
Εισροές των ΑΞΕ της ΕΕ από την
Ασία, (σε δισεκατομμύρια €)

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Η Αυστραλία σημείωσε μια αύξηση των επενδύσεών της στην Ε.Ε. από το 2003, φθάνοντας στα 6 δισεκατομμύρια € το 2005. Η Νέα Ζηλανδία κατέγραψε μια αντίστροφη τάση, μειώνοντας από τα 0,6 δισεκατομμύρια € το 2001 στα 0,1 δισεκατομμύρια € το 2005.

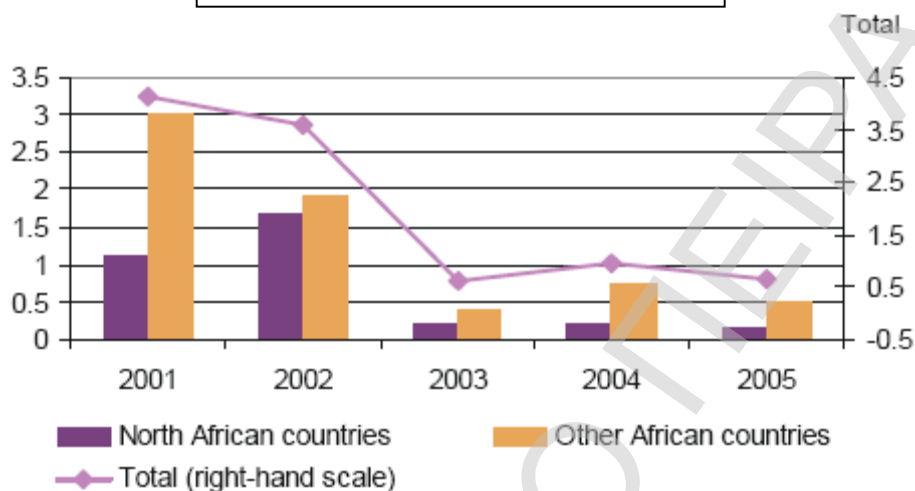

Οι εισροές των ΑΞΕ της Ε.Ε. από την Αφρική εμφάνισαν μια σημαντική πτώση, από τα 4 δισεκατομμύρια € το 2001 σε ένα σχετικά σταθερό ποσό κάτω από το 1 δισεκατομμύριο € το 2003, 2004 και 2005.

Ο κύριος επενδυτής το 2005 ήταν η Αίγυπτος, με ένα μερίδιο 17% συνολικά της Αφρικανικής ηπείρου και 76% των βόρειων χωρών της Αφρικής. Η Νότια Αφρική έχασε το ρόλο του μεγαλύτερου επενδυτή στην Ε.Ε. μεταξύ των χωρών της Αφρικής το 2001 (3 δισεκατομμύρια €) σε μια αντεπένδυση το 2005⁷³.

⁷³ WTO, Trade and Foreign Direct Investment, 2006

Διάγραμμα Β6
Εισροές των ΑΞΕ της Ε.Ε.
από την Αφρική,
(σε δισεκατομμύρια €)

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Στα 18 δισεκατομμύρια € έφτασαν οι ΑΞΕ στην ΕΕ από τα Παράκτια Οικονομικά Κέντρα (OFCs)⁷⁴ ή στο 19% των συνολικών εξωκοινοτικών εισροών των ΑΞΕ το 2005 και το 21% των εσωτερικών αποθεμάτων στα τέλη του 2004. Οι επενδύσεις από τα OFCs αυξήθηκαν κατά 5% το 2005 μετά από την πτώση από τα 33 δισεκατομμύρια € το 2003 στα 17 δισεκατομμύρια € το 2004. Τα Ευρωπαϊκά OFCs συνετέλεσαν κατά 16 δισεκατομμύρια € στις ροές που επενδύθηκαν στην Ε.Ε. και τα OFCs της Κεντρικής Αμερικής 1 δισεκατομμύριο € ενώ τα Ασιατικά OFCs κατέγραψαν μια αντεπένδυση ύψους -1 δισεκατομμυρίου €

Οι ΑΞΕ του 2004 έδειξαν ότι τα OFCs από την Κεντρική Αμερική ήταν η κύρια πηγή προέλευσης μεταξύ των OFCs, με ένα μερίδιο 60% (13% συνολικού εξωκοινοτικού),

⁷⁴ Τα Παράκτια Οικονομικά Κέντρα είναι ένα σύνολο που χρησιμοποιείται στην EUROSTAT και τα ECB FDI στοιχεία, το οποίο περιλαμβάνει 38 χώρες. Στον πίνακα Β2, τα Ευρωπαϊκά οικονομικά κέντρα περιλαμβάνουν το Λιχτενστάιν, το Γουέμσεϋ, το Τζέρσεϋ, το Isle of Man, τους Νήσους Φερόε, την Ανδόρα και το Γιβραλτάρ. Τα OFCs της Κεντρικής Αμερικής περιλαμβάνουν τα Καραϊβικά Νησιά όπως Βερμούδες, Μπαχάμες, Νήσοι Κέμαν και οι Παρθένοι Νήσοι. Τα Ασιατικά OFCs περιλαμβάνουν το Χονγκ Κονγκ, τη Σιγκαπούρη και τις Φιλιππίνες. Για περισσότερες πληροφορίες στο website της Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>).

ακολουθούμενα από τα Ευρωπαϊκά OFCs με 13% (3% από το συνολικό εξωκοινοτικό) και τα Ασιατικά OFCs με 10% (2% συνολικού εξωκοινοτικού).

Πίνακας Β2

EU inward FDI from Offshore Financial Centres (EUR bn)				
	FDI stocks end-2004		FDI flows 2005	
	Value	(%)	Value	(%)
Extra-EU	1 581	100%	94	100%
Financial Centres	337	21%	18	19%
<i>of which:</i>				
European	44	3%	16	17%
Central American	202	13%	1	1%
Asian	35	2%	-1	-1%
<i>of which:</i>				
Singapore	21	1%	-2	-2%
Hong Kong	13	1%	1	1%

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

4.3 Οι χώρες της ΕΕ με την μεγαλύτερη συμμετοχή στα αποθέματα ΑΞΕ από τρίτες χώρες

Στα τέλη του 2004, το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν ο κύριος "οικοδεσπότης" άμεσων επενδύσεων στην Ε.Ε. των "25", κρατώντας το 18% του συνόλου της Ε.Ε. των "25"⁷⁵. Το μερίδιο παρέμεινε σχεδόν σταθερό έναντι του 2003. Η Γερμανία ήταν ο δεύτερος κύριος προορισμός με 10% του συνόλου της Ε.Ε. των "25", ακολουθούμενη από τις Κάτω Χώρες (9 %) και τη Γαλλία (8 %). Για όλες αυτές τις τέσσερις χώρες, οι μεγαλύτεροι συνεργάτες στα τέλη του 2004 ήταν οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ελβετία και η Ιαπωνία.

⁷⁵ Ashoka Mody, Foreign Direct Investment and the World Economy (Routledge Studies in the Modern World Economy), 2007

Το ποσό των αποθεμάτων των ΑΞΕ στην Ε.Ε. που κατέχουν οι Ηνωμένες Πολιτείες σε αυτές τις χώρες συνολικά ανήλθε στα 380 δισεκατομμύρια € στα τέλη του 2004. Τα αποθέματα ΑΞΕ των Η.Π.Α. αυξήθηκαν στη Γερμανία (8 %) και τη Γαλλία (5 %), ενώ μειώθηκαν στις Κάτω Χώρες (-18 %) και το Ηνωμένο Βασίλειο (-8 %) μεταξύ 2003 και 2004⁷⁶.

Ο κύριος "οικοδεσπότης" των ΑΞΕ από την Ελβετία στα τέλη του 2004 ήταν η Γαλλία, με μια αύξηση 50% μεταξύ 2003 και 2004. Τα ΑΞΕ αποθέματα της Ελβετίας αυξήθηκαν επίσης στο Ηνωμένο Βασίλειο (12 %) και τις Κάτω Χώρες (11 %), αλλά μειώθηκαν στη Γερμανία (-6 %).

Το 61% των αποθεμάτων των ΑΞΕ στην Ε.Ε. που κατείχε η Ιαπωνία το 2004 φιλοξενήθηκε από τις εν λόγω τέσσερις χώρες. Τα αποθέματά της παρέμειναν σχεδόν σταθερά στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γερμανία και τις Κάτω Χώρες και αυξήθηκαν στη Γαλλία κατά 15% από το 2003 ως το 2004.

---

⁷⁶ European Union, Foreign Direct Investment Yearbook 2007 (Data 2001-2005), Eurostat

Πίνακας Β3

Geographical distribution of EU FDI liabilities, four main recipients (at end-2004, EUR mn)						
Stocks at end-2004	EU-25	Netherlands	United Kingdom	Germany	France	Other EU
Extra-EU	1 580 532	136 247	286 641	151 457	125 866	880 321
Europe (non EU)	315 626	28 517	28 184	38 419	39 599	180 907
EFTA	256 441	19 542	22 342	33 078	38 358	143 121
Switzerland	220 567	17 198	20 828	30 457	36 351	115 733
Norway	28 109	2 199	343	2 021	1 814	21 732
Russia	5 558	114	:	918	420	:
Candidate countries*	3 322	:	:	:	204	:
Africa	11 533	285	752	1 223	2 306	6 967
North African countries	2 803	77	:	:	1 045	:
Other African countries	8 729	209	:	:	1 261	:
Republic of South Africa	4 281	40	420	1 161	58	2 602
America	1 045 235	89 214	198 695	96 032	66 937	594 357
North American countries	817 615	63 061	:	90 884	62 599	:
Canada	62 187	1 108	:	3 314	4 943	:
USA	694 338	61 956	173 135	87 570	57 655	314 022
Central American countries	215 558	25 999	8 297	4 952	3 655	172 655
Mexico	7 971	17	21	60	197	7 676
South American countries	12 060	153	:	196	683	:
Brazil	3 109	45	:	101	267	:
Asia	147 948	17 456	35 175	15 509	14 795	65 013
Other Asian countries	130 887	14 949	31 253	13 879	11 511	59 295
China	1 692	65	169	163	147	1 148
Hong Kong	13 148	298	:	80	661	:
Japan	81 852	12 788	17 446	10 442	9 624	31 552
Singapore	20 678	390	1 312	164	478	18 334
Oceania and Polar regions	27 868	774	23 811	275	853	2 155
Australia	27 164	753	23 588	275	660	1 888
New Zealand	501	15	217	0	93	176

* Bulgaria, Romania, Turkey and Croatia.
n.a. : Data not available yet.

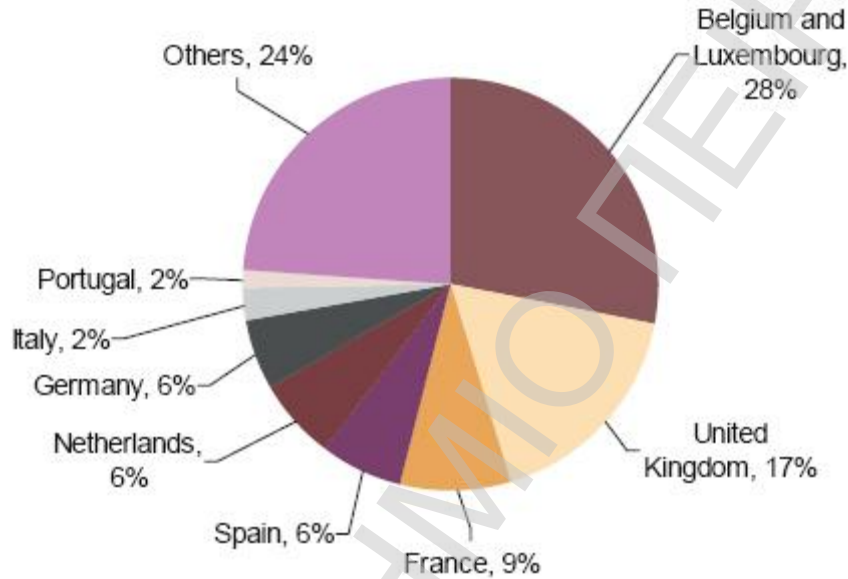
Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο έλαβαν μαζί το 28% των συσσωρευμένων ροών επένδυσης κατά τη διάρκεια της περιόδου του 2001-05. Το Ηνωμένο Βασίλειο έλαβε το 17% των συσσωρευμένων εισροών ΑΞΕ εκτός της Ε.Ε. (2001-2005), ακολουθούμενο από τη Γαλλία (9 %) και την Ισπανία, τη Γερμανία και τις Κάτω Χώρες με 6 %.

Το 2005, το υψηλότερο μερίδιο "25" Ε.Ε. εισροών ΑΞΕ προς το εσωτερικό παραλήφθηκε από το Ηνωμένο Βασίλειο με 53 %, ακολουθούμενο από το Λουξεμβούργο (25 %) και τη Γαλλία (15 %).

Διάγραμμα Β8
Το μερίδιο των εισροών ΑΞΕ προς
το εσωτερικό της ΕΕ από τις
εξωκοινοτικές χώρες, 2001-2005

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

4.4 Καταβολές εισοδημάτων για τις ΑΞΕ στην ΕΕ από τρίτες χώρες

Το πληρωτέο εισόδημα στις ΑΞΕ από τρίτες χώρες της ΕΕ έφθασε στα 110 δισεκατομμύρια € το 2005, αύξηση 26% μεταξύ 2004 και 2005⁷⁷. Συγχρόνως, τα αποθέματα ΑΞΕ που κατέχουν οι εξωκοινοτικές χώρες αυξήθηκαν κατά 10% από τα 1.581 δισεκατομμύρια € στα 1.745 δισεκατομμύρια € (πίνακας Β1). Στα 64 δισεκατομμύρια € το εισόδημα των ΑΞΕ στην ΕΕ, το οποίο αυξήθηκε στις Ηνωμένες

⁷⁷ Richard D. Robinson, Direct Foreign Investment: Costs and Benefits, 2007

Πολιτείες το 2005 ήταν 28% υψηλότερο απ' ό,τι το 2004 και αποτέλεσε το 59% του συνολικού πληρωτέου εισοδήματος στις εξωκοινοτικές επενδυτικές χώρες.

Η Ελβετία, με τα 16 δισεκατομμύρια € έλαβε το 15% του συνολικού εισοδήματος και ήταν η δεύτερη κύρια χώρα-παραλήπτης, ενώ η Ιαπωνία ήταν τρίτη (3 δισεκατομμύρια € και 3 %).

Τα Παράκτια Οικονομικά Κέντρα (OFCs)⁷⁸ έλαβαν 14 δισεκατομμύρια € του εισοδήματος το 2005 από την Ε.Ε., τα οποία αντιπροσώπευσαν το 13% του πληρωτέου εισοδήματος των ΑΞΕ στην Ε.Ε. προς στις εξωκοινοτικές χώρες. Το κατευθυνόμενο εισόδημα προς τα OFCs παρέμεινε αρκετά σταθερό σε απόλυτους όρους μεταξύ 2004 και 2005, αλλά μειώθηκε από την άποψη του μεριδίου του συνολικού πληρωτέου εισοδήματος στο εξωτερικό. Τα Ασιατικά OFCs κατέγραψαν μια πτώση στο εισόδημά τους, εξ αιτίας του Χονγκ Κονγκ.

---

⁷⁸ Τα Παράκτια Οικονομικά Κέντρα είναι ένα σύνολο που χρησιμοποιείται στην EUROSTAT και τα ECB FDI στοιχεία, το οποίο περιλαμβάνει 38 χώρες. Στον πίνακα Β2, τα Ευρωπαϊκά οικονομικά κέντρα περιλαμβάνουν το Λιχτενστάιν, το Γουέμσεϋ, το Τζέρσεϋ, το Isle of Man, τους Νήσους Φερόε, την Ανδόρα και το Γιβραλτάρ. Τα OFCs της Κεντρικής Αμερικής περιλαμβάνουν τα Καραϊβικά Νησιά όπως Βερμούδες, Μπαχάμες, Νήσοι Κέμαν και οι Παρθένοι Νήσοι. Τα Ασιατικά OFCs περιλαμβάνουν το Χονγκ Κονγκ, τη Σιγκαπούρη και τις Φιλιππίνες. Για περισσότερες πληροφορίες στο website της Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>).

Πίνακας Β7

Geographical distribution of EU income paid on inward FDI (EUR bn and %)								
Income	2001	2002	2003	2003	2004	2004	2005	2005
% shares								
Extra-EU	83	68	60	100%	87	100%	110	100%
Europe (non-EU)	23	13	9	16%	19	22%	24	22%
EFTA	20	18	15	26%	15	18%	18	17%
Switzerland	19	16	14	23%	14	16%	16	15%
Russia	0	0	1	1%	1	1%	2	2%
Candidate Countries*	0	0	0	2%	0	2%	0	1%
Africa	2	3	1	1%	0	0%	0	0%
North African countries	1	1	0	0%	0	0%	0	0%
Other African countries	1	2	0	1%	0	0%	0	0%
Republic of South Africa	1	1	0	0%	0	0%	0	0%
America	39	40	46	77%	64	74%	79	73%
North American countries	34	35	39	65%	52	60%	66	61%
Canada	1	2	2	4%	2	2%	2	2%
USA	33	33	37	62%	50	58%	64	59%
Central American countries	3	3	6	10%	11	12%	11	10%
Mexico	0	0	0	1%	0	0%	0	0%
South American countries	1	1	1	1%	1	1%	2	2%
Brazil	1	0	0	1%	1	1%	2	2%
Asia	13	10	2	4%	3	3%	4	3%
Near and Middle East countries	0	1	1	1%	1	1%	1	1%
Other Asian countries	12	9	2	3%	2	2%	3	2%
China	0	0	0	0%	0	0%	0	0%
Hong Kong	8	2	0	0%	-1	-1%	-1	-1%
India	0	0	0	0%	0	0%	0	0%
Indonesia	0	0	0	0%	0	0%	0	0%
Japan	2	4	1	2%	3	3%	3	3%
Korea**	0	0	0	-1%	0	0%	0	0%
Taiwan	0	1	0	0%	0	0%	0	0%
Singapore	1	1	0	1%	0	0%	0	0%
Oceania and Polar regions	0	1	1	2%	1	1%	1	1%
Australia	0	1	1	2%	1	1%	1	1%
New Zealand	0	0	0	0%	0	0%	0	0%
Extra-EU not allocated	6	1	0	1%	0	0%	1	1%
OECD countries (non-EU)	56	57	57	95%	71	82%	89	81%

* Bulgaria, Romania, Turkey and Croatia.

** Republic of South Korea.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Ο λόγος⁷⁹ του εισοδήματος σε μια δεδομένη περίοδο προς τα αποθέματα στην αρχή εκείνης της περιόδου χρησιμοποιείται ως δείκτης της αποδοτικότητας των ΑΞΕ στο διάγραμμα Β10. Το 2005, το ποσοστό επιστροφής στο κεφάλαιο FDI που επενδύεται από εξωκοινοτικές χώρες ανήλθε σε 6,9 %.

Η γεωγραφική κατανομή δείχνει ότι η Ευρώπη (εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης), η Αμερική και η Ασία κατέγραψαν μια αύξηση στο ποσοστό επιστροφής τους κατά τη

⁷⁹ Ποσοστό επιστροφής σε $t = (\text{εισόδημα που πληρώνεται σε } t) / (\text{αποθέματα στο τέλος της } t-1 \text{ περιόδου})$.

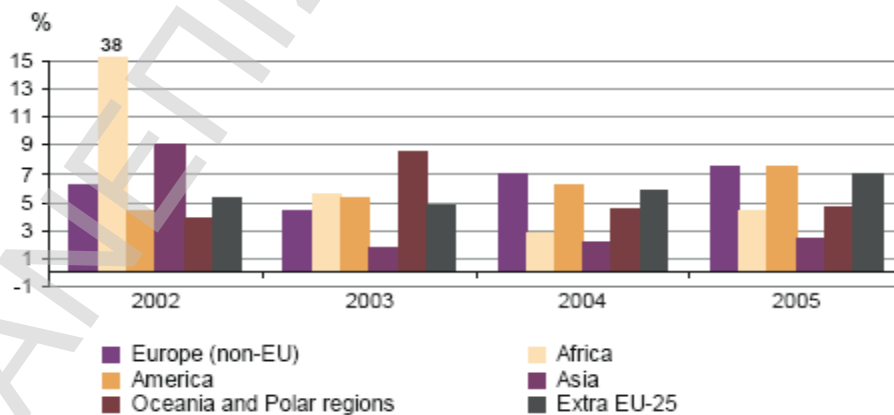
διάρκεια της περιόδου 2003-05. Η Ωκεανία έλαβε ένα σταθερό ποσοστό επιστροφής το 2004 και το 2005 μετά από μια ιδιαίτερη μείωση μεταξύ 2003 και 2004, ενώ η παραγωγή της Αφρικής "ανυψώθηκε" πάλι το 2005 μετά από την τεράστια πτώση του 2003 (από 38% σε 6%).

Πίνακας Β8

EU FDI income to Offshore Financial Centres (EUR bn)				
	2004		2005	
	Value	(%)	Value	(%)
Extra-EU	87	100%	110	100%
Financial Centres	13	15%	14	13%
<i>of which:</i>				
European	2	3%	3	2%
Central American	11	12%	11	10%
Asian	-1	-1%	-1	-1%
<i>of which:</i>				
Singapore	0	0%	0	0%
Hong Kong	-1	-1%	-1	-1%

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Διάγραμμα Β10
Ποσοστό επιστροφής
στις ΑΞΕ στην Ε.Ε.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

5. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΙΣΡΟΩΝ ΚΑΙ ΕΚΡΟΩΝ ΑΞΕ ΤΗΣ ΕΕ: ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΑΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Στα τέλη του 2004, τα καθαρά εξωτερικά αποθέματα⁸⁰ των ΑΞΕ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εξωτερικά αποθέματα μείον τα εσωτερικά αποθέματα) αξίας 468 δισεκατομμυρίων € στις εξωκοινοτικές χώρες, τα οποία είναι 11% κάτω από τα αντίστοιχα στα τέλη του 2003 (526 δισεκατομμύρια €). Το 2004 οι συνολικές καθαρές εκροές των ΑΞΕ της Ε.Ε. ανήλθαν στα 83 δισεκατομμύρια € καθώς οι επενδύσεις της Ε.Ε. του εξωτερικού ήταν υψηλότερες από τις εισροές⁸¹ προς το εσωτερικό της Ε.Ε.

Οι μεγάλες καθαρές εξωτερικές επενδύσεις ανιχνεύθηκαν στην οικονομική μεσολάβηση, με 36 δισεκατομμύρια € το 2004, καθώς επίσης και στη μεταλλουργία και τις εξορύξεις, με 20 δισεκατομμύρια €. Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι αυτό το εμπόριο και αυτές οι επισκευές μαζί με την επιχειρησιακές υπηρεσίες ήταν ο στόχος των ισχυρών καθαρών εισροών των ΑΞΕ το 2004, με περίπου 8 δισεκατομμύρια € το καθένα. Ακολουθήθηκαν από την ηλεκτρική ενέργεια, το αέριο και το ύδωρ, με 6 δισεκατομμύρια € και τα «τρόφιμα υποτομέων», με 4 δισεκατομμύρια €.

---

⁸⁰ Τα εξωτερικά αποθέματα των FDI είναι ταξινομημένα σύμφωνα με τη δραστηριότητα της μη εδρεύουσας επιχείρησης. Τα αποθέματα των FDI προς το εσωτερικό είναι ταξινομημένα σύμφωνα με τη δραστηριότητα της εδρεύουσας επιχείρησης.

⁸¹ Οι εξωτερικές ροές FDI είναι ταξινομημένες σύμφωνα με τη δραστηριότητα του άμεσου επενδυτή. Οι ροές FDI προς το εσωτερικό είναι ταξινομημένες σύμφωνα με τη δραστηριότητα του παραλήπτη της FDI, την επιχείρηση άμεσης επένδυσης

Πίνακας Ζ1
Ε.Ε. εξωτερικά και εσωτερικά FDI αποθέματα (τέλη 2004) και ροές (2004) ανά οικονομική δραστηριότητα,
(σε εκατομμύρια €)

	Abroad		In the reporting economy	
	Flows 2004	Stocks end-2004	Flows 2004	Stocks end-2004
Total	136 388	2 048 346	53 072	1 580 532
Agriculture, hunting and fishing	7	1 062	90	832
Mining and quarrying	17 197	102 775	- 3 086	26 517
Manufacturing	18 922	391 224	10 580	292 644
- Food products	- 482	49 750	3 862	36 317
- Textiles and wood activities	7 088	29 328	- 5 763	39 004
- Petroleum, chemical, rubber, plastic products	9 657	144 268	5 797	103 629
- Metal and mechanical products	2 313	43 140	1 007	31 967
- Machinery, computers, RTV, communication	1 028	20 812	- 2 688	16 287
- Vehicles and other transport equipment	993	51 703	2 652	30 858
- Other manufacturing	- 1 675	52 223	5 713	34 582
Electricity, gas and water	- 365	45 943	5 269	10 264
Construction	4 019	15 391	- 1 014	4 151
Services	52 473	1 411 463	34 292	1 198 344
- Trade and repairs	- 464	81 433	8 029	77 064
- Hotels & restaurants	54	9 841	- 452	9 132
- Transport and communication	2 437	117 173	5 374	30 557
- Financial intermediation	63 571	909 625	27 534	723 999
- Business services	- 16 414	235 582	- 8 215	309 201
- Other services	3 272	57 804	2 017	48 382
Other sectors	44 135	80 488	6 941	47 780

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Σχετικά με τα καθαρά εξωτερικά αποθέματα, οι υψηλές συγκεντρώσεις παρατηρήθηκαν στην οικονομική μεσολάβηση (186 δισεκατομμύρια €), καθώς επίσης και στις μεταφορές και την επικοινωνία (87 δισεκατομμύρια €) και στη μεταλλουργία και την εξόρυξη (76 δισεκατομμύρια €)⁸². Το 2004 τα καθαρά εξωτερικά αποθέματα παρατηρήθηκαν για όλους τους τομείς που παρουσιάζονται στον πίνακα Ζ2. Οι μόνες εξαιρέσεις ήταν στις επιχειρησιακές υπηρεσίες, με καθαρά εσωτερικά αποθέματα 74 δισεκατομμύρια € και τον υποτομέα «κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και ζύλινες δραστηριότητες» (10 δισεκατομμύρια €).

⁸² United Nations, Statistical Yearbook, UN, 2006

Πίνακας Ζ2
Καθαρές (εξωτερικά μείον το εσωτερικά)
Ροές και αποθέματα FDI,
(σε εκατομμύρια €)

EU Net (Outward minus inward)	Flows 2004	Stocks end-2004
Agriculture, hunting and fishing	- 83	230
Mining and quarrying	20 283	76 258
Manufacturing	8 342	98 580
- Food products	- 4 344	13 433
- Textiles and wood activities	12 851	- 9 676
- Petroleum, chemical, rubber, plastic products	3 860	40 639
- Metal and mechanical products	1 306	11 173
- Machinery, computers, RTV, communication	3 716	4 525
- Vehicles and other transport equipment	- 1 659	20 845
Electricity, gas and water	- 5 634	35 679
Construction	5 033	11 240
Trade and repairs	- 8 493	4 369
Hotels and restaurants	506	709
Transport and communication	- 2 937	86 616
Financial intermediation	36 037	185 626
Business services	- 8 199	- 73 619
Other services	1 255	9 422
Total	83 316	467 814

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

6. ΤΟΜΕΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΚΡΟΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΡΟΩΝ ΤΩΝ ΑΞΕ ΤΗΣ ΕΕ

6.1 Εκροές ΑΞΕ της Ε.Ε. ανά οικονομική δραστηριότητα

Οι εκροές των ΑΞΕ της Ε.Ε. στις εξωκοινοτικές χώρες ανήλθαν στα 136 δισεκατομμύρια € μέσα στο 2004, φθάνοντας σε ένα συσσωρευτικό σύνολο των 698 δισεκατομμυρίων € για την περίοδο 2001-04.

Ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του 2004 ήταν η αισθητή πτώση στις επενδύσεις στις υπηρεσίες, οι οποίες μειώθηκαν από τα 80 δισεκατομμύρια € το 2003 στα 52 δισεκατομμύρια € μέσα στο 2004. Ο κύριος τομέας, υπό την άποψη του μεγέθους, είναι οι επιχειρησιακές υπηρεσίες, οι οποίες μειώθηκαν από τα 5 δισεκατομμύρια € το 2003 σε μια από-επένδυση των -16 δισεκατομμυρίων € το 2004. Σημαντικές μειώσεις παρατηρήθηκαν επίσης στο εμπόριο και τις επισκευές (-106 %), στα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια (-96 %) και στον τομέα των μεταφορών, όπου υπήρχε μείωση από τα -171 εκατομμύρια το 2003 στα -2 δισεκατομμύρια το 2004.

Αντίθετα, οι εκροές των ΑΞΕ της Ε.Ε. στις εξωκοινοτικές χώρες υπερδιπλασιάστηκαν στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, αυξανόμενες από τα 2 δισεκατομμύρια € το 2003, σχεδόν στα 4 δισεκατομμύρια € το 2004. Σημαντικές αυξήσεις, επίσης, παρατηρήθηκαν σε άλλους τομείς⁸³ (59 %), στον τομέα της κατασκευής (31 %) και σε άλλες υπηρεσίες (32 %).

Σε σύγκριση με το Α.Ε.Π. της Ε.Ε., οι εκροές στις υπηρεσίες ακολούθησαν μια τάση προς τα κάτω, στην υπό εξέταση περίοδο, αρχικά κατά 2% το 2001 και έπειτα κατά 0,5% σε 2004.

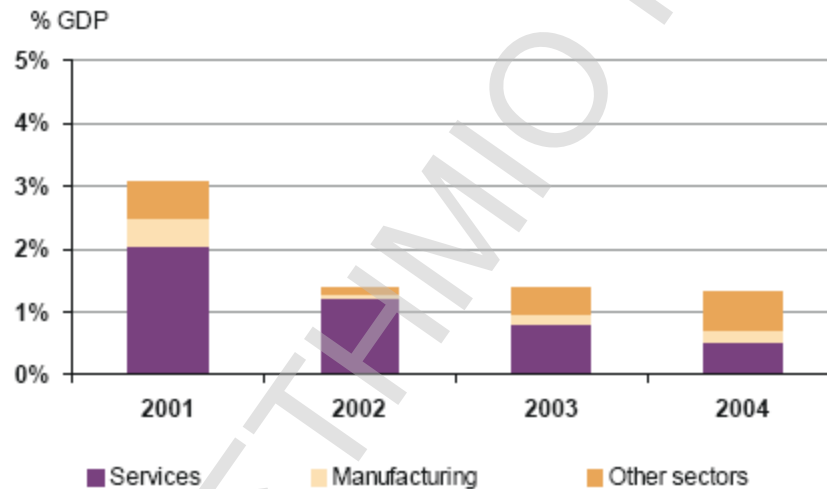
---

⁸³ Οι άλλοι τομείς περιλαμβάνουν: γεωργία και αλιεία, μεταλλουργία και εξόρυξη, ηλεκτρική ενέργεια, αέριο και ύδρευση, κατασκευή, ιδιωτικές αγορές & πωλήσεις πραγματικών περιουσιακών στοιχείων και, μη διανεμημένα.

Το μερίδιο των υπηρεσιών στις συσσωρευμένες εξωκοινοτικές εκροές ήταν 64% κατά τη χρονική έκταση του 2001-04: έφθασε στην κορύφωσή του το 2002 (το 89% των συνολικών εξωκοινοτικών εκροών), ενώ έπεσε σε 38% το 2004, σε αντίθεση με τους άλλους τομείς, οι οποίοι αυξήθηκαν από 30% το 2003 σε ένα μερίδιο της τάξης του 48% των εξωκοινοτικών εκροών το 2004.

Διάγραμμα Ζ1
Εκροές ΑΞΕ της Ε.Ε. στις εξωκοινοτικές
χώρες σε σημαντικούς τομείς, 2001-2004

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Οι εκροές της Ε.Ε. στην οικονομική μεσολάβηση παρέμειναν σχεδόν στα ίδια επίπεδα όπως το 2003. Αυτός ο τομέας ταξινομήθηκε πρώτος ως προς τον όγκο, αντιπροσωπεύοντας το 47% το 2004. Αξίζει να σημειωθεί ότι σχεδόν το 52% των επενδύσεων που έγιναν στην οικονομική μεσολάβηση προέκυψαν από τον υποτομέα «άλλη οικονομική μεσολάβηση». Αυτή η υπεροχή οφειλόταν σε διάφορες μεγάλες συναλλαγές, ειδικά υπό τη μορφή συγχωνεύσεων και αποκτήσεων (M&As)⁸⁴.

⁸⁴ United Nations , *World Investment Report, Trends and Determinants* , 2006

Πίνακας Z3
Εκροές ΑΞΕ της ΕΕ ανά οικονομική
δραστηριότητα, 2001-2004,
(σε εκατομμύρια €)

	2001	2002	2003	2004	2001-2004
Mining and quarrying	17 221	1 242	14 200	17 197	49 860
Manufacturing	45 031	5 838	14 472	18 922	84 263
of which					
Food products	5 381	- 5 725	4 149	- 482	3 323
Textiles & wood activities	- 907	6 470	- 3 516	7 088	9 135
Petroleum, chemical, rubber, plastic products	6 498	4 218	7 501	9 657	27 874
Metal & mechanical products	5 869	4 887	1 597	2 313	14 666
Vehicles & other transport equipment	12 906	8 571	- 46	993	22 424
Services	191 858	119 485	80 316	52 473	444 132
of which					
Trade and repairs	6 877	6 815	7 768	- 464	20 996
Hotels and restaurants	- 972	- 2 065	- 1 314	- 54	- 4 405
Transport	2 165	1 222	- 171	- 1 948	1 268
Telecommunications	40 783	- 9 949	1 919	4 385	37 138
Financial intermediation	119 825	97 258	62 448	63 571	343 102
Business Services	28 342	20 031	4 541	- 16 414	36 500
Other Services	- 5 162	6 173	5 125	3 397	9 533
**Rest of the sectors	37 474	7 332	26 723	47 796	119 325
Total	291 584	133 897	135 711	136 388	697 580

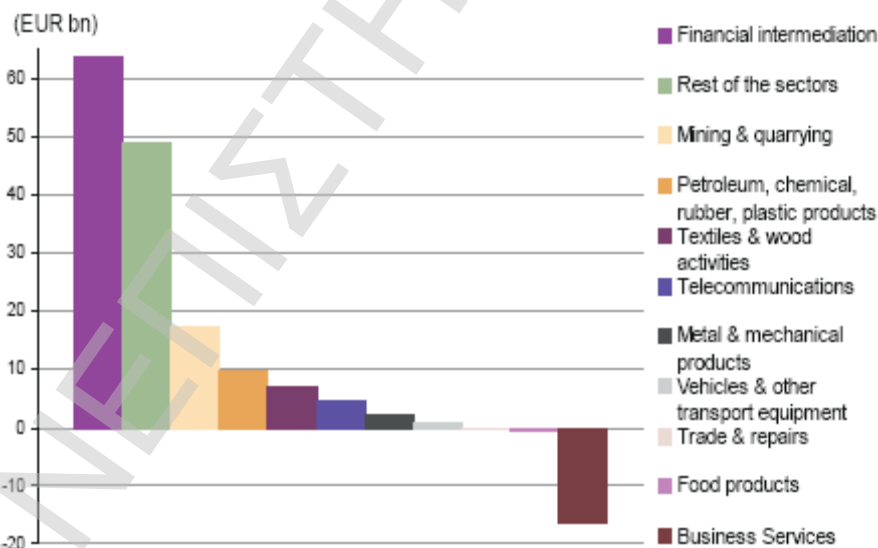
Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Ο δεύτερος τομέας, από την άποψη της επενδυτικής δραστηριότητας, ήταν η *μεταλλουργία και εξόρυξη* (βλ. το διάγραμμα Z2), με το 13% των συνολικών εκροών ΑΞΕ της Ε.Ε. (17 δισεκατομμύρια €). Το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν ο κύριος επενδυτής σε αυτό τον τομέα, αποτελώντας το 89% της επένδυσης στη *μεταλλεία και τις εξορύξεις*, του οποίου τα 900 εκατομμύρια πήγαν στον Καναδά. Πρέπει να προσθέσουμε ότι ο τομέας των *επιχειρησιακών υπηρεσιών* κατρακύλησε από τα 5 δισεκατομμύρια € το 2003 σε μια από-επένδυση της τάξης των -16 δισεκατομμυρίων € το 2004. Σχεδόν όλοι οι σημαντικότεροι φορείς των ΑΞΕ αποκλιμάκωσαν σημαντικά την επένδυσή τους σε αυτό τον τομέα (δηλ. Γερμανία από τα 9 δισεκατομμύρια € το 2003 στα -4 δισεκατομμύρια € μέσα στο 2004). Οι αρνητικές ροές θα μπορούσαν να αποδοθούν στα διεταιρικά δάνεια μεταξύ των συμβεβλημένων επιχειρήσεων και των πωλήσεων των επιχειρήσεων της Ε.Ε. που δραστηριοποιούνται μέσα στις *επιχειρησιακές υπηρεσίες*.

6.2 Αποθέματα ΑΞΕ της ΕΕ στο εξωτερικό ανά οικονομική δραστηριότητα

Τα αποθέματα των ΑΞΕ της Ε.Ε. στις εξωκοινοτικές χώρες ανήλθαν στα 2.048 δισεκατομμύρια € το 2004, δηλαδή 2% αύξηση από το 2003 (2.011 δισεκατομμύρια €)⁸⁵. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα Z3, αυτές οι επενδύσεις ήταν ιδιαίτερα διαφοροποιημένες. Να σημειωθεί, εντούτοις, ότι οι τέσσερις δραστηριότητες: *οικονομική μεσολάβηση* (44 %), *επιχειρησιακές υπηρεσίες* (12 %), *πετρέλαιο, χημικά, λαστιχένια και πλαστικά προϊόντα* (7 %) και *μεταλλουργία και εξόρυξη* (5 %) αποτελούσαν όλες μαζί το 68% των εξωτερικών αποθεμάτων στα τέλη του 2004. Για την *οικονομική μεσολάβηση*, το 76% αυτών των εξωτερικών αποθεμάτων κρατήθηκε στον υποτομέα «άλλη οικονομική μεσολάβηση» και το 18% στη «νομισματική μεσολάβηση».

Διάγραμμα Z2
Εκροές ΑΞΕ της Ε.Ε. το 2004
ανά οικονομική δραστηριότητα,
(σε δισεκατομμύρια €)

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

⁸⁵ Λιάργκοβας Γ. Παναγιώτης, Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και Ανταγωνιστικότητα, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2007

Όσον αφορά τις επιχειρησιακές υπηρεσίες⁸⁶, η Γαλλία και η Γερμανία μαζί, με 192 δισεκατομμύρια € κατείχαν ένα σημαντικό μερίδιο (82 %) των συσσωρευμένων εκροών της Ε.Ε. που κατευθύνονται προς εκείνο τον τομέα το 2004. Ο μεγαλύτερος παραλήπτης ήταν η Ελβετία, με τις συνολικές εξωκοινοτικές εκροές να φθάνουν στα 29 δισεκατομμύρια € εκ των οποίων τα 10 δισεκατομμύρια € δημιουργήθηκαν στη Γαλλία και τα 5 δισεκατομμύρια € στη Γερμανία.

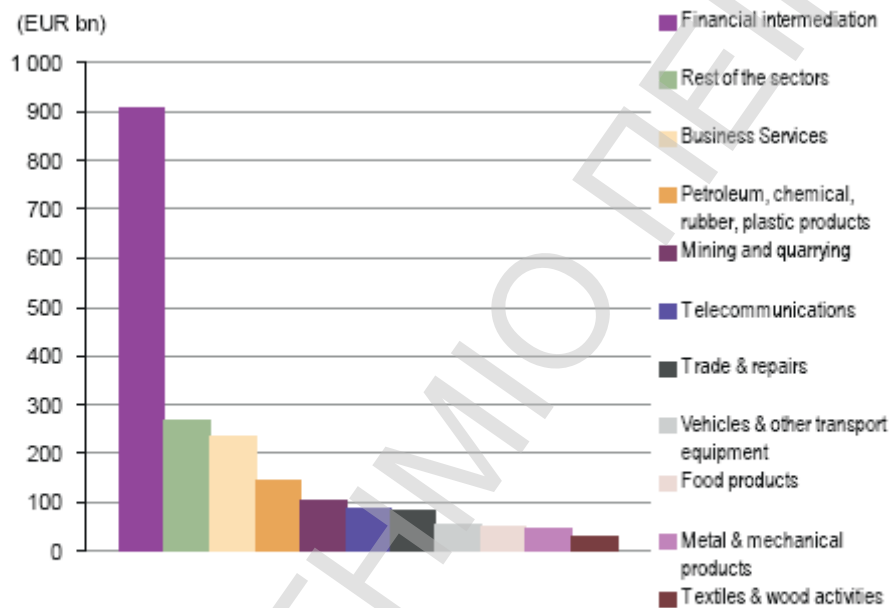
Οι Κάτω Χώρες επένδυσαν 42 δισεκατομμύρια € στο πετρέλαιο, τις χημικές ουσίες, το λάστιχο και τα πλαστικά προϊόντα, αποτελώντας το 29% των εξωκοινοτικών FDI εξωτερικών αποθεμάτων σε εκείνο τον τομέα. Τα 13 δισεκατομμύρια € από εκείνο το ποσό στόχευε τις Ηνωμένες Πολιτείες. Το Ηνωμένο Βασίλειο είχε επίσης σημαντικές επενδύσεις στον τομέα αυτό, με 28 δισεκατομμύρια € εκ των οποίων τα 5 δισεκατομμύρια € επενδύθηκαν στις Ηνωμένες Πολιτείες. Στη μεταλλουργία και την εξόρυξη, το Ηνωμένο Βασίλειο με 81 δισεκατομμύρια € αποτέλεσαν το 79% των εξωκοινοτικών εξωτερικών αποθεμάτων στο συγκεκριμένο τομέα.

Ο συνδυασμός των στοιχείων σχετικά τις ροές και τα αποθέματα, για μια δεδομένη περίοδο, δίνει ένδειξη για το πόσο εντατικά οι διάφοροι τομείς της δραστηριότητας είναι στοχοθετημένοι σε εκείνη την περίοδο. Ο πίνακας Ζ4 δείχνει ότι οι άμεσες επενδύσεις στις εξωκοινοτικές χώρες στην κατασκευή, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τις ξύλινες δραστηριότητες, τις δραστηριότητες υπολογιστών και τη μεταλλουργία και εξόρυξη (οι κορυφαίοι τέσσερις τομείς), προσέλκυσαν υψηλότερες ροές το 2004 σχετικά με τα συνολικά αποθέματα στα τέλη του 2004.

---

⁸⁶ European Union, Foreign Direct Investment Yearbook 2007 (Data 2001-2005), Eurostat

Διάγραμμα Ζ3
Εξωτερικά αποθέματα των
ΑΞΕ της ΕΕ (τέλη 2004) ανά
οικονομική δραστηριότητα,
(σε δισεκατομμύρια €)

Rest of the sectors includes: agriculture and fishing, electricity, gas and water, construction, private purchases & sales of real estate, and unallocated.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Η κατασκευή ταξινομήθηκε πρώτη, με μια αναλογία 26,1 %, ενώ ακολουθήθηκε από τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τις ξύλινες δραστηριότητες με 24,2 %, τις δραστηριότητες υπολογιστών με 18,3 % και τη μεταλλουργία και την εξόρυξη με 16,7 %.

Η κατάσταση αντιστρέφεται για άλλους τομείς, όπως άλλες επιχειρησιακές δραστηριότητες, έρευνα και ανάπτυξη, ακίνητη περιουσία, ενοικιαζόμενες και επιχειρησιακές δραστηριότητες και τρόφιμα, οι οποίοι αντιμετώπισαν μεγάλες από-επενδύσεις το 2004. Οι άλλες επιχειρησιακές δραστηριότητες κατέγραψαν την υψηλότερη αρνητική αναλογία σε -9,9 %.

Πίνακας Ζ4
Εξωτερικά αποθέματα
ΑΞΕ της ΕΕ και ροές,
(σε εκατομμύρια €)

		Stocks (end-2004)	Flows (2004)	Flows/ Stocks (%)
Top four	Construction	15 391	4 019	26.1
	Textiles and wood activities	29 328	7 088	24.2
	Computer activities	21 054	3 858	18.3
	Mining and quarrying	102 775	17 197	16.7
Bottom four	Other business activities	205 360	- 20 339	-9.9
	Research and development	3 422	- 235	-6.9
	Real estate, renting and business activities	257 351	- 14 125	-5.5
	Food products	49 750	- 482	-1.0
TOTAL		2 048 346	136 388	6.7

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Συνολικά, οι εκροές των ΑΞΕ της Ε.Ε. στις εξωκοινοτικές χώρες το 2004 επιδεικνύουν μια χαρακτηριστική προτίμηση για τους άλλους τομείς⁸⁷, οι οποίες αποτέλεσαν το 48% των συνολικών εκροών της Ε.Ε. Η περίοδος 2001-04 κατακλύστηκε από τον τομέα των υπηρεσιών, που αποτέλεσε το 64% του συνόλου, ακολουθούμενος από τους άλλους τομείς που αντιπροσώπευσαν το 24% των συνολικών εκροών των FDI. Η κατασκευή πήρε την τρίτη θέση με 12 %.

Οι μετοχές των εκροών των ΑΞΕ της Ε.Ε. στην κατασκευή, τις υπηρεσίες και τους άλλους τομείς ποίκιλαν σημαντικά από τον έναν συνεργάτη στον άλλο (βλ. τον πίνακα Ζ5). Οι αριθμοί δείχνουν ότι καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 2001-04, ο τομέας των υπηρεσιών προσέλκυσε κατά μέσον όρο το μεγαλύτερο μερίδιο εξωκοινοτικών εκροών των ΑΞΕ στις Ηνωμένες Πολιτείες, τις ΕΖΕΣ και τις άλλες χώρες-συνεργάτες.

⁸⁷ Οι άλλοι τομείς περιλαμβάνουν: γεωργία και αλιεία, μεταλλουργία και εξόρυξη, ηλεκτρική ενέργεια, αέριο και ύδρευση, κατασκευή, ιδιωτικές αγορές & πωλήσεις πραγματικών περιουσιακών στοιχείων και, μη διανεμημένα.

Στον Καναδά, η κατασκευή κατέλαβε το πρωταρχικό μερίδιο των εξωκοινοτικών ΑΞΕ, ενώ στην Ιαπωνία, οι άλλοι τομείς προσέλκυαν το μεγαλύτερο μερίδιο των εξωκοινοτικών εκροών. Μια από-επένδυση στις υπηρεσίες παρατηρήθηκε στις δύο τελευταίες χώρες, πάλι για την περίοδο 2001-04.

Πιο συγκεκριμένα, οι υπηρεσίες στις Ηνωμένες Πολιτείες προσέλκυαν ένα υψηλό μερίδιο των συνολικών εκροών των ΑΞΕ της Ε.Ε. το 2001 (70 %), αλλά μειώθηκε σε -46% το 2004. Όσον αφορά το μέσο όρο των τεσσάρων ετών, οι υπηρεσίες στις Ηνωμένες Πολιτείες προσέλκυαν ένα σχετικά υψηλό μερίδιο συνολικών εκροών της Ε.Ε., της τάξης του 72 %.

Οι εκροές των ΑΞΕ⁸⁸ της Ε.Ε. στις χώρες ΕΖΕΣ ακολούθησαν ένα διαφορετικό πλάνο, με τον τομέα των υπηρεσιών να φθάνει σε μια ακμή του 121% το 2004 και σε μια διατήρηση του 57% των εξωκοινοτικών ροών ΑΞΕ ως ένα μέσο όρο κατά την περίοδο 2001-04. Γενικά για τα τέσσερα έτη, οι χώρες ΕΖΕΣ προσέλκυαν το 7% των συνολικών εκροών των ΑΞΕ της Ε.Ε., των οποίων σχεδόν το 73% ήταν επενδυμένο στην Ελβετία και το υπόλοιπο 27% πήγε στη Νορβηγία.

Οι υπηρεσίες στον Καναδά προσέλκυαν τις αυξανόμενες μετοχές των συνολικών εκροών ΑΞΕ της Ε.Ε., που αρχίζουν από -46%⁸⁹ το 2001 και που φθάνουν στη μέγιστη θέση το 2004 με 210 %. Για το μέσο όρο⁹⁰ της τετραετούς περιόδου, εν τούτοις, οι εξωκοινοτικές ροές της Ε.Ε. χαρακτηρίστηκαν από μια ισχυρή προτίμηση για την κατασκευή.

⁸⁸ Αποκλείοντας τις επανεπενδυμένες αποδοχές μέχρι το 2001. Οι συνολικές εξωτερικές FDI από το 2002.

⁸⁹ Τα αρνητικά ποσοστά στον πίνακα οφείλονται στις αντεπενδύσεις.

⁹⁰ Λόγω της στρογγυλοποίησης, τα ποσά όλων των μετοχών δεν είναι πάντα ίσα με 100 %.

Πίνακας Ζ5
Εκροές ΑΞΕ της ΕΕ σε σημαντικές
χώρες και τομείς, 2001-2004,
(σε εκατομμύρια €)

		2001	2002	2003	2004	2001-2004
Extra-EU	Manufacturing	15%	4%	11%	14%	12%
	Services	66%	89%	59%	38%	64%
	Other sectors	19%	6%	30%	48%	24%
	Total	291 584	133 897	135 711	136 388	697 580
USA	Manufacturing	16%	-655%	6%	-1%	5%
	Services	70%	863%	58%	-46%	72%
	Other sectors	14%	-108%	36%	147%	23%
	Total	150 308	2 704	51 388	8 423	212 823
	% of extra-EU	52%	2%	38%	6%	31%
Canada	Manufacturing	110%	75%	41%	-55%	112%
	Services	-46%	40%	38%	210%	-57%
	Other sectors	37%	-15%	20%	-55%	46%
	Total	4 641	1 399	5 380	-2 619	8 801
% of extra-EU	2%	1%	4%	-2%	1%	
Japan	Manufacturing	22%	38%	16%	24%	33%
	Services	94%	57%	12%	3%	-12%
	Other sectors	-16%	5%	72%	73%	79%
	Total	-8 775	10 493	5 585	6 122	13 125
% of extra-EU	-3%	8%	4%	4%	2%	
EFTA	Manufacturing	9%	7%	40%	6%	17%
	Services	48%	80%	39%	121%	57%
	Other sectors	43%	13%	21%	-27%	26%
	Total	12 724	25 752	13 922	-3 593	48 805
% of extra-EU	4%	19%	10%	-3%	7%	
*Other partner countries	Manufacturing	12%	18%	5%	13%	13%
	Services	69%	74%	71%	52%	65%
	Other sectors	19%	8%	24%	36%	22%
	Total	132 686	93 849	59 436	128 055	414 026
% of extra-EU	46%	70%	44%	94%	59%	

*Other partner countries is the difference between extra-EU and United States, Canada, Japan and EFTA.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Από το 2001 έως το 2004 το μερίδιο των υπηρεσιών στις συνολικές εξωτερικές ροές της Ε.Ε. προς την Ιαπωνία ακολούθησε μια σταθερά μειωμένη τάση. Το 2001 ήταν η κορυφαία περίοδος, με τις υπηρεσίες να αποτελούν το 94% των συνολικών εξωτερικών ροών της Ε.Ε. και το 2004 ήταν το «έτος της κοιλιάς» με 3%. Όσον αφορά το μέσο όρο της ίδιας περιόδου, το μερίδιο των υπηρεσιών ήταν -12%, ενώ αυτό των άλλων τομέων ήταν 79% (η μεγαλύτερη εξωτερική επένδυση της Ε.Ε. σε άλλους τομείς).

Για τις υπόλοιπες χώρες-συνεργάτες, οι εξωκοινοτικές ροές ΑΞΕ χαρακτηρίστηκαν από μια ισχυρή προτίμηση για τις υπηρεσίες, με έναν μέσο όρο 65% για τις συσσωρευμένες ροές.

6.3 Εισροές ΑΞΕ στην ΕΕ ανά οικονομική δραστηριότητα

Οι εισροές ΑΞΕ της Ε.Ε. από τις εξωκοινοτικές χώρες ανήλθαν στα 53 δισεκατομμύρια € το 2004, μετά από την πτώση από τα 123 δισεκατομμύρια € το 2003. Αυτό οφειλόταν σε μια γενική μείωση που συνέβη σχεδόν σε όλους τους οικονομικούς τομείς και ιδιαίτερα στις υπηρεσίες.

Πίνακας Ζ6
Εισροές ΑΞΕ στην ΕΕ ανά οικονομική
δραστηριότητα, 2001-2004,
(σε εκατομμύρια €)

	2001	2002	2003	2004	2001-2004
Mining and quarrying	- 388	2 992	-1 037	-3 086	-1 519
Manufacturing	15 033	20 703	17 633	10 580	63 949
of which					
Food products	- 878	1 778	3 308	3 862	8 068
Textiles & wood activities	1 550	10 221	5 581	-5 783	11 569
Petroleum, chemical, rubber, plastic products	369	1 161	9 041	5 797	16 368
Metal & mechanical products	2 747	4 213	245	1 007	8 212
Vehicles & other transport equipment	309	2 261	-4 383	2 652	839
Services	131 483	96 671	102 891	34 292	365 337
of which					
Trade and repairs	1 850	2 894	6 168	8 029	18 941
Hotels and restaurants	641	- 405	345	- 452	129
Transport	1 718	-1 497	847	2 943	4 011
Telecommunications	38	-12 489	-6 151	2 431	-16 153
Financial intermediation	90 258	84 699	79 328	27 534	281 817
Business Services	32 270	23 591	21 199	-8 215	68 845
Other Services	4 710	- 142	1 157	2 022	7 747
**Rest of the sectors	- 22 350	6 201	4 054	11 286	- 809
Total	123 778	126 567	123 541	53 072	426 958

* Excluding reinvested earnings until 2001. Total EU inward FDI since 2002.

** Rest of the sectors includes: agriculture and fishing, electricity, gas and water, construction, private purchases & sales of real estate, and unallocated.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Οι Υπηρεσίες⁹¹ αποτελούσαν ένα μεγαλύτερο μερίδιο των εισροών απ' ό,τι των εκροών, από το 106% του συνόλου της Ε.Ε. το 2001 στο 65% του συνόλου της Ε.Ε. το 2004. Το μερίδιο των υπηρεσιών στις εξωκοινοτικές εισροές της Ε.Ε. έφθασε σε έναν μέσο όρο 86% περίπου κατά την περίοδο 2001-04 (αυτό των εξωκοινοτικών εκροών είναι 64 %).

⁹¹ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, extractive industries and developments, New York, 2007

Οι εισροές των εξωκοινοτικών FDI στις υπηρεσίες μειώθηκαν σταθερά κατά την υπό εξέταση περίοδο, από 1,4% το 2001 σε 0,3% του Α.Ε.Π. της Ε.Ε. το 2004.

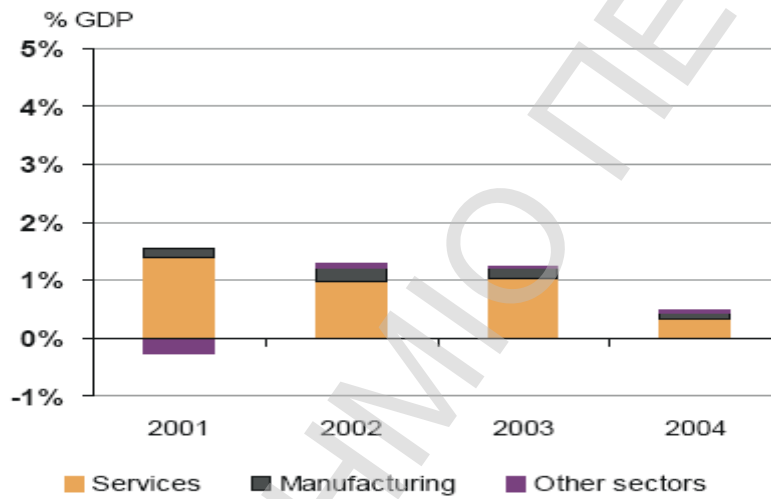
Οι επενδύσεις από τις εξωκοινοτικές χώρες έγιναν συνήθως στον οικονομικό τομέα αλλά μερικοί άλλοι τομείς ξεχώρισαν επίσης. Η οικονομική μεσολάβηση⁹² ήταν ο πρώτος τομέας, από την άποψη του όγκου, (52 %) στο σύνολο των εσωτερικών ροών ΑΞΕ της Ε.Ε., παρά την μεγάλη πτώση του 65% (από τα 79 δισεκατομμύρια € το 2003 στα 28 δισεκατομμύρια € το 2004). Το Λουξεμβούργο, με τα 19 δισεκατομμύρια € το 2004 (70% του συνόλου), ήταν ο κορυφαίος προορισμός για τις εξωκοινοτικές επενδύσεις τοποθετημένες στην οικονομική μεσολάβηση. Αξίζει να σημειωθεί ότι 16 δισεκατομμύρια από εκείνο το ποσό που επενδύθηκε στο Λουξεμβούργο, είχαν προέλευση από τα OFCs.

Έπειτα, ακολούθησαν το εμπόριο και οι επισκευές με 15% των συνολικών εισροών της Ε.Ε. Το Ηνωμένο Βασίλειο με τη Γερμανία αποτελούσαν το 71% των συνολικών εξωκοινοτικών εισροών σε αυτόν τον τομέα. Τα χημικά, τα λαστιχένια και πλαστικά προϊόντα και το πετρέλαιο ακολούθησαν με 6 δισεκατομμύρια € και αποτέλεσαν το 11% των συνολικών εξωκοινοτικών εισροών. Η Ιρλανδία, με 2 δισεκατομμύρια € και, οι Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο, με σχεδόν 1 δισεκατομμύριο € έκαστος, ήταν οι κύριοι δικαιούχοι των επενδύσεων που έγιναν από τις εξωκοινοτικές χώρες σε αυτόν τον τομέα.

---

⁹² Ashoka Mody, *Foreign Direct Investment and the World Economy* (Routledge Studies in the Modern World Economy), 2007

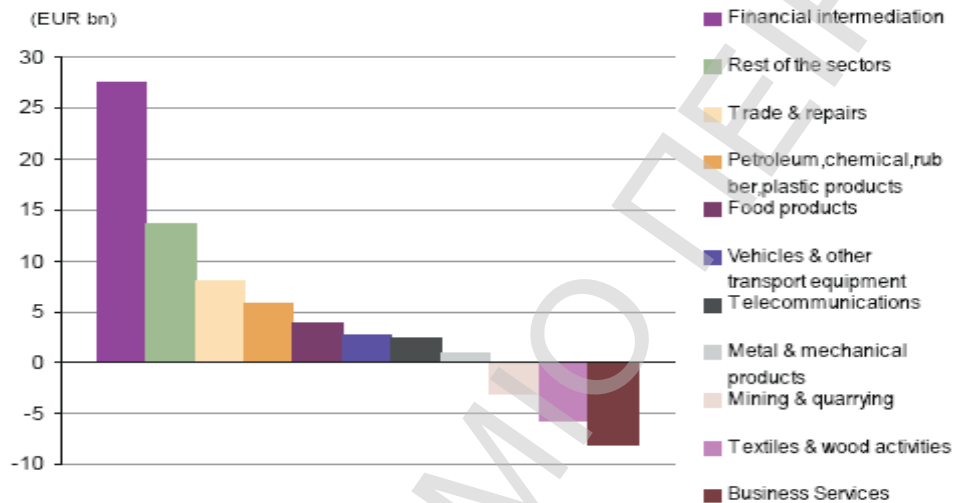
Διάγραμμα Ζ4
Εισροές ΑΞΕ της Ε.Ε. από τις εξωκοινοτικές
χώρες σε σημαντικούς τομείς,
2001-2004 , σε % Α.Ε.Π.

* Excluding reinvested earnings until 2001. Total inward FDI since 2002.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Διάγραμμα Z5
Εισροές ΑΞΕ της Ε.Ε. το 2004
ανά οικονομική δραστηριότητα,
(σε δισεκατομμύρια €)

*Excluding reinvested earnings until 2001. Total inward FDI since 2002.

Rest of the sectors includes: agriculture and fishing, electricity, gas and water, construction, private purchases & sales of real estate, and unallocated.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Οι εξωκοινοτικές εισροές στις επιχειρησιακές υπηρεσίες, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και οι ξύλινες δραστηριότητες, και, η μεταλλουργία και η εξόρυξη χαρακτηρίστηκαν από τις από-επενδύσεις το 2004.

6.4 Κατανομή αποθεμάτων ΑΞΕ στην ΕΕ ανά οικονομική δραστηριότητα

Τα αποθέματα των ΑΞΕ της Ε.Ε. προς το εσωτερικό ανήλθαν σε 1.581 δισεκατομμύρια € στα τέλη του 2004, 6% πάνω από τα επίπεδα του 2003. Το διάγραμμα Z6 καθιστά σαφές ότι δύο δραστηριότητες διακρίθηκαν: η οικονομική μεσολάβηση (46 %) και οι επιχειρησιακές υπηρεσίες (20 %) περιέλαβαν το 66% των εσωτερικών αποθεμάτων στα

τέλη του 2004. Μετά ήταν το πετρέλαιο, τα χημικά, τα λαστιχένια, τα πλαστικά προϊόντα (7 %), ενώ ακολούθησαν το εμπόριο και οι επισκευές (5 %).

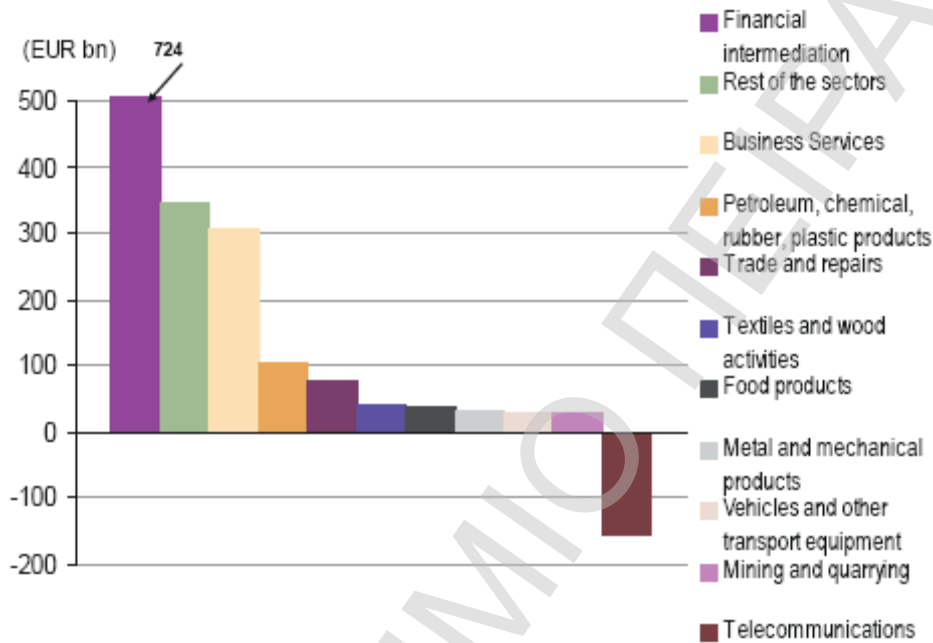
Για την οικονομική μεσολάβηση,⁹³ να τονιστεί ότι το 84% των εσωτερικών αποθεμάτων προήλθε από τον υποτομέα «άλλη οικονομική μεσολάβηση», ενώ το 9% προέκυψε από τη «νομισματική μεσολάβηση». Στον τομέα των επιχειρησιακών υπηρεσιών, η Γερμανία, η οποία ήταν ο κύριος στόχος, αντιπροσώπευσε το 31% των συνολικών εσωτερικών αποθεμάτων της Ε.Ε., με 97 δισεκατομμύρια € και η Γαλλία (50 δισεκατομμύρια €) ήρθαν έπειτα έχοντας το 16% των αποθεμάτων ΑΞΕ της Ε.Ε. προς το εσωτερικό σε αυτόν τον τομέα.

Τρία κράτη μέλη αποτελούν περισσότερο από το μισό των εξωκοινοτικών εσωτερικών αποθεμάτων στο πετρέλαιο, τα χημικά, τα λαστιχένια, πλαστικά προϊόντα. Οι Κάτω Χώρες, με 27 δισεκατομμύρια € ήταν ο σημαντικότερος παραλήπτης των ΑΞΕ εσωτερικών αποθεμάτων της Ε.Ε. στα τέλη του 2004, αντιπροσωπεύοντας το 26% του συνόλου των εσωτερικών αποθεμάτων της Ε.Ε., ενώ η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο ακολουθούν 19 δισεκατομμύρια € και 15 δισεκατομμύρια € αντίστοιχα. Το Ηνωμένο Βασίλειο κράτησε την πρώτη θέση για το εμπόριο και τις επισκευές, αποτελώντας το 38% των εξωκοινοτικών εσωτερικών αποθεμάτων σε αυτόν τον τομέα. Η Γερμανία (26 %) και η Γαλλία (15 %) επίσης προσέλκυσαν σημαντικό κεφάλαιο από έξω από την Ε.Ε. με 21 δισεκατομμύρια € και 12 δισεκατομμύρια € αντίστοιχα.

---

⁹³ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, 2007

Διάγραμμα Ζ6
Εξωκοινοτικά αποθέματα ΑΞΕ προς το
εσωτερικό της ΕΕ(τέλη 2004) ανά οικονομική
δραστηριότητα, (σε δισεκατομμύρια €)

Rest of the sectors includes: agriculture and fishing, electricity, gas and water, construction, private purchases & sales of real estate, and unallocated.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Με μια πιο στενή ματιά στην αναλογία μεταξύ των εισροών ΑΞΕ του 2004 και των εσωτερικών αποθεμάτων ΑΞΕ του 2004, είναι εύκολο να διαπιστώσουμε ότι η μεταφορά ύδατος, η ηλεκτρική ενέργεια, το αέριο και το ύδωρ, η μεταφορά, η αποθήκευση και οι επικοινωνίες, και η έρευνα και η ανάπτυξη ήταν οι ελκυστικότεροι τομείς για τους εξωκοινοτικούς επενδυτές. Αντίθετα, το 2004, η κατασκευή, τα μηχανήματα, οι υπολογιστές, οι RTV⁹⁴ και η επικοινωνία, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και οι ζύλινες δραστηριότητες, και η μεταλλουργία και η εξόρυξη είχαν αρνητικά ποσοστά, καθώς οι εξωκοινοτικοί επενδυτές απέσυραν τα κεφάλαια από εκείνους τους τομείς. Πάντως, ο τομέας της κατασκευής κατέγραψε την υψηλότερη αρνητική αναλογία σε -24,4 %.

⁹⁴ RTV=Ραδιόφωνο και τηλεόραση

Πίνακας Ζ7
Εξωκοινοτικά αποθέματα ΑΞΕ προς
το εσωτερικό και εσωτερικές ροές,
(σε εκατομμύρια €)

		Stocks (end-2004)	Flows (2004)	Flows/ Stocks (%)
Top four	Water transport	2 300	1 299	56.5
	Electricity, gas and water	10 264	5 269	51.3
	Transport, storage and communications	30 557	5 374	17.6
	Research and development	2 487	379	15.2
Bottom four	Construction	4 151	- 1 014	-24.4
	Machinery, computers, RTV & communications	16 287	- 2 688	-16.5
	Textiles and wood activities	39 004	- 5 763	-14.8
	Mining and quarrying	26 517	- 3 086	-11.6
TOTAL		1 580 532	53 072	3.4

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Οι εισροές των ΑΞΕ της Ε.Ε.⁹⁵, κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-04, χαρακτηρίστηκαν από την ισχυρή προτίμηση για τον τομέα των υπηρεσιών, παρουσιαζόμενη ανά όλους τους σημαντικότερους συνεργάτες. Αυτή η επικράτηση μπορεί να φανεί ως επακόλουθο του ότι οι υπηρεσίες αποτέλεσαν το 86% των συνολικών εισροών των ΑΞΕ, ενώ ακολουθούσαν οι κατασκευές λαμβάνοντας μόνο το 15% των συνολικών εισροών. Οι χώρες ΕΖΕΣ, ο Καναδάς και η Ιαπωνία είχαν υψηλές επενδύσεις στις υπηρεσίες το 2004 (περισσότερο από 50% έκαστος), ενώ οι υπηρεσίες έλαβαν μόνο το 41% των εισροών από τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Ο τομέας της κατασκευής προσέλκυσε υψηλές εισροές από την Ιαπωνία, με ένα μέσο όρο 21% για την περίοδο 2001-04, ενώ οι άλλες χώρες-συνεργάτες έπονταν με ένα μέσο όρο 17% για τις συσσωρευμένες ροές κατά τη διάρκεια της τετραετούς περιόδου. Το 2004, το 48% των εισροών των ΑΞΕ από τις Ηνωμένες Πολιτείες είχαν ως στόχο τις κατασκευαστικές δραστηριότητες, ενώ οι ΕΖΕΣ επένδυσαν το 27 %.

⁹⁵ Κυρκιλής Δημήτριος, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, 2007

Πίνακας Ζ8
Εισροές ΑΞΕ στην ΕΕ από
σημαντικές χώρες και κατά τομέα
δραστηριότητας, 2001-2004,
(σε εκατομμύρια €)

		2001	2002	2003	2004	2001-2004
Extra-EU	Manufacturing	12%	16%	14%	20%	15%
	Services	106%	76%	83%	65%	86%
	Other sectors	-18%	7%	2%	15%	-1%
	Total	123 778	126 567	123 541	53 072	426 958
USA	Manufacturing	12%	12%	10%	48%	13%
	Services	85%	78%	84%	41%	81%
	Other sectors	3%	10%	5%	11%	6%
	Total	83 182	57 609	51 935	9 292	202 018
	% of extra-EU	67%	46%	42%	18%	47%
Canada	Manufacturing	17%	4%	6%	-5%	11%
	Services	88%	78%	94%	119%	83%
	Other sectors	-6%	18%	0%	-14%	5%
	Total	5 825	4 019	12 699	- 3 802	18 741
	% of extra-EU	5%	3%	10%	-7%	4%
Japan	Manufacturing	18%	27%	32%	10%	21%
	Services	83%	73%	61%	77%	75%
	Other sectors	-1%	0%	7%	13%	4%
	Total	7 988	8 331	4 002	7 513	27 834
	% of extra-EU	6%	7%	3%	14%	7%
EFTA	Manufacturing	23%	8%	12%	27%	16%
	Services	206%	95%	90%	65%	93%
	Other sectors	-129%	-4%	-2%	8%	-9%
	Total	4 377	15 566	22 325	16 418	58 686
	% of extra-EU	4%	12%	18%	31%	14%
*Other partner countries	Manufacturing	7%	25%	23%	3%	17%
	Services	178%	67%	76%	79%	93%
	Other sectors	-85%	8%	1%	18%	-10%
	Total	22 406	41 042	32 580	23 651	119 679
	% of extra-EU	18%	32%	26%	45%	28%

*Other partner countries is the difference between extra-EU and United States, Canada, Japan and EFTA.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

7. ΠΟΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΞΕ

7.1 Τομεακή κατανομή των ενδοκοινοτικών ΑΞΕ

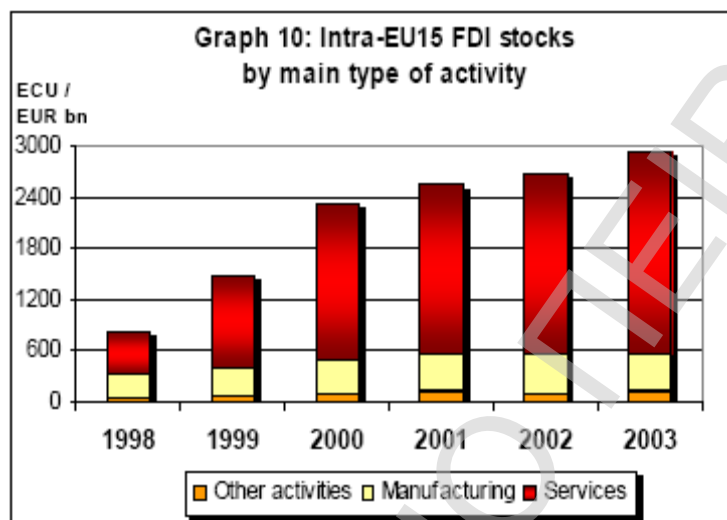
Στη συγκεκριμένη ενότητα, παρατίθεται μια ανάλυση των στοιχείων που αφορούν τις άμεσες ξένες επενδύσεις ανάμεσα στις χώρες-μέλη της Ε.Ε., κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2006⁹⁶.

Αρχικά, γίνεται μια εξέταση των ενδοκοινοτικών ΑΞΕ ανά κλάδο, μέχρι τα τέλη του 2003. Τα αποθέματα των ενδοκοινοτικών ΑΞΕ της Ε.Ε. αυξήθηκαν κατά μέσον όρο γρηγορότερα από τα αντίστοιχα των εξωκοινοτικών ΑΞΕ μεταξύ 1998 και 2003. Η αναλογία μεταξύ των τιμών του τέλους του 2003 και του τέλους του 1998 για τις ενδοκοινοτικές ΑΞΕ ήταν 3,6, ενώ για εξωκοινοτικές ήταν 2,5 για τα εξωτερικά αποθέματα και 2,3 για τα εσωτερικά αποθέματα. Η γραφική παράσταση Η1 παρουσιάζει τη σύνθεση των ενδοκοινοτικών αποθεμάτων ΑΞΕ ανά κύριο τύπο δραστηριότητας. Οι υπηρεσίες συνέχισαν να «κερδίζουν έδαφος» κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου. Στα τέλη του 1998, τα ενδοκοινοτικά αποθέματα ΑΞΕ που επενδύθηκαν στις δραστηριότητες των υπηρεσιών αποτελούσαν το 60% του συνολικού, ενώ έφτασαν στο 80% στα τέλη του 2003. Το μερίδιο της κατασκευής μειώθηκε από 34% σε 15%, κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου, ενώ το μερίδιο των άλλων δραστηριοτήτων αποτέλεσε το 6% και 7% αντίστοιχα.

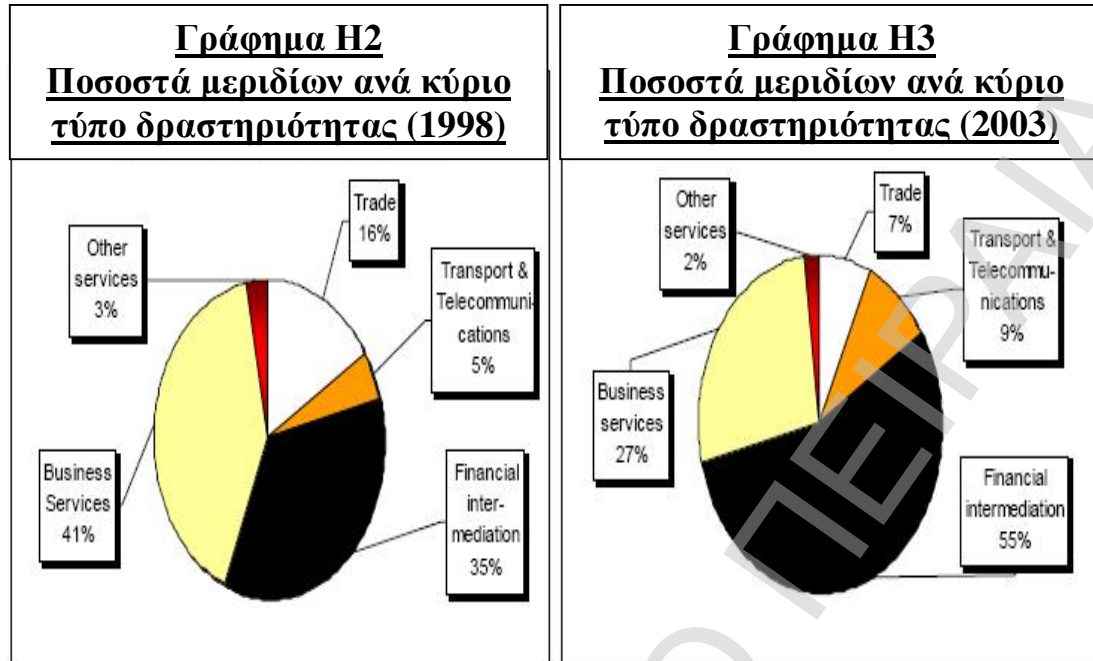
⁹⁶ European Union, Foreign Direct Investment, Eurostat, Data 2001-2006

Γράφημα Η1
Ενδοκοινοτικά FDI αποθέματα
ανά κύριο τύπο δραστηριότητας

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Οι γραφικές παραστάσεις Η2 και Η3 παρουσιάζουν τα ποσοστά των μεριδίων ανά κύριο τύπο δραστηριότητας υπηρεσιών το 1998 και το 2003. Καθώς τα ενδοκοινοτικά αποθέματα ΑΞΕ σε όλους τους τύπους υπηρεσιών αυξήθηκαν, η αύξηση ήταν εντονότερη στην οικονομική μεσολάβηση (από 35% σε 55%) και στις μεταφορές και τηλεπικοινωνίες (από 5% σε 9%), οφειλόμενη στην αυξανόμενη επένδυση στις τηλεπικοινωνίες κατά τη διάρκεια του 1999-2001. Η ανάλογη σημασία της επένδυσης στον εμπορικό τομέα μειώθηκε από 16% το 1998 σε 7% το 2003 και από 41% σε 27% στις επιχειρησιακές υπηρεσίες.

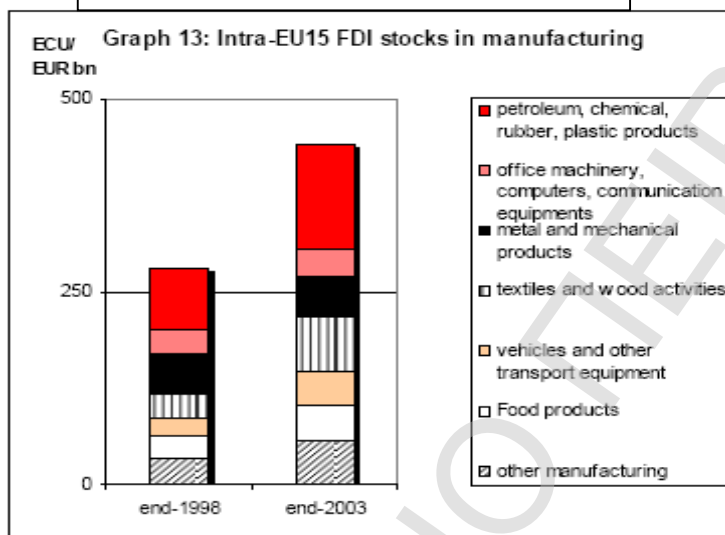

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Τα ενδοκοινοτικά αποθέματα των ΑΞΕ στις κατασκευές αυξήθηκαν από 279 δισεκατομμύρια ECU στο τέλος του 1998 σε 440 δισεκατομμύρια € στο τέλος του 2003 (γραφική παράσταση Η4)⁹⁷. Η σημαντικότερη δραστηριότητα μέσα στον τομέα των κατασκευών ήταν η εξόρυξη του πετρελαίου, οι χημικές ουσίες, τα λαστιχένια και τα πλαστικά προϊόντα αυξανόμενα κατά 58 δισεκατομμύρια από ένα μερίδιο 28% στο τέλος του 1998 σε 31% στο τέλος 2003. Η κατασκευή των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και των ξύλινων δραστηριοτήτων αυξήθηκε από το μερίδιο της τάξης του 11% σε 16% στο τέλος του 2003. Τα μέταλλα και τα μηχανικά προϊόντα έχασαν λίγη από τη ισχύ τους, παρατηρώντας μια μείωση του μεριδίου από 18% σε 12% στα τέλη του 2003. Η κατασκευή των τροφίμων και των οχημάτων και άλλων μεταφορικών εξοπλισμών είχαν ένα μερίδιο 10% των αποθεμάτων ΑΞΕ των κατασκευών στα τέλη του 2003, ενώ οι άλλες δραστηριότητες κατασκευής κατείχαν το 13%.

⁹⁷ Stephen D. Cohen, *Multinational Corporations and Foreign Direct Investment: Avoiding Simplicity, Embracing Complexity*, 2007

Γράφημα Η4
Ενδοκοινοτικά αποθέματα ΑΞΕ
των κατασκευών (Ε.Ε. των 15)

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

7.2 Γεωγραφική κατανομή των ενδοκοινοτικών ΑΞΕ

Στη συνέχεια, γίνεται μια παρουσίαση των δραστηριοτήτων των ενδοκοινοτικών ΑΞΕ ανά χώρα-μέλος, κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001-2006.

Πίνακας Η1
Ενδοκοινοτικές εισροές άμεσης επένδυσης –
Παρουσίαση ανά κράτος μέλος της Ε.Ε.
Ε.Ε. και κράτη μέλη (σε εκατομμύρια €)

Geo / Time	2001	2002	2003	2004	2005	2006
European Union	403192	360059	232872	179521	443903	428014
EU (27 countries)	:	:	:	185806	451643	440182
Belgium	:	:	26725	26700	21993	46739

BLEU	:	:	:	:	:	:
Bulgaria	:	:	1499	2261	2420	3715
Czech Republic	:	8460	812	3227	8941	4189
Denmark	7169	4136	-599	:	6559	4466
Germany	19359	46518	18971	-9020	26777	19174
Estonia	488	259	707	596	2212	1321
Ireland	:	14426	21455	3435	-16756	-1618
Greece	:	:	:	:	:(c)	:(c)
Spain	26989	23444	15706	17791	18193	15684
France	53434	39899	27009	24543	51954	50247
Italy	13100	12155	13276	11053	14168	28360
Cyprus	463	452	590	608	542	331
Latvia	75	169	150	353	365	978
Lithuania	:	:	79	454	577	2382
Luxembourg	:	103522	43100	43866	70148	74560
Hungary	3159	2034	2577	2064	5905	8373
Malta	:	:	:	230	22	185
Netherlands	30582	19545	18643	6909	33511	2257
Austria	5681	-264	4062	2304	7332	5186
Poland	5857	4236	3238	9441	6752	13242
Portugal	6716	1669	1645	-327	4088	5239
Romania	:	:	:	:	5320	8453
Slovenia	:	595	321	499	628	490
Slovakia	:	:	1744	2532	1648	2940
Finland	:	7884	2165	2207	3689	3888
Sweden	:	:	2078	5045	2155	9781
United Kingdom	28155	25000	7945	38918	105801	58501
:=Μη διαθέσιμο κείμενο, c=Εμπιστευτικό						

Πηγή: Eurostat Data 2001-2006

Στον πίνακα Η1 παρουσιάζονται οι εισροές των ΑΞΕ από την Ε.Ε. (ενδοκοινοτικές) για κάθε κράτος-μέλος. Τα στοιχεία είναι για την Ε.Ε. των 25 από το 2001 ως το 2006⁹⁸.

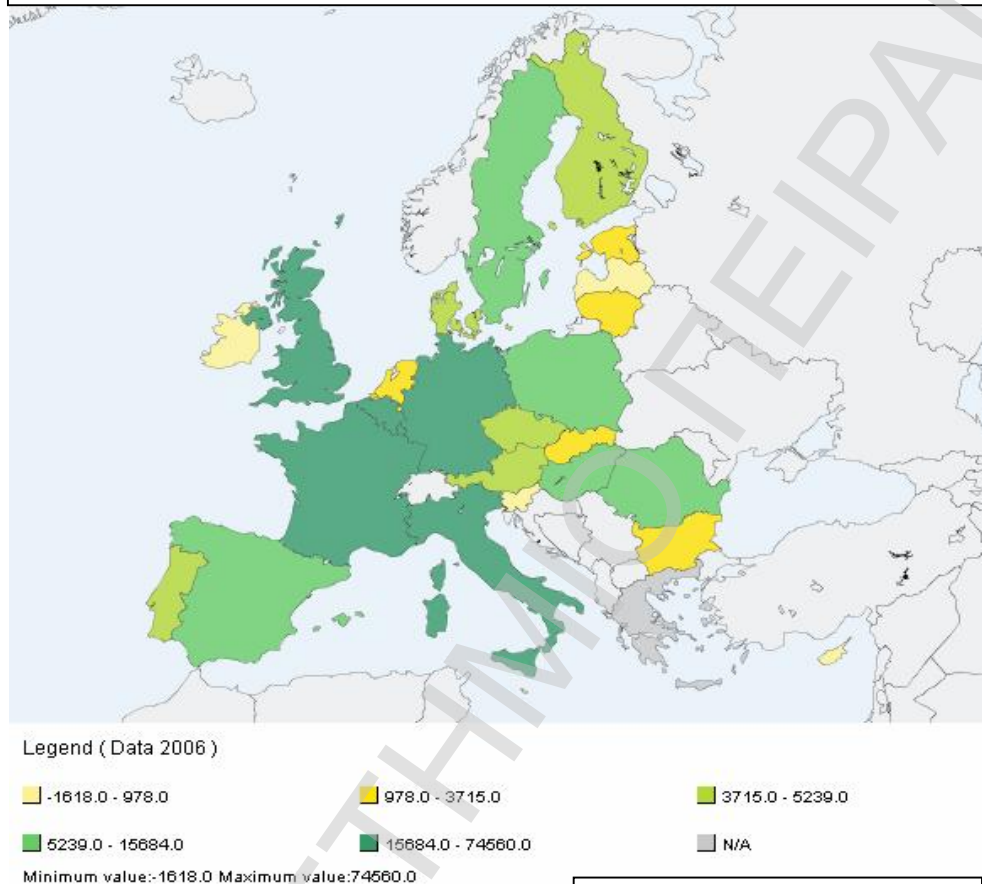
Στο χάρτη Α, παρουσιάζονται γεωγραφικά οι ενδοκοινοτικές εισροές ΑΞΕ των κρατών-μελών της Ε.Ε., σύμφωνα με τα στοιχεία του 2006. Όπως φαίνεται από τη μελέτη του πίνακα Η1, αλλά και με μια προσεχτική ματιά στο χάρτη Α, τα ηνία σε αυτό τον τομέα κατέχουν οι Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο⁹⁹, Βέλγιο, Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Αντιθέτως, τις τελευταίες θέσεις καταλαμβάνουν η Ιρλανδία, η Σλοβενία, καθώς και η Κύπρος με τη Λετονία.

---

⁹⁸ Οι αριθμοί που παρουσιάζονται είναι βασισμένοι στα στοιχεία που έχουν παραληφθεί μέχρι τις 30 Μαρτίου 2007 από τα κράτη μέλη. Τα στοιχεία για το σύνολο της Ε.Ε. λαμβάνουν υπόψη τα εμπιστευτικά στοιχεία, τις εκτιμήσεις για τα κράτη μέλη που χάνουν τα στοιχεία και τα στοιχεία για τις Οντότητες Ειδικών Σκοπών (SPEs), τα οποία συλλέγονται επιπρόσθετα από την EUROSTAT και την ΕΚΤ από τα κράτη μέλη, εξαιρουμένων των στοιχείων των FDI των SPEs σε εθνικό επίπεδο. Αυτό εξασφαλίζει προσκόλληση στα διεθνή πρότυπα, διεξοδικότητα των συνόλων της Ε.Ε. και εξηγεί γιατί το σύνολο των ροών των κρατών μελών διαφέρει από τα σύνολα της Ε.Ε. Οι SPEs είναι κυρίως επιχειρήσεις οικονομικής εκμετάλλευσης, ξένων κατόχων (foreign-owned) και, συχνά συμμετέχουσες στις διασυνοριακές οικονομικές συναλλαγές, χωρίς ή με αμελητέα τοπική δραστηριότητα στο κράτος μέλος της παραμονής τους.

⁹⁹ Τα στοιχεία για το Λουξεμβούργο περιλαμβάνουν SPEs, τα οποία αποτελούν περίπου το 85-90% των εισροών και των εκροών των FDI του Λουξεμβούργου.

Χάρτης Α
Ενδοκοινοτικές εισροές άμεσης επένδυσης –
Παρουσίαση ανά κράτος μέλος της Ε.Ε.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2006

Έπειτα, ακολουθεί ο πίνακας Η2, στον οποίο παρουσιάζονται οι εκροές των ΑΞΕ (ενδοκοινοτικές) για κάθε κράτος-μέλος. Τα στοιχεία αφορούν την Ε.Ε. των 25 από το 2001 ως το 2006¹⁰⁰.

¹⁰⁰ Οι αριθμοί που παρουσιάζονται είναι βασισμένοι στα στοιχεία που έχουν παραληφθεί μέχρι τις 30 Μαρτίου 2007 από τα κράτη μέλη. Τα στοιχεία για το σύνολο της Ε.Ε. λαμβάνουν υπόψη τα εμπιστευτικά στοιχεία, τις εκτιμήσεις για τα κράτη μέλη που χάνουν τα στοιχεία και τα στοιχεία για τις Οντότητες Ειδικών Σκοπών (SPEs), τα οποία συλλέγονται επιπρόσθετα από την EUROSTAT και την ΕΚΤ από τα κράτη μέλη, εξαιρουμένων των στοιχείων των FDI των SPEs σε εθνικό επίπεδο. Αυτό εξασφαλίζει προσκόλληση στα διεθνή πρότυπα, διεξοδικότητα των συνόλων της Ε.Ε. και εξηγεί γιατί το σύνολο των ροών των κρατών μελών διαφέρει από τα σύνολα της Ε.Ε. Οι SPEs είναι κυρίως επιχειρήσεις οικονομικής εκμετάλλευσης, ξένων κατόχων (foreign-owned) και, συχνά συμμετέχουσες στις διασυνοριακές οικονομικές συναλλαγές, χωρίς ή με αμελητέα τοπική δραστηριότητα στο κράτος μέλος της παραμονής τους.

Πίνακας Η2
Ενδοκοινοτικές εκροές άμεσης επένδυσης –
Παρουσίαση ανά κράτος μέλος της Ε.Ε.
Ε.Ε. και κράτη μέλη (σε εκατομμύρια €)

<i>Time/geo</i>	2001	2002	2003	2004	2005	2006
European Union	327828	362199	270214	223322	424740	430146
EU (27 countries)	:	:	:	223149	424963	430250
Belgium	:	:	26760	24406	15688	32818
BLEU	:	:	:	:	:	:
Bulgaria	:	:	18	-190	213	58
Czech Republic	:	241	199	241	-251	761
Denmark	7045	4865	1269	:	9998	-648
Germany	-10102	23865	-4558	7970	32168	30928
Estonia	223	125	115	192	324	771
Ireland	:	2141	3796	8566	10597	6171
Greece	:	:	:	:	:(c)	:(c)
Spain	22057	21030	18928	37117	20560	59442
France	72083	26433	32528	39872	71552	49601
Italy	20704	15595	6050	15017	27345	18289
Cyprus	227	436	340	361	141	383
Latvia	12	0	11	15	39	27
Lithuania	:	:	14	178	124	173
Luxembourg	:	128220	57255	55548	65187	56645
Hungary	42	199	504	601	575	3355
Malta	:	:	:	-21	-28	1
Netherlands	24413	24935	19643	15047	90858	14241
Austria	1666	3577	5407	3106	4474	-96
Poland	-140	258	165	328	1094	6163

Portugal	5454	2679	3070	5279	1369	2303
Romania	:	:	:	:	10	45
Slovenia	:	138	94	175	52	87
Slovakia	:	:	196	-53	79	281
Finland	:	5694	-425	-1517	5496	1767
Sweden	:	:	14705	10771	11038	10998
United Kingdom	20112	45903	19276	17535	24760	53813
:=Μη διαθέσιμο κείμενο, c=Εμπιστευτικό						

Πηγή: Eurostat Data 2001-2006

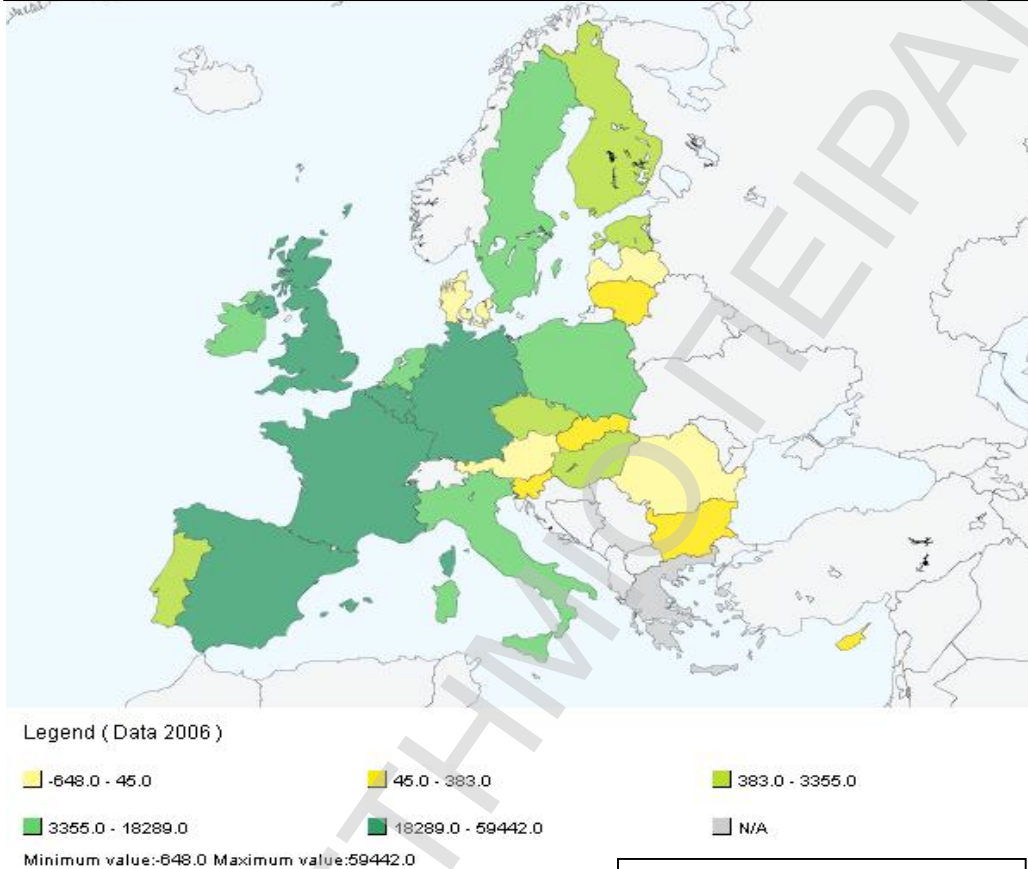
Σε αυτό το σημείο, πρέπει να προσθέσουμε ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις είναι η κατηγορία της διεθνούς επένδυσης που γίνεται από μια εδρεύουσα οντότητα (άμεσος επενδυτής), για να αποκτήσει ένα διαρκές ενδιαφέρον¹⁰¹ για μια οντότητα που λειτουργεί σε μια οικονομία, εκτός από αυτήν του επενδυτή (επιχείρηση άμεσης επένδυσης). Η ύπαρξη του διαρκούς ενδιαφέροντος κρίνεται από το εάν ο επενδυτής αποκτά τουλάχιστον το 10% του κεφαλαίου των κοινών μετοχών της επιχείρησης.

Στο χάρτη Β, παρουσιάζονται γεωγραφικά οι ενδοκοινοτικές εκροές ΑΞΕ των κρατών-μελών της Ε.Ε., σύμφωνα με τα στοιχεία του 2006. Παρατηρώντας τον παρακάτω χάρτη σε συνδυασμό με τον προηγούμενο πίνακα (Πίνακας Η2), συμπεραίνουμε ότι τις πρωταρχικές θέσεις σε αυτό τον τομέα απολαμβάνουν οι Γερμανία, Γαλλία, Ισπανία, Λουξεμβούργο¹⁰², Βέλγιο και Ηνωμένο Βασίλειο. Από την άλλη μεριά, στα τελευταία στρώματα βρίσκονται οι Αυστρία, Δανία, Λετονία και Ρουμανία.

¹⁰¹ Το μόνιμο ενδιαφέρον υπονοεί ότι μια μακροπρόθεσμη σχέση υπάρχει μεταξύ του επενδυτή και της επιχείρησης και ότι ο επενδυτής έχει μια σημαντική επιρροή στον τρόπο που η επιχείρηση ρυθμίζεται. Ένα τέτοιο ενδιαφέρον κρίνεται τυπικά για να υπάρξει όταν ένας άμεσος επενδυτής κατέχει το 10% ή περισσότερο των συνηθισμένων μετοχών ή της δύναμης της ψηφοφορίας στο διοικητικό συμβούλιο (για μια ενσωματωμένη επιχείρηση) ή το αντίτιμο (για μια ασυγχώνευτη επιχείρηση). Οι FDI ροές που παρουσιάζονται εδώ περιλαμβάνουν τις επανεπενδυμένες αποδοχές.

¹⁰² Τα στοιχεία για το Λουξεμβούργο περιλαμβάνουν SPEs, τα οποία αποτελούν περίπου το 85-90% των εισροών και των εκροών των FDI του Λουξεμβούργου.

Χάρτης Β
Ενδοκοινοτικές εκροές άμεσης επένδυσης –
Παρουσίαση ανά κράτος μέλος της Ε.Ε.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2006

Το 2004, οι ενδοκοινοτικές ροές των FDI της Ε.Ε. των 25 ήταν περίπου 23% χαμηλότερες απ' ό τι το 2003¹⁰³. Η Γαλλία (40 δισεκατομμύρια €), το Λουξεμβούργο (32 δισεκατομμύρια), το Ηνωμένο Βασίλειο (28 δισεκατομμύρια) και η Ισπανία (27 δισεκατομμύρια) ήταν οι κύριοι επενδυτές της Ε.Ε. των 25 το 2004. Οι κύριοι παραλήπτες των επενδύσεων από άλλα κράτη μέλη ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο (53 δισεκατομμύρια), το Λουξεμβούργο (30 δισεκατομμύρια), η Γαλλία (21 δισεκατομμύρια) και το Βέλγιο (19 δισεκατομμύρια), ενώ η Γερμανία κατέγραψε αντεπένδυση ύψους 28 δισεκατομμυρίων €. Υπήρξε μια αύξηση 116% στις ενδοκοινοτικές ροές των FDI, φθάνοντας περίπου στα 422 δισεκατομμύρια € το 2005 (195 δισεκατομμύρια μέσα στο

¹⁰³ European Union, Foreign Direct Investment Yearbook 2007 (Data 2001-2005), Eurostat

2004). Αυτή η αύξηση οφειλόταν, κατά ένα μεγάλο μέρος, στις αυξανόμενες ροές μεταξύ των 15 κρατών μελών της Ε.Ε. Οι FDI ροές των 15 της Ε.Ε. προς τα νέα κράτη μέλη συνέχισαν την αύξησή τους, φθάνοντας τα 25 δισεκατομμύρια € το 2005. Οι ενδοκοινοτικές ροές των 25 της Ε.Ε. παρέμειναν σε υψηλό επίπεδο (396 δισεκατομμύρια €) το 2006, αλλά μειώθηκαν σε σχέση με το 2005 κατά 6%. Από τα 396 δισεκατομμύρια € των συνολικών ενδοκοινοτικών ροών των επενδύσεων της Ε.Ε. των 25, το 89% ήταν επενδύσεις μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. των 15. Οι ροές επένδυσης της Ε.Ε. των 15 στα νέα κράτη μέλη έφτασαν τα 46 δισεκατομμύρια € αυξημένες σε απόλυτους όρους κατά 21 δισεκατομμύρια € από το 2005 και μετακινούμενες από ένα μερίδιο 6% προς 11% των συνολικών ενδοκοινοτικών ροών της Ε.Ε. των 25.

Η Ισπανία (60 δισεκατομμύρια €), το Ηνωμένο Βασίλειο (57 δισεκατομμύρια) και η Γαλλία (48 δισεκατομμύρια) ήταν οι κύριοι επενδυτές μέσα στην Ε.Ε. των 27 το 2006. Οι κύριοι παραλήπτες των επενδύσεων από άλλα κράτη μέλη ήταν το Λουξεμβούργο (57 δισεκατομμύρια €), το Ηνωμένο Βασίλειο (55 δισεκατομμύρια) και η Γαλλία (45 δισεκατομμύρια).

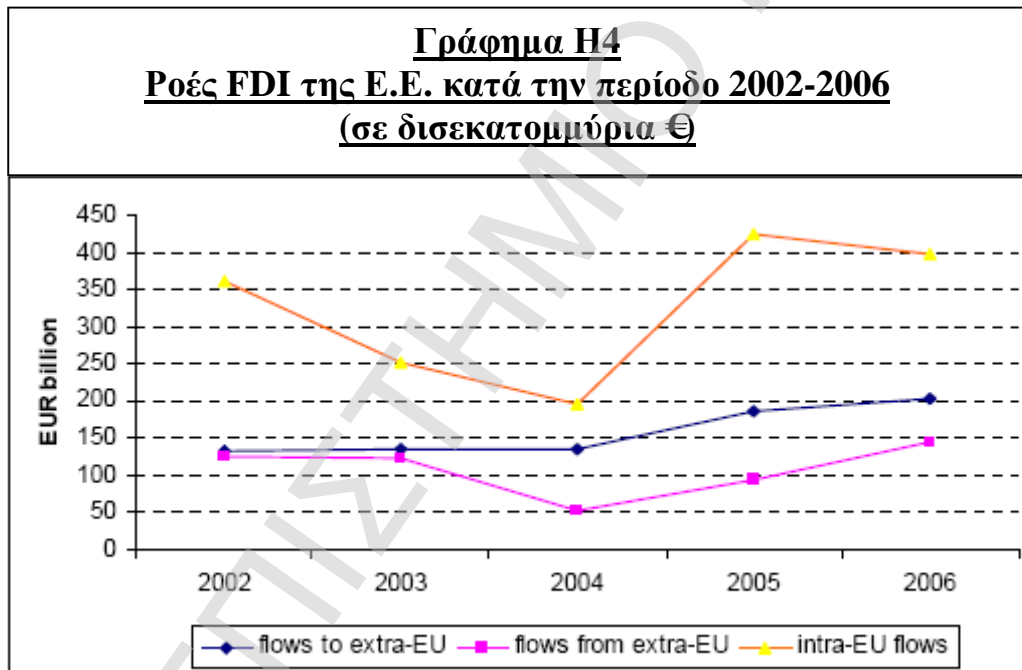
Στον Πίνακα Η3, παρατηρούμε όλες τις παραπάνω αναφορές σχετικά με την εξέλιξη των ενδοκοινοτικών ροών των FDI, κατά την περίοδο 2002-2006. Επίσης, γίνεται πλήρης ανάλυση των ενδοκοινοτικών ροών ως προς τα κράτη μέλη της Ε.Ε. και μεταξύ αυτών και των νέων κρατών μελών.

Πίνακας Η3					
Ροές ΑΞΕ μεταξύ των 10 νέων κρατών μελών και της Ε.Ε. των 15					
(σε δισεκατομμύρια €)					
	2002	2003	2004	2005	2006
Ενδοκοινοτικές FDI ροές της Ε.Ε.-25*	361,1	251,3	195,0	422,4	396,2
Από την Ε.Ε.-15 στα νέα Κράτη-Μέλη	6,1	4,0	15,2	25,3	45,8
Από τα νέα Κράτη-Μέλη στην Ε.Ε.-15	2,1	1,3	8,2	12,0	-0,4
Μεταξύ των Μελών της Ε.Ε.-15	345,8	242,9	173,0	389,3	355,3

Πηγή: Eurostat Data 2001-2006

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κλείνοντας, παρατηρούμε ότι οι ενδοκοινοτικές ροές ΑΞΕ βρίσκονται σε υψηλότερα επίπεδα επενδύσεων σε σύγκριση με τις αντίστοιχες ροές από και προς τις χώρες εκτός Ε.Ε., κατά την περίοδο 2002-2006. Αυτό το στατιστικό στοιχείο απεικονίζεται στην παρακάτω γραφική παράσταση (Γράφημα Η4), όπου φαίνεται η εμφανής διαφορά των ενδοκοινοτικών ροών από τους άλλους τύπους ροών, βάσει των τιμών των επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2006

Μάλιστα, βλέπουμε ότι παρά τη συνεχόμενη πτωτική πορεία των ενδοκοινοτικών ροών ΑΞΕ¹⁰⁴ μέσα στο χρονικό διάστημα 2002-2004, όπου το 2004 καταγράφεται η χειρότερη δραστηριότητά τους, παραμένουν πιο πάνω από τις επιμέρους εξωκοινοτικές ροές. Επίσης, συμπεραίνουμε ότι μετά το 2004 υπάρχει μια αισθητή ανάκαμψη, με

¹⁰⁴ Υπάρχει μια στατιστική απόκλιση μεταξύ των ενδοκοινοτικών εισροών και των εκροών και για το 2005 και το 2006. Το ετήσιο ποσοστό αλλαγής έχει υπολογιστεί βασισμένο στο μέσο όρο των εισροών και των εκροών.

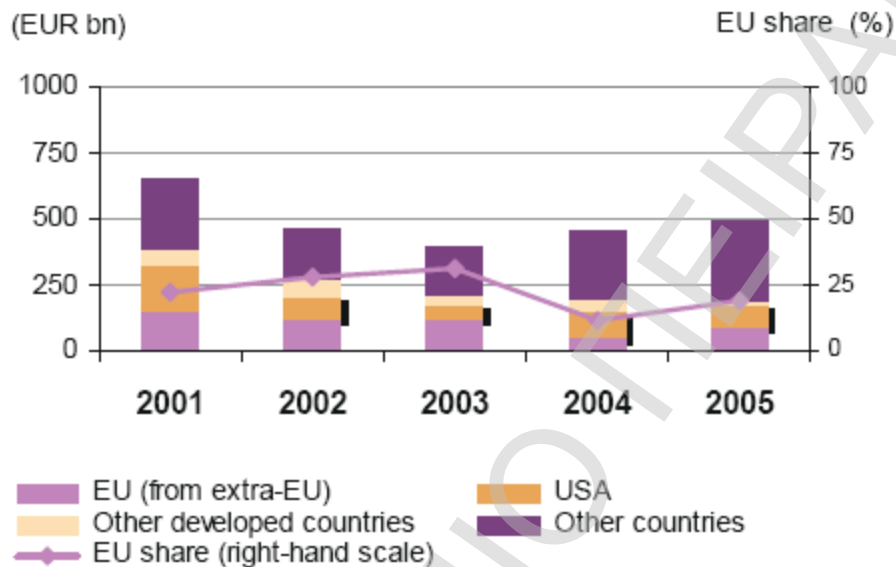
αποτέλεσμα να φτάσουν οι ενδοκοινοτικές ροές σε ένα ρεκόρ της τάξης των 422 δισεκατομμυρίων € περίπου στα τέλη του 2005, ανοίγοντας τρομερά την «ψαλίδα» μεταξύ αυτών και των υπολοίπων τύπων ροών των αξε. Ακόμη, το 2006 παρατηρείται μια σχετική υποχώρηση των ενδοκοινοτικών ροών, η οποία τεκμηριώνεται και από τη μικρή μείωση που καταγράφηκε σε σχέση με το 2005, δηλαδή μείωση ύψους 26 δισεκατομμυρίων € περίπου. Παρ' όλα αυτά, παραμένουν σε υψηλά επίπεδα τιμών και φυσικά, να τονιστεί ότι απέχουν κατά πολύ από τις ροές από και προς τις χώρες εκτός Ε.Ε.

Έναντι του 2004, οι παγκόσμιες FDI εισροές (αποκλείοντας τις ενδοκοινοτικές ροές) αυξήθηκαν κατά 9% στα 492 δισεκατομμύρια € το 2005 (453 δισεκατομμύρια € το 2004). Οι Ε.Ε. FDI εισροές¹⁰⁵ αυξήθηκαν κατά 77% στα 94 δισεκατομμύρια € με συνέπεια ένα μερίδιο 19% των παγκόσμιων FDI εισροών και της υπέρβασης των Ηνωμένων Πολιτειών, οι οποίες αποτέλεσαν το 16% των παγκόσμιων FDI εισροών.

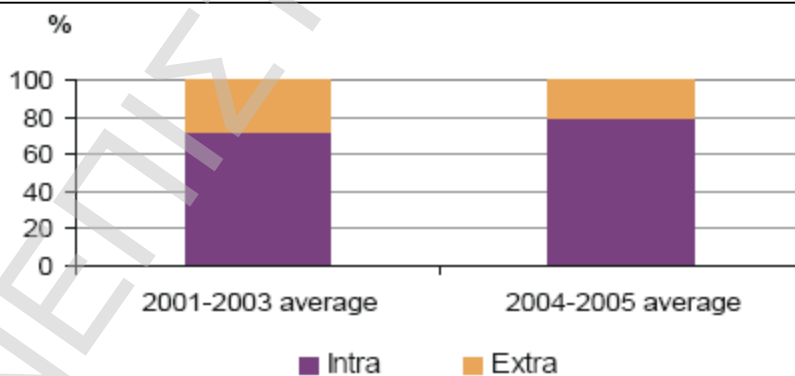
¹⁰⁵Τα στοιχεία σε αυτήν την έρευνα αφορούν την Ε.Ε. των 25. Τα στοιχεία για τις παγκόσμιες ροές υπολογίστηκαν με τη χρησιμοποίηση των στοιχείων της EUROSTAT για την Ε.Ε. και των στοιχείων της UNCTAD για τις άλλες χώρες.

Διάγραμμα Ι1
Παγκόσμιες ροές ΑΞΕ ανά παραλήπτη, 2001-2005,
(σε δισεκατομμύρια €)

Source: Eurostat, UNCTAD

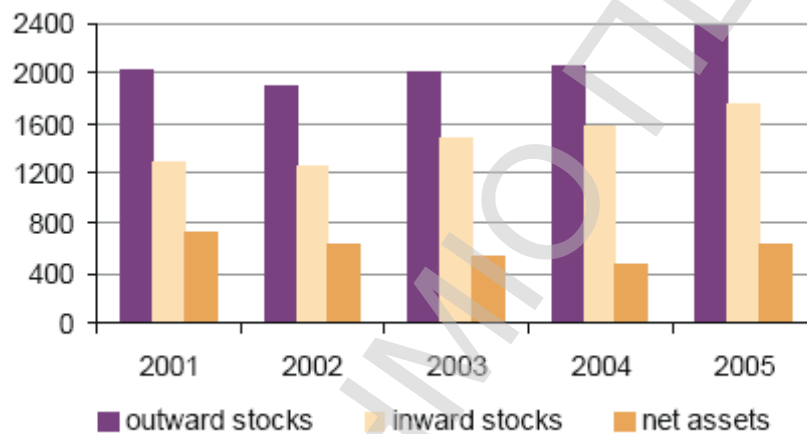
Διάγραμμα Ι2
Ποσοστό εξωκοινοτικών και ενδοκοινοτικών ΑΞΕ στις
συνολικές ροές ΑΞΕ της Ε.Ε.

Το μερίδιο των παγκόσμιων εισροών στις αναπτυσσόμενες χώρες αυξήθηκε σε 61 %, το πιο υψηλό επίπεδο από το 1997, ενώ οι εισροές στις αναπτυγμένες χώρες ήταν το 39% των συνολικών ροών. Εκτιμώντας ότι οι εισροές των ΑΞΕ της Ε.Ε. αυξήθηκαν κατά 77% μεταξύ 2004 - 2005, οι ενδοκοινοτικές ροές αυξήθηκαν κατά 114% (βλ. τον πίνακα Ι2).

Το ποσοστό των ενδοκοινοτικών ροών από τις συνολικές εισροές ΑΞΕ παραμένει υψηλό και έχει αυξηθεί ακόμη τα τελευταία χρόνια. Το βάρος των συσσωρευτικών ενδοκοινοτικών ροών έφθασε το 80% για την περίοδο 2004-05.

Διάγραμμα Ι3
Αποθέματα των ΑΞΕ της Ε.Ε.: εσωτερικά, εξωτερικά και καθαρά, 2001-2005, (σε δισεκατομμύρια €)

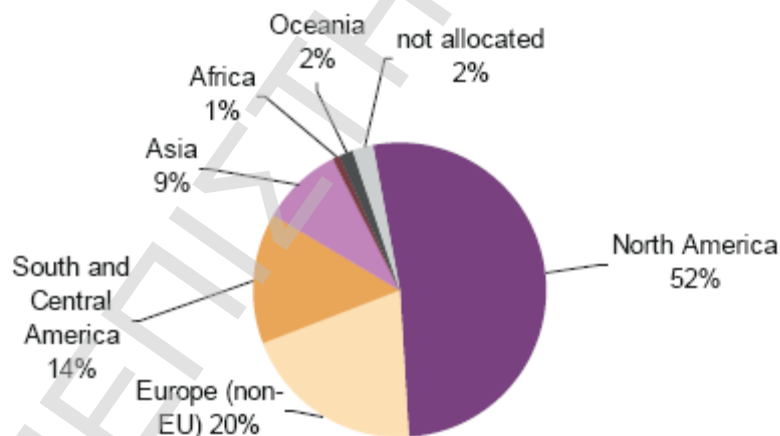
Πηγή: Eurostat Data 2001-2006, UNCTAD 2006

Τα εξωτερικά αποθέματα ΑΞΕ της Ε.Ε.¹⁰⁶ αυξήθηκαν για το τρίτο διαδοχικό έτος, κατά 16 %, από τα 2.048 δισεκατομμύρια € στα τέλη του 2004, στα 2.380 δισεκατομμύρια € στα τέλη του 2005. Ομοίως, τα αποθέματα ΑΞΕ της Ε.Ε. προς το εσωτερικό αυξήθηκαν κατά 10% στα 1.745 δισεκατομμύρια € στα τέλη του 2005. Λαμβάνοντας υπόψη την αρκετά μεγάλη αύξηση στα εξωτερικά αποθέματα, τα καθαρά περιουσιακά κεφάλαια των FDI της Ε.Ε. αυξήθηκαν στα 625 δισεκατομμύρια € στα τέλη του 2005. Η καθαρή θέση των περιουσιακών κεφαλαίων αυξήθηκε για πρώτη φορά μετά από τη συνεχή πτώση από το 2001.

¹⁰⁶ Λιάργκοβας Γ. Παναγιώτης, Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και Ανταγωνιστικότητα, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2007

Η αξία των αποθεμάτων ΑΞΕ της Ε.Ε. προς το εσωτερικό αυξήθηκε από τα 1.296 δισεκατομμύρια € στα τέλη του 2001, στα 1.581 δισεκατομμύρια € στα τέλη του 2004 (βλ. το διάγραμμα Ι3). Από αυτά τα αποθέματα, η Βόρεια Αμερική κράτησε το 52% (έναντι του 61% στα τέλη του 2001). Το μερίδιο της Ευρώπης (εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης) αυξήθηκε από το 16% κατά τα τέλη του 2001 στο 20% στα τέλη του 2004, συμπληρώνοντας συνολικά 316 δισεκατομμύρια €. Τα εσωτερικά αποθέματα που κατέχουν η Νότος και η Κεντρική Αμερική αυξήθηκαν κατά 61 %, αποτελώντας ένα μερίδιο 14% των αποθεμάτων των ΑΞΕ της Ε.Ε. προς το εσωτερικό. Οι μετοχές των αποθεμάτων προς το εσωτερικό άλλων επενδυτικών ζωνών, παρέμειναν αρκετά σταθερές μεταξύ του 2001 και του τέλους του 2004.

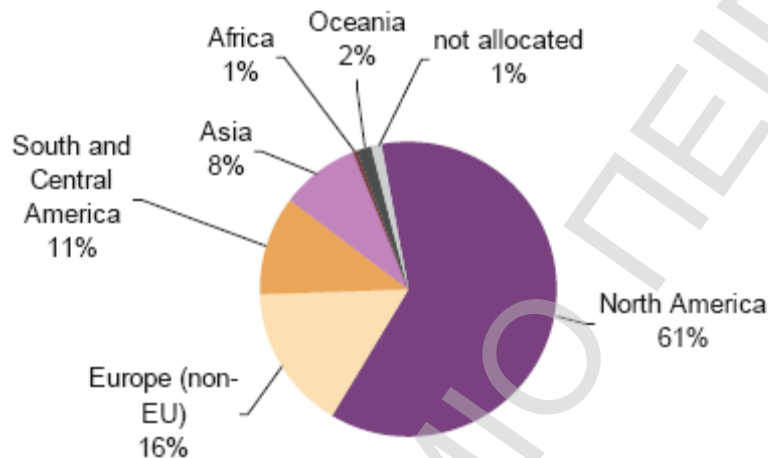
Διάγραμμα Ι4
Αποθέματα των ΑΞΕ της Ε.Ε. των 25 προς το εσωτερικό
ανά εξωκοινοτικό κύριο επενδυτή, (τέλη 2004)

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Διάγραμμα Ι5
Αποθέματα των ΑΞΕ της Ε.Ε. των 25 προς το εσωτερικό
ανά εξωκοινοτικό κύριο επενδυτή, (τέλη 2001)

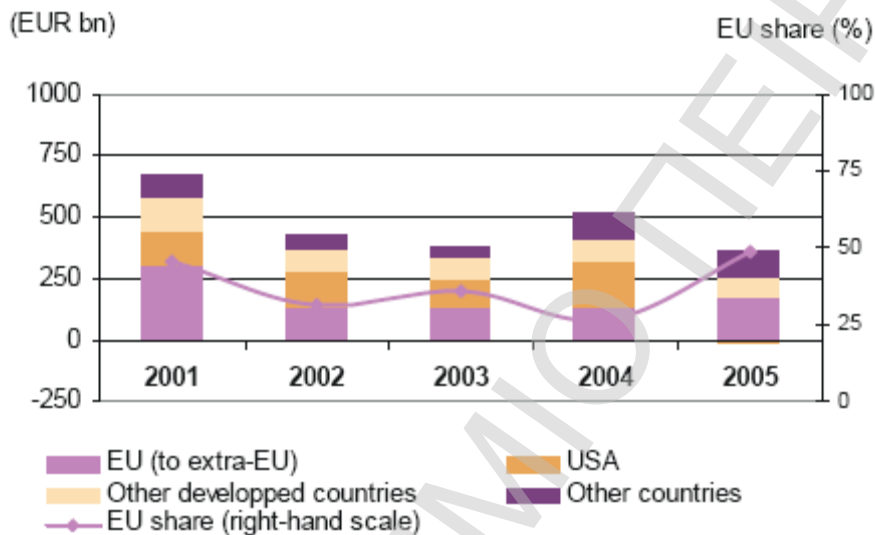

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Μετά από την αναζωπύρωση των παγκόσμιων εκροών ΑΞΕ το 2004, μια πτώση παρατηρήθηκε το 2005. Οι παγκόσμιες εκροές ΑΞΕ - αποκλείοντας τις ενδοκοινοτικές ΑΞΕ - συγκέντρωσαν συνολικά 352 δισεκατομμύρια € (521 δισεκατομμύρια € το 2004, μια μείωση 32%)¹⁰⁷. Οι εκροές των ΑΞΕ της Ε.Ε. στα 172 δισεκατομμύρια € αυξανόμενες κατά 26% από το 2004, φθάνουν στο πιο υψηλό επίπεδο από το 2001 (306 δισεκατομμύρια €). Ομοίως, οι εισροές της Ε.Ε. αυξήθηκαν κατά 77% από τα 53 δισεκατομμύρια € στα 94 δισεκατομμύρια €

¹⁰⁷ Οι παγκόσμιες FDI εισροές που παρουσιάζονται στο διάγραμμα Ι1 και οι παγκόσμιες FDI εκροές που παρουσιάζονται στο διάγραμμα Ι6 δεν είναι ίσα εξαιτίας της ασυμμετρίας ως αποτέλεσμα του στατιστικού λάθους. Το 2004 η ασυμμετρία ήταν χαμηλότερη από το 2005. (15% ενάντια σε 8%). Για περισσότερες λεπτομέρειες, παραπομπή στην έκθεση Παγκόσμιας Επένδυσης της UNCTAD του 2006, σχετικά με τα αποτελέσματα του Νόμου Επένδυσης Homeland στις εξωτερικές FDI των Η.Π.Α.

Διάγραμμα Ι6
Παγκόσμιες ροές ΑΞΕ ανά προέλευση, 2001-2005,
(σε δισεκατομμύρια €)

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Η γεωγραφική κατανομή των παγκόσμιων εκροών ΑΞΕ από την χώρα-επενδυτή συνέχισε να παρουσιάζει την κυριαρχία των αναπτυγμένων χωρών (70 %). Αυτό το μερίδιο είναι χαμηλότερο απ' ότι στις προηγούμενες περιόδους, λόγω των από-επενδύσεων από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Αντιθέτως, το μερίδιο της Ε.Ε. στις παγκόσμιες εκροές ΑΞΕ αυξήθηκε αρκετά το 2005, στο 49% (από 26% το 2004).

Το 2005, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ελβετία επανέκτησαν τις θέσεις τους ως κύριοι προορισμοί των εκροών ΑΞΕ της Ε.Ε.. Από τα 172 δισεκατομμύρια € συνολικά των εξωτερικών ροών των ΑΞΕ της Ε.Ε., τα 29 δισεκατομμύρια € επενδύθηκαν στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η Ελβετία έλαβε τα 20 δισεκατομμύρια € ακολουθούμενη από τον Καναδά (12 δισεκατομμύρια €) και την Ιαπωνία (11 δισεκατομμύρια €).

Οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ελβετία παρέμειναν επίσης οι κύριοι επενδυτές στην Ε.Ε. το 2005, αποτελώντας τις αντίστοιχες μετοχές του 18% και του 17% των συνολικών εξωκοινοτικών λαμβανόμενων επενδύσεων (94 δισεκατομμύρια €).

Πίνακας Ι1
Βασικές χώρες εταίροι των εκροών και εισροών ΑΞΕ
της ΕΕ το 2005*

	Outward flows 2005		Inward flows 2005	
	EUR bn	%	EUR bn	%
Extra EU of which	172	100%	94	100%
Europe (non-EU) of which	61	35%	41	43%
Switzerland	20	11%	16	17%
Norway	0	0%	3	3%
Candidate Countries**	10	6%	1	1%
Bulgaria	2	1%	0	0%
Romania	4	2%	0	0%
Croatia	1	1%	0	0%
Turkey	3	2%	0	0%
Russia	9	5%	4	4%
Belarus	0	0%	0	0%
Ukraine	6	3%	0	0%
Africa	17	10%	1	1%
North America of which	41	24%	25	27%
USA	29	17%	17	18%
Canada	12	7%	8	8%
Central America of which	11	6%	2	2%
Mexico	3	1%	1	1%
South America of which:	4	3%	6	7%
Brazil	5	3%	5	6%
Argentina	-1	-1%	0	0%
Asia of which	40	23%	9	9%
Japan	11	6%	6	7%
China (incl. Hong Kong)	9	5%	1	2%
Indonesia	4	2%	0	0%
India	2	1%	0	0%
South Korea	4	2%	1	1%
Taiwan	3	2%	0	0%
Oceania of which	-6	-3%	6	6%
Australia	-7	-4%	6	6%
OECD (non-EU)	76	44%	59	63%
Offshore financial centres	26	15%	18	19%

*Το άθροισμα των ηπειρών δεν είναι ίσο πάντα με το συνολικό εξωκοινοτικό λόγω των μη διατιθέμενων ροών. Τα μέρη μπορεί να είναι υψηλότερα από τα σύνολα λόγω της από-επένδυσης.

** Υποψήφιες χώρες: Βουλγαρία, Κροατία, Ρουμανία και Τουρκία.

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Η Βόρεια Αμερική, φιλοξενώντας αποθέματα ΑΞΕ της Ε.Ε. της τάξης των 801 δισεκατομμυρίων € συνέχισε να είναι κατά πολύ ο αγαπημένος προορισμός των ευρωπαϊκών επενδύσεων, ακόμα κι αν το μερίδιό της μειώθηκε κατά 11 ποσοστιαίες μονάδες από την κατάσταση στα τέλη του 2001¹⁰⁸.

Τα αποθέματα που ελήφθησαν στην εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ευρώπη αποτέλεσαν το 20% των εξωτερικών αποθεμάτων της Ε.Ε. το 2004, μια αύξηση των 58 δισεκατομμυρίων € και 3 ποσοστιαίων μονάδων από την κατάσταση στα τέλη του 2001.

Το συνδυασμένο μερίδιο του Νότου και της Κεντρικής Αμερικής αυξήθηκε από 14% στα τέλη του 2001 σε 17% στα τέλη του 2004. Εντούτοις, τα αποθέματα των ΑΞΕ που κρατήθηκαν στη Νότια Αμερική μειώθηκαν κατά 14% και αυξήθηκαν κατά 89% στην Κεντρική Αμερική κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου.

Η Ασία αύξησε επίσης το μερίδιό της στα εξωτερικά αποθέματα των ΑΞΕ της ΕΕ σε 15% στα τέλη του 2004, κάνοντάς την, την τέταρτη μεγαλύτερη ζώνη προορισμού. Τα αποθέματα των ευρωπαϊκών ΑΞΕ στην Ασία ανήλθαν στα 316 δισεκατομμύρια € στα τέλη του 2004, μια άνοδος 26% από το 2001.

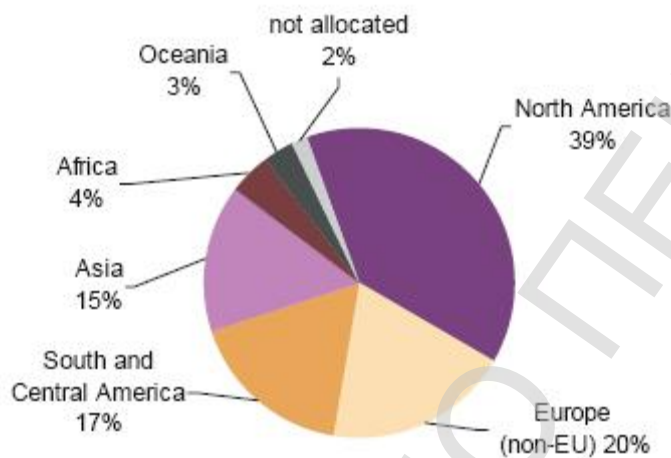
Στα τέλη του 2004, το μερίδιο των συνολικών εξωκοινοτικών αποθεμάτων των ΑΞΕ στην Αφρική αυξήθηκε μόνο κατά μία ποσοστιαία μονάδα σε 4 %, αλλά σε απόλυτους όρους οι επενδύσεις αυξήθηκαν κατά 51 %, από τα 60 δισεκατομμύρια € στα τέλη του 2001, στα 91 δισεκατομμύρια € στα τέλη του 2004.

Η Ωκεανία κράτησε το μερίδιό της (3%) των συνολικών εξωκοινοτικών αποθεμάτων των ΑΞΕ. Η αξία των αποθεμάτων που κρατήθηκαν στην Ωκεανία αυξήθηκε από τα 53 δισεκατομμύρια € στα τέλη του 2001, στα 60 δισεκατομμύρια € στα τέλη του 2004.

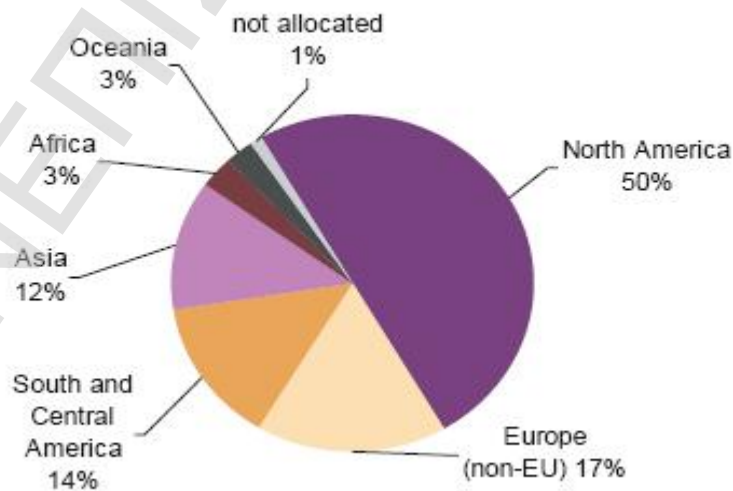
¹⁰⁸ UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, extractive industries and developments, New York, 2007

Διάγραμμα Ι7
Εξωτερικά αποθέματα των FDI της Ε.Ε. των 25 ανά
κύριο προορισμό (τέλη 2004)

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Διάγραμμα Ι8
Εξωτερικά αποθέματα των ΑΞΕ της Ε.Ε. των 25
ανά κύριο προορισμό (τέλη 2001)

Τα συνολικά καθαρά περιουσιακά κεφάλαια των ΑΞΕ της Ε.Ε. (εξωτερικά αποθέματα μείον τα εσωτερικά αποθέματα) ανήλθαν στα 468 δισεκατομμύρια € στα τέλη του 2004 έναντι των 722 δισεκατομμυρίων € στα τέλη του 2001 (βλ. το διάγραμμα Ι3). Στα τέλη του 2004, τα καθαρά περιουσιακά κεφάλαια με τη Βόρεια Αμερική μετατράπηκαν σε αρνητικά (-16 δισεκατομμύρια €) από μια καθαρή θέση των 215 δισεκατομμυρίων € το 2001.

Εκτιμώντας ότι τα καθαρά περιουσιακά κεφάλαια στην Ευρώπη (εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και στην Νότιο και την Κεντρική Αμερική μειώθηκαν μεταξύ 2001 και 2004, τα καθαρά περιουσιακά κεφάλαια στην Ασία και την Αφρική αυξήθηκαν κατά 19% και 54% αντίστοιχα.

Τα εξωκοινοτικά αποθέματα των ΑΞΕ της χαρακτηρίστηκαν από την αυξανόμενη κυριαρχία των υπηρεσιακών δραστηριοτήτων¹⁰⁹ (από 62% στα τέλη του 2001 σε 69% στα τέλη του 2004), που συνοδεύθηκαν από μια μείωση στο μερίδιο της κατασκευής (από 26% κατά στα τέλη του 2001 σε 19% στο τέλος του 2004). Το μερίδιο των άλλων δραστηριοτήτων¹¹⁰ παρέμεινε σταθερό.

Η ανάλογη σημασία των δραστηριοτήτων των υπηρεσιών ακόμη περισσότερο προφέρθηκε για τα εσωτερικά αποθέματα: στα 1.198 δισεκατομμύρια € αποτέλεσαν το 76% των συνολικών αποθεμάτων των ΑΞΕ της Ε.Ε. προς το εσωτερικό στα τέλη του 2004.

---

¹⁰⁹Οι δραστηριότητες υπηρεσιών αποτελούνται από: Εμπόριο, ξενοδοχεία και εστιατόρια, μεταφορά, Τηλεπικοινωνίες, οικονομική διαμεσολάβηση, επιχειρησιακές υπηρεσίες (περιλαμβάνει Διαβούλευση επιχειρήσεων και διαχείρισης, διαφήμιση, δραστηριότητες υπολογιστών και Έρευνα και ανάπτυξη), υπηρεσίες ακίνητων περιουσιών, άλλες υπηρεσίες όχι αλλού ταξινομημένες.

¹¹⁰Οι άλλες δραστηριότητες περιλαμβάνουν τη γεωργία και την αλιεία, τη μεταλλεία και την εξόρυξη, την ηλεκτρική ενέργεια, το αέριο και η ύδρευση, η κατασκευή και τα ακατέργαστα.

Διάγραμμα Ι9
Καθαρά* περιουσιακά κεφάλαια των Ε.Ε. FDI,
2001 και 2004, (σε δισεκατομμύρια €)

*Καθαρά = Εξωτερικά-εσωτερικά

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

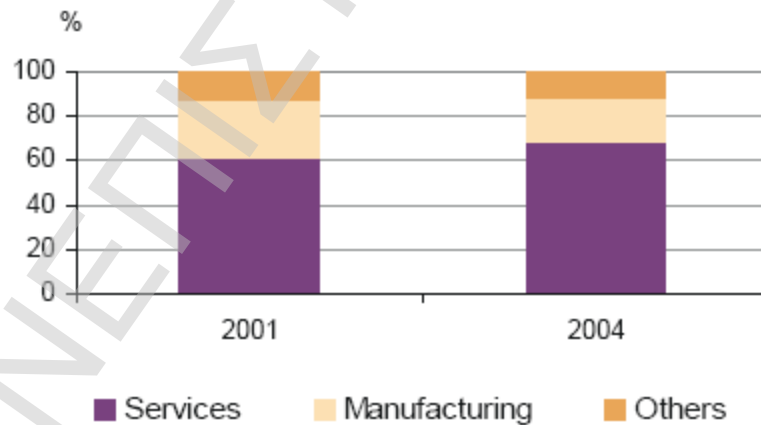
Στα 178 δισεκατομμύρια € το 2005, το εισόδημα της Ε.Ε. που κερδήθηκε από τις ΑΞΕ στο εξωτερικό έφθασε στο πιο υψηλό επίπεδό του κατά τη διάρκεια της περιόδου που εξετάζουμε, σημειώνοντας μια άνοδο 18% από το 2004. Αυτό το αποτέλεσμα επιβεβαίωσε την αποκατάσταση που παρατηρήθηκε από το 2003: μετά από δύο έτη ύπαρξης σταθερότητας στα 86 δισεκατομμύρια € (και το 2001 και το 2002), το εισόδημα της Ε.Ε. από τις ΑΞΕ στο εξωτερικό αυξήθηκε σημαντικά, κερδίζοντας 75% μεταξύ 2002 και 2004.

Το εισόδημα που πληρώθηκε στους ξένους ιδιοκτήτες το 2005 κατέγραψε μια αύξηση 26% στα 110 δισεκατομμύρια €. Το προκύπτον καθαρό εισόδημα από τις ΑΞΕ ανήλθε στο ρεκόρ των 68 δισεκατομμυρίων € το 2005, όπως συγκρίνεται με τα 3 δισεκατομμύρια € του 2001. Αυτά τα αποτελέσματα αποτέλεσαν το 0,63% του Α.Ε.Π. της Ε.Ε. το 2005, σε σύγκριση με το 0,03% το 2001.

Τα ποσοστά επιστροφής¹¹¹ είχαν παρόμοια αποτελέσματα με μια αύξηση από 7,5% το 2004 σε 8,7% το 2005, για το ποσοστό επιστροφής στα εξωτερικά αποθέματα της Ε.Ε. και, από 5,8% σε 6,9% το ποσοστό επιστροφής που κερδήθηκε από τους ξένους ιδιοκτήτες. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα I12 (δεξιά κλίμακα), τα τελευταία τρία χρόνια, το ποσοστό επιστροφής στις εξωτερικές ΑΞΕ της Ε.Ε. ήταν υψηλότερο από εκείνο των εσωτερικών ΑΞΕ της Ε.Ε.

Το διάγραμμα I13 αναλύει το καθαρό εισόδημα των ΑΞΕ ανά περιοχή. Ενώ το καθαρό εισόδημα της Ε.Ε. με τις χώρες ΕΖΕΣ ήταν αρνητικό από το 2001 ως το 2003, έγινε θετικό, στα 3 δισεκατομμύρια € το 2004 και παρέμεινε σχεδόν σταθερό στα 4 δισεκατομμύρια € το 2005. Με εξαίρεση το 2002, όταν ισορροπήθηκαν το εισόδημα της Ε.Ε. από τις Ηνωμένες Πολιτείες και το πληρωτέο εισόδημα της Ε.Ε. προς τις Ηνωμένες Πολιτείες, το καθαρό εισόδημα των ΑΞΕ της Ε.Ε. με τις Ηνωμένες Πολιτείες ήταν αρνητικός για ολόκληρη την περίοδο που καλύφθηκε.

Διάγραμμα I10
Εξωτερικά αποθέματα των ΑΞΕ της ΕΕ ανά κύρια δραστηριότητα - 2001 και 2004

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

¹¹¹ Ποσοστό επιστροφής σε $t = (\text{εισόδημα που πληρώνεται σε } t) / (\text{αποθέματα στο τέλος της } t-1 \text{ περιόδου})$.

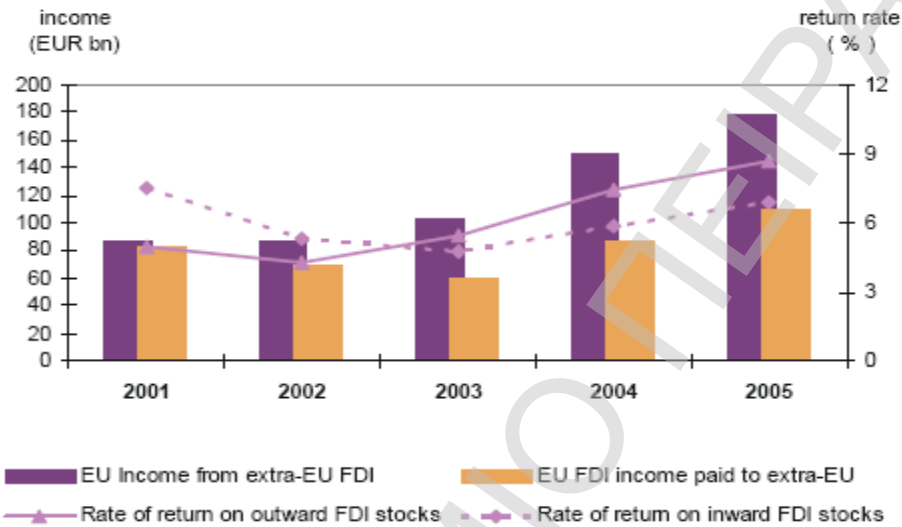
Όσον αφορά την Ιαπωνία, τα αποτελέσματα ήταν πιο ισορροπημένα για όλα τα έτη, για παράδειγμα από τα -2 δισεκατομμύρια € στα 1 δισεκατομμύριο € ενώ το καθαρό εισόδημα με άλλες χώρες (ΟΟΣΑ και μη ΟΟΣΑ) ήταν θετικό για ολόκληρη την υπό εξέταση περίοδο.

Διάγραμμα Ι11
Αποθέματα των ΑΞΕ της Ε.Ε. προς το εσωτερικό
ανά κύρια δραστηριότητα - 2001 και 2004

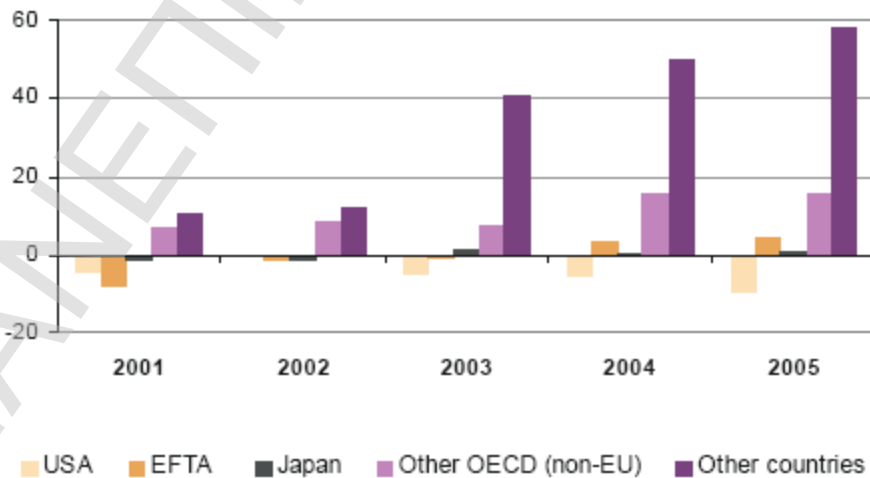
Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Διάγραμμα Ι12
Εισόδημα των ΑΞΕ της Ε.Ε. και ποσοστά επιστροφής 2001-2005, (σε δισεκατομμύρια €)

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

Διάγραμμα Ι13
Καθαρό εισόδημα των ΑΞΕ της Ε.Ε. ανά περιοχή 2001-2005, (σε δισεκατομμύρια €)

Πίνακας Ι2

EU FDI capital flows 2001-2005, EUR mn					
	2001	2002	2003	2004	2005
Total outflows to extra-EU	306 140	133 897	135 711	136 388	171 757
Equity capital	204 111	138 210	108 051	88 037	102 349
Other capital	87 473	- 50 685	7 761	- 6 379	17 495
Reinvested earnings	14 556	48 370	21 910	58 721	51 907
Total inflows from extra-EU	145 867	126 567	123 541	53 072	94 149
Equity capital	42 065	85 983	85 906	36 318	71 823
Other capital	81 714	18 384	14 409	- 10 641	33 420
Reinvested earnings	22 094	22 204	23 221	27 397	- 11 093
Total intra-EU flows*	365 510	361 129	251 268	194 985	416 680
Equity capital	280 762	273 176	164 864	128 194	257 058
Other capital	68 906	78 119	61 069	19 518	95 697
Reinvested earnings	15 845	11 833	25 334	47 275	63 928
EU total FDI income 2001-2005, EUR mn					
	2001	2002	2003	2004	2005
Extra-EU, credits	88 198	85 769	103 704	150 424	178 097
Extra-EU, debits	83 183	68 407	60 137	86 827	109 514
Extra-EU, net	3 017	17 360	43 567	63 599	68 583
Intra-EU*	117 199	113 709	121 139	152 976	182 295
EU FDI stocks at the end of the year, 2001-2004, EUR mn					
	2001	2002	2003	2004	2005
Total extra-EU assets	2 017 386	1 904 845	2 011 069	2 048 346	2 380 303
Equity capital and reinvested earnings	1 609 252	1 551 341	1 678 283	1 721 461	2 040 244
Other capital	408 131	353 521	332 780	326 884	340 062
Total extra-EU liabilities	1 295 598	1 265 279	1 484 575	1 580 532	1 744 823
Equity capital and reinvested earnings	810 739	808 642	993 326	1 082 754	1 207 533
Other capital	484 861	456 637	491 247	497 768	537 292
Total intra-EU stocks*	2 656 338	2 792 869	3 054 812	3 300 533	3 810 415
Equity capital and reinvested earnings	2 049 913	2 151 806	2 389 280	2 609 054	3 040 227
Other capital	606 427	641 055	665 536	691 479	770 189

Πηγή: Eurostat Data 2001-2005

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ελληνική βιβλιογραφία

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1994) «Ανταγωνιστικότητα και συνοχή: οι τάσεις στις περιφέρειες». *Πέμπτη περιοδική έκθεση για την κοινωνική και οικονομική κατάσταση, και την ανάπτυξη των περιφερειών της Κοινότητας.*
- Κυρκιλής Δημήτριος, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, 2007
- Λιάργκοβας Γ. Παναγιώτης, Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και Ανταγωνιστικότητα, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2007
- Ρουμελιώτης Π., Πολυεθνικές Επιχειρήσεις και Τιμές Μεταβίβασης στην Ελλάδα, Αθήνα, 1999
- Χατζηδημητρίου Γιάννης (1997) «Λόγοι και Στρατηγικές Διεθνοποίησης και οι Ελληνικές Επιχειρήσεις», *Αγορά Χωρίς Σύνορα*, 3 Φεβρουαρίου, Αθήνα.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Ashoka Mody , Foreign Direct Investment and the World Economy (Routledge Studies in the Modern World Economy), 2007
- Casson, M. , The growth of international business, George Allen and Unwin, 2000
- Dunning J.H, «Explaining the international direct investment position of countries: Towards a dynamic or developmental approach», *Weltwirtschaftliches Archiv*, Berlin, 2005
- European Union, Foreign Direct Investment Yearbook 2007 (Data 2001-2005), Eurostat
- European Union, Foreign Direct Investment, Eurostat, Data 2001-2006
- Lou Anne A.Barclay, Foreign Direct Investment in Emerging Economies, Kindle Edition, 2007

- Magnus Blomstrom, Ari Kokko, and Mario Zejan , Foreign Direct Investment: Firm and Host Country Strategies , 2005
- Richard D. Robinson, Direct Foreign Investment: Costs and Benefits, 2006
- Stephen D. Cohen , Multinational Corporations and Foreign Direct Investment: Avoiding Simplicity, Embracing Complexity , 2007
- United Nations, Statistical Yearbook, UN, 2006
- United Nations, Statistical Yearbook, UN, 2005
- United Nations , World Investment Report, Trends and Determinants , 2006
- UNCTAD, World Investment Report Prospects Survey 2007-2009, New York and Geneva, 2007
- UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, extractive industries and developments, New York, 2007
- UNCTAD, World investment report, New York, 2005
- UNCTAD, World investment report, New York, 2004
- UNCTAD, World investment report: Transnational corporations, extractive industries and developments, New York, 1998
- United Nations (1998) *World Investment Report. 1998, Trends and Determinants.*
- WTO, Trade and Foreign Direct Investment, 2006
- WTO (1996) Trade and Foreign Direct Investment. 9 October.

Ηλεκτρονική βιβλιογραφία

- CEPII (1996) Trade Patterns inside the Single Market, The Single Market Review Series, Subseries IV-Impact on Trade and Investment. July. <http://europa.eu.int/search97cgi>.
- CERES (1996) Trade, Labour & Capital Flows: The Less Developed Regions, The Single Market Review Series, Subseries VI-Aggregate and Regional Impact. September. <http://europa.eu.int/search97cgi>.

- Economists Advisory Group Ltd (1996) Foreign Direct Investment. Summary. Subseries IV-Impact on trade and investment. The Single Market Review Series. October. <http://europa.eu.in/search>.
- European Community (1997) Submission by Working Group on the Relationship between trade and investment. 30 May. <http://europa.eu.in/search>.
- European Community (1998a) Composite Paper. Reports on progress towards accession by each of the candidate countries. Part II, 2. Economic Criteria. <http://europa.eu.in/search>.
- European Community (1998b) On the relationship between the trade-related aspects of intellectual property rights and competition policy, and between investment and competition policy. 12 November. <http://europa.eu.in/search>.
- European Community (1999a) International rules for investment and the WTO (EC Issue Paper). 27 January. Brussels. <http://europa.eu.in/comm/dg01/wtoinvru.htm>.
- European Community (1999b) Investment as an engine for growth: A need for better rules of the game. March. <http://europa.eu.in/comm/dg01/trade5.htm>.
- European Community (1999c) Civil Society Consultation Trade and Investment: Report. 27 January. <http://europa.eu.in/comm/dg01/reprainv.htm>.
- Muqui Daniel (1999) *Sixth Periodic Report on the Social and Economic Situation and Development of Regions in the European Union*. European Commission, http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/radi/toc_en.htm.
- <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>